

Alaşaka

Yıl: 1/Sayı: 2/Mayıs 1995

Çeçen Bakan'ın Ölüm Orucu
Bir Mizah Ustası: Kandemir Konduk
Cem Boyner: "Devrim değil reform"

MUTLU İNŞAAT

SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

Toplu Konut Taahhüt ve Emlak

EGE YILDIZ PLASTİK KAPI VE PENCERE ÜRETİCİ BAYII

Abdülkadir-Ramazan Özpehlivan (Ardzınba)

Hükümet Cad. Özgen Pasajı Kat:1 No:7 GEBZE

Tel: (0262) 641 81 34 - 641 47 56

Fax: (0262) 646 13 20

Alaşara

nart yayıncılık

Sahibi:
nart yayıncılık adına
Hayri ERSOY

Sorumlu Yazışleri Müdürü
Ekrem BAT

Genel Yayın Yönetmeni:
Ünal CUĞ

Yayın Kurulu:
Sefer E. BERZEG Murat PAPŞU,
Zeynep ŞEN, Özalp GÖNERALP,
Yeşim ATİK, Rengin YURDAKUL
Aydın O. ERKAN, Berat B. BİR
Ahmet ÖZEL, Kamuran TUC
Yaşar BAĞ, Zehra AÇICBE
İskender DOĞAN

Abhazya Temsilcisi
Zawur ŞILARBA

Almanya Temsilcisi
Nurten KUM, Zeki KAP

Hollanda Temsilcisi
Sadi AKODZBA

Samsun Temsilcisi
Ajans Abrek

Eskişehir Temsilcisi
Nuri Tandoğdu

Adapazarı Temsilcisi
Cibas Tanıtım Yayıncılık

Yönetim Yeri:
Güneşlibahçe Sokak 41/8 Ya-
zıcı Han-KADIKÖY-İST
Tel: (0216) 418 67 32

Fiatı: 50.000 TL
Yıllık Abone Ücreti: 500.000 TL
Yurtdışı: 50 DM

REKLAM BEDELLERİ

Arka Kapak : 200.000.000 TL
Kapak İçleri : 150.000.000 TL

İÇ SAYFALAR:
Siyah-Beyaz: 50.000.000 TL
Renkli: 75.000.000 TL

Editör'den

Değerli okuyucularımız

Alaşara Dergisi olarak, ikinci sayıyla karşınıza çıkarken daha huzurluyuz.

Göstermiş olduğunuz yoğun ilgi doğ-
ru yolda olduğumuzun kanıtı olur-
ken, size daha yeni daha kaliteli
ürünler sunma konusunda da ce-
saretimizi arttırdı.
Sonsuz teşekkürler.

Bu sayımızda yine değişik konularla
karşınızdayız:

Bildiğiniz gibi güncel olmaya büyük
çaba harcıyoruz. bu mantıkla yola çı-
kıp, aramızda yaşayan ve ilginç özel-
likleri olan hemşehrilerimizden bazı
tipler yapıldı. Bunlardan bi-
rincisi adeta yeni bir "Son Ubih"
olan Meral Çare, ikincisi ise savaşta
gönüllü hemşire olmak için evinden
kaçmış bir kızımız yani bir isimsiz
kahraman. Her iki yazımızı da be-
ğeniyle okuyacağınızı umuyoruz.

21 Mayıs Kuzey Kafkasyalılar için
tarihin en acı olayını hatırlatan bir
tarih:Sürgünün yıl dönümü ve ne ya-
zık ki ne Türkiye'de yaşayan Kuzey
Kafkasyalılar ne de Alaşara olarak
bizler bu önemli güne yaraşır bir an-
ma yapamadık. Kaf-der'in Su-
surluk'ta gerçekleştirdiği törenler dı-
şında ufak tefek anma geceleri ile
geçitirtilirdi bu yıl da. Oysa ki Çe-
çenistan ve Abhazya işgallerinden ve
Çeçenistan'da yaşanan dramdan
sonra öylesine ihtiyacımız vardıki...

Tanınmış senaryo yazarı Kandemir
Konduk'la yaptığımız röportaj, Uzun-
yayla'daki tarih ve kültür erozyonu,
İstanbul'da gerçekleştirilen Dünya

Abhaz-Abaza Kongresi Başkanlar
Kurulu Toplantısı, Kafkas Abhazya
Kültür Derneği'nin amblem ya-
rışması, Kafkas-Abhazya Dayanışma
Komitesi'ne ekonomik yardım ama-
cıyla düzenlenen balo dergimizde yer
alan diğer bazı konular...

Yaşayan Kültürler sayfamızda bu kez
Kuzey İrlandalılar var. Periyodik ya-
yınladığımız Son Ubih romanı ile
Geçmişten günümüze dergiciliğimiz
bu sayıda yine devam ediyor.

Son günlerde adından sıkça sö-
zedilen bir derneğimiz var:Kayseri
Kafkas Kültür ve Dayanışma Der-
neği. Merak edip Kayseri'ye gittik ve
çalışmalarını yerinde gördük. Baş-
kan Mehmet Şıklaroglu ile görüşüp
bilgi aldık...

Dergimizde yer alan bazı konuları
yukarıdaki gibi sıraladıktan sonra siz
değerli okuyucularımızı bizi daha
dikkatli izlemeye ve mümkünse yazılı
olarak eleştirmeye davet ediyoruz.

Sevgi ve saygılarımızla

Ünal Cuğ

Haber- Ropörtaj

Çerçilere satılan tarih:

Kafkasya'dan getirilmiş, herbiri gümüş ve altın işçiliğinin oldukça güzel örneklerini teşkil eden yüzlerce ata yadigarı tarihi eser bir kaç kilo kırık leblebi karşılığında elden çıkarılmış. Hayri Ersoy, Hayri Otacı ve Ünal Cuğ'un çalışması

8

Kayseri Kafkas kültür ve Hardımlaşma derneği 7şıl 7şıl

Kafkas Kültür Derneklerine ilginin kalmadığını insanlarımızın dernek mekanlarını terkettiğini daha sık telaffuz etmeye başladığımız son yıllardabir derneğimiz yepyeni atılımlarla sahneye çıktı: Kayseri KKD

9

Bir Mizah Ustası: Kandemir Konduk

Gönlümüzde taht kuran birçok başarılı tiyatro ve TV eseri Kandemir Konduk imzası taşıyor. Peki kimdir bu Kandemir Konduk? Çalışmalarını sürdürdüğü Bağdat Caddesindeki Komik Ajans'ta bulduk onu ve sizin için sorduk

12

Yeni bir Son Ubih mi?

Ubih kızı Meral Çare "Son Ubih" Tevfik Esenç'in izinde. Esenç'le aynı köyden olan Çare Ubihça öğreniyor. Çare ilk derslerini de Tevfik Esenç ve Prof. Şeşarşidze' den almış.

14

Abhaz-Abazalar İstanbul'da

Sorunlar içinde kıvranan Kafkasya halkları ve bu sorunlardan kendi paylarına düşeni fazlasıyla alan Abhaz-Abaza halklarının temsilcileri çözüm arayışı için İstanbul'da bir araya geldiler...

16

Herşey Kafkasya için

Şamil Eğitim ve Kültür Vakfı ile Kafkas-Abhazya Dayanışma Komitesi'nin birlikte düzenlediği geleneksel Kafkas Balosu Dedeman Otel'i'nde yapıldı. Yardım amaçlı olan geceye bir halk dansları grubu da katıldı...

18

Vakf'a sürpriz konuk: Ahmet Bin Bella

Cezayir'in Fransızlara karşı verdiği bağımsızlık savaşının liderlerinden devrik Cumhurbaşkanı Ahmet Bin Bella, hayranı olduğu bağımsızlık savaşçısı Şeyh Şamil'in adına kurulmuş olan Şamil Eğitim ve Kültür Vakfı'nı ziyaret etti...

20

Yeşim İlkıcar Abhazya'nın Florence Nightingale'i

Özel eşyalarını sattı, evden kaçtı ama şöhret olmaya değil, yara sarmaya gitti. İlacın ve tıbbi malzemenin hemen hiç bulunmadığı hastahanelerde çok zor şartlarda çalıştı, yerleri sildi ameliyat malzemelerini temizledi...

21

Sessiz kalmak onaylamaktı

Çeçenistan'ın insan haklarından sorumlu bakanı Said Emin İbrağimov 24 Nisan 1995 Pazartesi günü İstanbul'daki Amerikan Konsolosluğu önünde ölüm orucuna başladı.

22

Denizin karşı kıyısında bir çocuğunuz olsun

"...Çocuklar öldürülmesin, şeker de yiyebilsinler" diyor ozan. Oysa ki dünyanın bir çok bölgesinde acımasız savaşlar yaşanıyor ve bu kahrolası savaşların acısını en çok da çocuklar görüyor...

24

Cem Boyner: Devrim değil Reform

...Osmanlı tüm kurum ve kuruluşlarıyla eskimişti. Genç Türkiye Cumhuriyeti ülkeye getirdiği yeniliklerle topluma nefes aldırdı. Ancak şimdi aynı Osmanlı'nın durumunu Türkiye Cumhuriyeti yaşıyor...

26

Kültür-Sanat-Edebiyat

26

Diller Dağı'ndan küçük bir halk: Ahvahlar

Toplam nüfusları 1979 sayımına göre 6.500 kişidir. Bunlardan 4 bini kendi etnik sınırları içinde yaşamaktadır. Antropolojik olarak Büyük Avrupooid ırkının Balkan-Kafkas grubunun Kafkas tipine girerler...

30

Osmanlı Resminde Kafkasyalılar

...Edebiyat, müzik, spor alanlarının yanı sıra sanat alanında, Türk resim tarihinin başlangıcında rol oynayan önemli kişilerin bu toplum arasından çıkmış olması, toplum dinamiklerinin etkin yapısının önemini gösterir...

48

Kafkas Abhazya Kültür Derneği'nin amblem yarışması sonuçlandı

Kafkas Abhazya Kültür Derneği'nin düzenlediği amblem yarışması sonuçlandı. Yarışma amatör ve profesyonel yarışmacılara açıktı ve son katılma tarihi olan 28 Şubat 1994 tarihine kadar 12 sanatçı toplam 21 eserle yarışmaya katıldı...

32

İstanbul Başımında Kafkas Göçü

Trabzon'da başlayan salgınların ciddi önlemler gerektirdiğini hatırlatan Bartoletti, olağanüstü yetkilerle donatılmış Doktor Barozzi'nin bu kente hareket ettiğini cemiyet üyelerine anlatır...

36

Tükenişin romanı: Son Ubıh

Ubıh dilini araştıran bir Abhaz genci ikinci dünya savaşında ölür ve aradan yıllar geçtikten sonra, anıları bir yazarın eline geçer. Anıların yazarı 1864 Sür-günü'nde yurtlarından sürülen Ubıhların izini sürerek Anadolu'ya gelmiştir.

38

Çeviri-Deleme: Ateşi Getiren Adam

Çok oldu o zamandan beri, çok yıldız kaydı, çok sular aktı. İnsanlar ormanda yaşıyordu o zaman. Çok iyi koşucuy-dular. Yabani keçileri kovalıyorlar, arka bacaklarından yakalıyorlardı.

40

Esintiler

Bu sayfada bu ay iki şairimiz var; biri olgunluk dönemini yaşayan ve yeni şiir kitabını bastırmaya hazırlanan Yaşar Bağ, diğeri ise genç ama oldukça yetenekli bir şair Zeynep Şen...

41

Bir Sürgün Öyküsü

Kafle yola çıktığında güneş yükselmeye başlamıştı. Uzun uzun baktı uzaklaşanların ardından Dadu. Bir ölüm sessizliği sarmıştı dört bir yanı. Kilit vurulmuştu tüm kapılara; sanki bu uzun gidişin bir dönüşü varmış gibi.

42

Ters Acı: Kan İstemiyoruz!

Birlikte yaşamak; birlikte üretip birlikte tüketmek, dil, din, ırk farkı gözetmeksizin elele gönül gönüle, yaşanması yepyeni bir dünyanın kapılarını gelecek nesillere aralamak günümüz insanının en büyük hedefi olmalı.

44

Yaşayan Kültürler: İrlanda Dili ve Kültürü Üzerine

Devlet dairelerine mektuplar İrlanda dilinde yazılabilir, lakin yanıtlar İngilizce olmak zorundadır. Devletin resmi belgeleri İrlanda dilinde bastırma politikası bulunmuyor. İrlanda dilinde hiçbir resmi belge yok.

Ne Çeçenistan'da, ne Bosna'da, ne Randa'da ne de dünyanın herhangi bir başka yerinde insanların birbirini boğazlamasını istemiyoruz.

Alaşara

KISACA

ABAZA DERGİSİ ARTIK TÜRKÇE

Dünya Abhaz-Abaza Kongresi yayın organı "Abaza" Rusça olarak yayın hayatına başladı. Dünyanın değişik yörelerinde yaşayan Abhaz-Abazaların sorunlarını işlemeyi amaç edinen dergi ile ilgili olarak görüştüğümüz Dünya Abhaz-Abaza Birliği Başkanı Taras Şamba dergiyi Türkçe ve İngilizce olarak da çıkarmayı düşündüklerini belirtti. Şamba bu konuda Nart Yayıncılık ve Vladimir Ayüzba'dan yardım istedi. Yapılan görüşmede derginin Türkçe baskısının Nart Yayıncılık tarafından yapılmasına karar verildi.

Yeni yönetim

Inegöl Kafkas Abhazya Kültür Derneği 7.5.1995 tarihindeki olağan genel kongresinde yeni yönetimini oluşturdu.

Yeni yönetim aşağıdaki gibidir:

İlhan Alaylar(başkan)

Osman Kardaş(İkinci başkan)

Aptullah Aytemur

Tuncay Tan

Canan Afşar

İrfan Kap

Bilgi Sarıkaya

Alaşıra Dergisi olarak yeni yönetime başarılar diliyoruz.

Sakarya Haberleri

CİBAS TANITIM YAYINCILIK

DERNEK KONGRESİ

Sakarya Kafkas Kültür Derneği'nin 30 Nisan 1995'de toplanan olağan kongresinde dernek başkanı Nihat Özdemir yeniden başkan seçildi.

Kongrede bir konuşma yapan Nihat Özdemir, geçmiş dönemde dernek yönetiminin yaptığı icraatlardan söz etti ve yeni dönem için yapmayı planladıkları çalışmalar hakkında bilgi verdi.

Konuşması sırasında dernek üyelerine de sitemde bulunan Özdemir, özellikle Abhazya ve Çeçenistan için düzenledikleri yardım kampanyalarında dernek üyelerini yeterince aktif görmediklerini belirtti ve "Derneğimizin önümüzdeki dönem başarılı olması ve toplumsal olaylarda öncü görevini yerine getirmesi isteniyorsa daha fazla destek olunması gerekir." dedi. Konuşmasından sonra dernek üyelerinden kesin destek sözü alan Nihat Özdemir yapılan oylamaya tek başkan adayı olarak katıldı ve oybirliğiyle yeniden başkan seçildi.

KANAL 54'E YENİ ORTAKLAR

Adapazarı ve çevresinde yayın yapan Kanal 54 Televizyonu'nun %60 hissesini Adapazarı'nın tanınmış işadamlarından Aydın Zengin'in kardeşi ve Zenginoğlu Şirketler Topluluğu yönetim kurulu üyesi Ergün Zengin, Adapazarı'nın ilk dersanesi olan Tansel Dersanesi'nin kurucu ve sahibi Mustafa Vurdum, yine Adapazarı'nın tanınmış işadamlarından Erdal Taşkın'ın oluşturduğu bir konsorsiyum satın aldı. Ortaklık anlaşması 30 Nisan 1995 tarihinde imzalanırken hisselerin %40'ı şirketin eski sahibi Aykut Yüksel ve ortaklarında kaldı.

Anlaşmanın imzalanmasından sonra bir açıklama yapan Ergün Zengin, Adapazarı'nın ilk televizyonu olan Kanal 54'ün yapılacak yatırımlar ve iyileştirmelerle Adapazarı'na yakışır bir kanal olarak yayınlarına devam edeceğini bildirdi.

Adapazarı'nın ilk özel TV kanalı olan Kanal 54 halen tüm Adapazarı ve çevresinde yayın yapıyor. İzleyici oranı bir hayli yüksek olan Kanal 54'ün daha çok yerel sorunların tartışıldığı açık oturum programları ve haber kuşakları ilgi görüyor.

ÇEÇENYA'DA VE DÜNYADA BARIŞ

29.05.1995 Tarihinde İstanbul Üniversitesi Maçka G-Anfisi'nde düzenlenen "Çeçenya'da ve Dünya'da Barış" Gecesi İstanbulluların yoğun katılımıyla gerçekleşti.

Kafkas-Çeçen Platformu tarafından organize edilen geceye Kafdağı Triosu, Ankara Kuzey Kafkas Kültür Derneği Halk Dansları Ekibi ve izleyicileri hayran bırakan şarkılarıyla Muammer Ketencioğlu katıldı.

Gecenin en ilgi çeken yönü ise değişik dansları ve Kafkas danslarına getirdikdikleri genç ve taze soluklarıyla izleyiciyi büyüleyen Ankara ekibiydi. Sahnenin son derece uygunsuz olması, son anda birçok değişiklik yapılmasına neden olduysa da, birşeyler anlatmak kaygısının erdemliliği, bütün hatalarını örttü.

Biz geceye katılan tüm misafirlere ve Kafkas-Çeçen platformuna böyle dolu gecelerin devamı dileğiyle Teşekkür ediyoruz.

Haber: Cihan İşbaşı

GENÇLİK ÖRGÜTÜ

Abhazya Devlet Üniversitesi Gençlik Birliği Örgütü, 1995 yılı Mart ayında Sohum'da (Akua) kuruldu. Örgütünün başkanlığına Vah-tang Argun, başkan yardımcılığına ise Çetin At-sugba getirildi.

Programını uzun vadeye yaymayı düşünen örgüt, ilk aşamada ekonomi, Diaspora ile ilişkiler, spor, kültür-sanat ve ideoloji konularında çalışmalar yapmak üzere çalışma grupları oluşturdu.

Ayrıca başlangıçta Abhazya Devlet Üniversitesi gençliğini bir araya getirmeyi amaçlayan kuruluş daha sonra ülke çapında örgütlenmeyi amaçlıyor.

BÜ KEZ BİZ YOKTUK

23 Nisan Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda gözlerimiz Kafkasyalı çocukları aradı. Geçen yıl yapılan şenliklerde yer alan ve büyük beğeni toplayan Adige Cumhuriyeti çocuklarından sonra bu yıl hiçbir Kafkasyalı grubun Türkiye'ye gelmemesi hemşehrilerimizi üzdü.

KAF-DER "SÜRGÜN"Ü ANDI

Kafkasya'yı işgal eden Rusların, 1864'de Çerkes halklarını zorla Osmanlı ülkesine göç ettirmesinin 131. yılı nedeniyle Kaf-Der'in Marmara Bölgesindeki şubeleri tarafından ortaklaşa düzenlenen anma töreni, 21.5.1995 tarihinde Susurluk İlçesine bağlı Balıklıdere köyünde yapıldı. Toplantıya Ankara, İstanbul, İzmir ve diğer yerlerden de katılımlar oldu. Tören kalabalık ve görkemliydi.

Toplantı, Kaf-Der Susurluk Şubesi Başkanı'nın Türkçe ve Çerkesçe olarak yaptığı açış konuşmasıyla başladı. Sonra Çerkesçe mevlüt okundu ve dua edildi. Dil Çerkesçeydi ama, içeriğin Çerkeslerle ve Çerkeslikle ilgisi yoktu.

Sonra folklor ekibi tarafından gösteriler yapıldı ve Bandırma Derneği ekibi göçü temsili olarak canlandırdı.

Ankara'dan Süleyman Yançatoral ve Özdemir Özbay göçle ilgili konuşmalar yaptılar. Mevlüt Atalay Çerkesçe bir şiir okudu. Hayri Kazbek, Çerkesçe şarkılarıyla dinleyenleri hem coşturdu, hem hüzünlendirdi. İstanbul'dan Yasin Çelikkıran, bir şiir okudu, Adigece bir "Guağue" yaptı. Yaşar Bağ, "Son Atlı" şiirini okudu, küçük halkların ezilmediği sürgünlerin yaşanmadığı bir dünya düzeni dileğinde bulundu.

Akşam başlayan mızıkalı Çerkes düğünü gece geç vakitlere kadar sürdü.

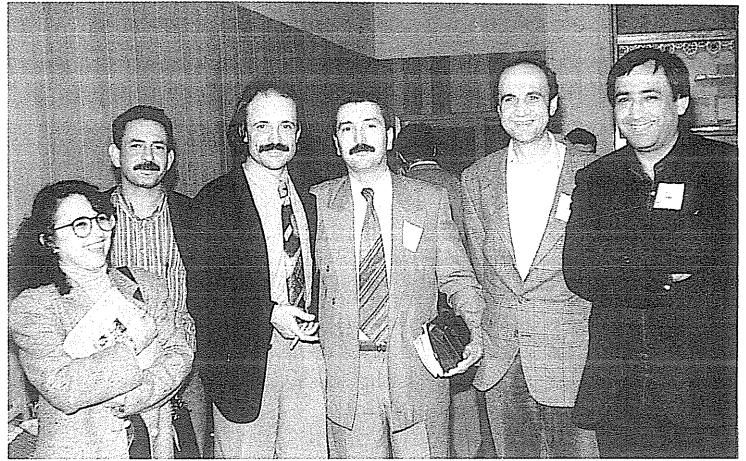
Anma törenine ilgi büyüktü. Göçün üzerinden geçen her yıl Çerkeslerden bir şeyler alıp götürüyordu, ama baskıların nisbeten kalktığı demokratik ortamda kültürel kimliğini yaşatma bilincinin giderek artmakta olduğunu görmek de sevindiriciydi.

Yaşar BAĞ

Galis diline teşvik

A Mesa adlı organizasyon aylardır yerel mağaza ve firmaları, Galis dilini mümkün olduğunca çok kullanmaya teşvik ederek onu kurumsal alana sokma eylemlerini sürdürüyor. Bu organizasyonun en yeni eylemi "REBAIXAS 91-92" profesyonelce hazırlanmış ve içersinde 500 kadar Galis ismi ile bunların açıklaması, anlamları ve kökeni bulunan renkli bir broşür yardımıyla anne babaları çocuklarına bir Galis ismi vermeye çağırıyor. Geniş bilgi için müracaat adresi: A MESA Rua do Vilar 29-1 B, Apdo 247 E Santiago de Compostela-ISPANYA

Kaynak : Contact Bulletin,(Dublin-İrlanda)
Çeviren : Cemile K.Hamite

Özgürlüğe Türkü

Insan Hakları Derneği Düzce Şubesi, 29 Nisan 1995 günü akşamı "Özgürlüğe Türkü" sloganı ile bir dayanışma gecesi düzenledi.

Dernek başkanı Faysal Sayın, geceyi düzenlerken sosyal demokratları paylaşım amacıyla bir araya getirmeyi düşündüklerini söyledi. Geceye, halk müziği sanatçıları Ekrem Ataer, Okan Kovancı ve Şair-yazar Gülsüm Cengiz Akyüz de katıldı.

Abhazlar Çeçenlerin yanında

Abhazyalı tanınmış gazeteci, yazar Fazıl İskender Abhazların, Çeçenistan davasında Çeçenlerin yanında olduğunu bildirdi. Yeni Şafak Gazetesinin 23 Mayıs 1995 tarihli nüshasının 8.sayfasında yer alan haberden bazı alıntılar yapmak istiyoruz.

...Çeçenistan'daki katliama bir de insanlık yönünden bakan Alman Der Spiegel dergisi, yazar Fazıl İskender ile konuştu. Yarı Abaza yarı İranlı olan İskender edebiyat öğrenimi gördü. Daha sonra gazetecilik hayatına atılarak 1957 yılında ilk eserini yayınlayan 66 yaşındaki İskender, vatanının çok yakınında meydana gelen olayları aktarırken yakın bir zamanda ateşin tüm Kafkaslara yayılabileceği tehlikesine dikkat çekerek Çeçenistan'a maddi ve manevi yardım etmenin bir insanlık görevi olduğunu ifade etti.

Moskova'nın Çeçenistan'da sürdürdüğü savaş şimdiye kadar onbinlerce insanın hayatına mal oldu. Si-

Moskova'nın dediği gibi düzeni sağlamak için girişilen bir operasyon mu, yoksa toplu katliam mı?

"Olanları tarif etmek mümkün değil, orada olanlar bir insanlık ayıbıdır. Bir savaşın mazereti olamaz. Bu aynı zamanda dünyanın diğer köşelerinde meydana gelen savaşlar için de geçerlidir."

Sizce bu savaşın sorumlusu kim?

"Çeçenistan'da meydana gelen olaylar Ruslar için bir utanç vesilesidir. Ne olursa olsun sorunlara daha mantıklı bir yaklaşım gösterilmesi gerekiyor..."

Rusya daima arka bahçesindeki ülkeye kültür kaynağı oldu tabii ki zorla fakat Rusya'nın bu kanunu Kafkaslarda sona eriyor mu?

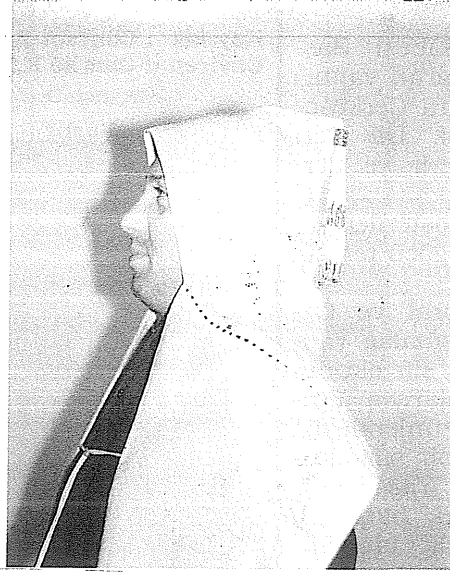
"Bu tür işgal savaşları yüzyıllardır sürüyor. Öyle sanıyorum ki daha da yıllar boyu sürecek.Kafkas ülkeleri bu gelişmeleri dikkatle izliyor. Zira bugün Çeçenistan'ın başına gelenler her an başkasının başına gelebilir."

Kafkasya'dan getirilmiş, herbiri gümüş ve altın işçiliğinin oldukça güzel örneklerini teşkil eden yüzlerce ata yadigarı tarihi eser bir iki metre kumaş karışığında elden çıkarılmış

Çerçilere incik

Satılan

Çarlık Rusyası'nın saldırılarına uzun süre direnen Kuzey Kafkasyalılar, savaşta kaybedip ülkelerinden sürülünce işgalcilerden kurtarabildikleri baba dede yadigarı kama, kılıç, eyer, kemer, kadın takıları hatta miğfer zırh gibi gümüş ya da altından imal edilmiş olan yüzlerce hatta binlerce eserle Osmanlı topraklarına gelmişlerdi. Kafkasyalılar Osmanlı idaresinin kurduğu bir iskan komisyonu tarafından Balkanlar'a ve Anadolu'ya yerleştirildiler. 1850'li yıllarda başlayan ve 1864'te doruk noktasına ulaşan, sürgün ve iskan 1878'de ikinci bir sürgün ve iskanla Kuzey-batı Kafkasya nüfusunun yüzde seksen kadarını Anadolu'ya taşıdı. Kuzey Kafkasyalılar, alışkın olmadıkları yeni coğrafyada alışkın olmadıkları ekonomik ilişkilere uyum sağlayabilmek için ellerinde avuçlarında ne var ne yoksa satmaya başladılar. Bu nedenle kısa bir süre içinde Kafkas işi silahlar ve giyim kuşam aksesuarları öylesine geniş bir alana yayıldı ki; Ege'nin zeybeğinin kuşağındaki kıvrık ağızlı hançer yerini ince uzun Kafkas kamasına bırakırken, İstanbul beyefendileri gümüş Çerkes eyerlerinde boy göstermeye başladılar. Kuvai milliyecilerin de adeta sembolü olan Kafkas silahları, Kafkas kalpağı ve aksesuarları zamanla gerçek sahiplerinde bulunmaz hale geldi. Günümüzde Kafkas kökenlilerin

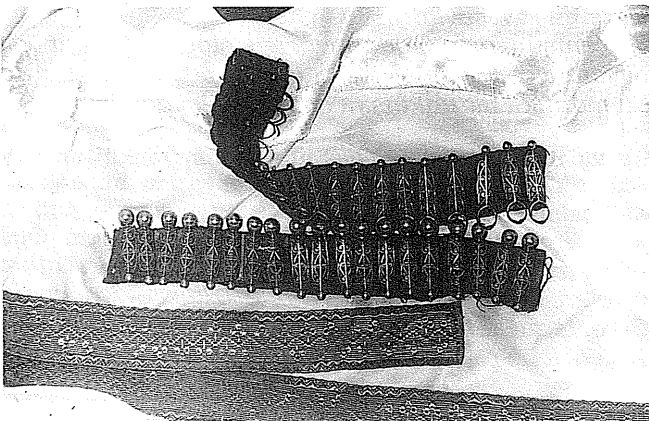

en yoğun yaşadığı Marmara bölgesinde Kafkasya orijinli eserler bulmak samanlıkta iğne bulmaktan zorlaştı.

Uzunyayla'da tarihin çırpınışları

Uzunyayla hayvancılıkla, özellikle de atçılıkla uğraşan Kuzey Kafkasyalıların yerleştirildiği bir bölge. Kurtuluş Savaşı'nın önemli simalarından Emir Marsan Paşa'nın da memleketi. Uzunyayla kısmen Batı'ya uzak olmasından kısmen de alılayamadığımız bazı ne-

denlerden dolayı son yıllara kadar ata yadigarı eserleri ulaştırabilmiş belki de tek yer. Bozkırın zorlu yaşam şartlarına rağmen, özellikle aile büyükleri, geçmişle tek bağlantıları olan tarihi eserleri saklamaya çalışmış ve uzun süre bunu başarmışlar. Ancak yeni nesiller kentleşmenin ve yüksek öğrenim yapmanın cazibesine kendilerini kapınca durum değişmeye başlamış. Çocuklarını okutup Uzunyayla'nın verimsiz topraklarından kurtarmak istemişler. Ekip biçtikleriyle bunu başaramayınca başka gelir kaynakları aramaya başlamışlar. Bir çok tarihi eser bu şekilde, okuyan çocuklara ayakkabı, elbise, kitap defter olmuş. Alışverişlerde araçlar genellikle çerçiler (gezgin satıcılar) olmuş. Kendileriyle görüştüğümüz Altıkesek köyünden Loğ Recai, Aşağı Potuklu köyünden Bekiz Abidin, Kunaşey köyünden Ju Yılmaz Yukarı Potuklu köyünden Mid Burhan ve diğer bir çok Uzunyaylalı ellerindeki tarihi eserlerin değerini bilemediklerini belirtiyorlar. Yine bir Uzunyaylalı yaşlı, çerçilerin bu eserlerin tarihi değeri ile pek ilgilenmediklerini, yok pahasına satın aldıkları kama kılıç ve bunun gibi şeylerin gümüşlerini hemen orada söküp diğerini attıklarını anlattı.

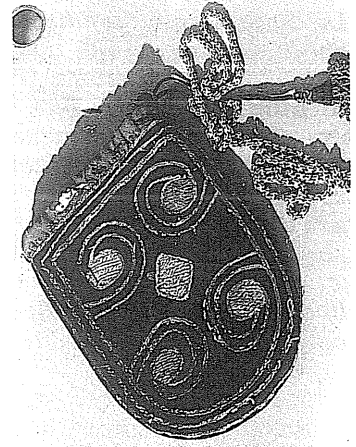
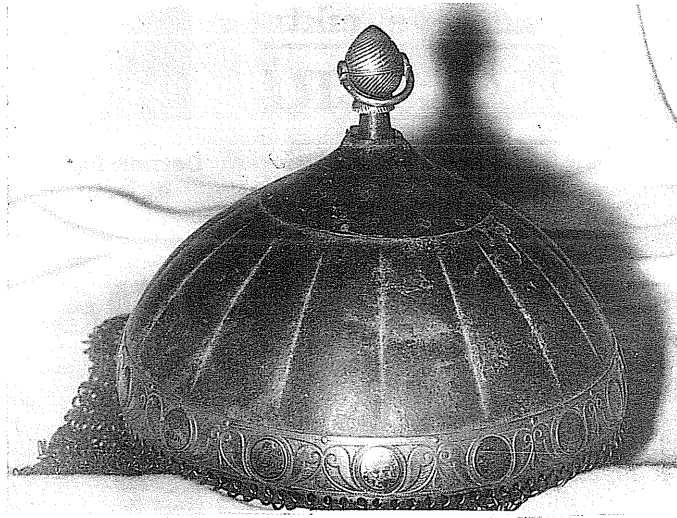
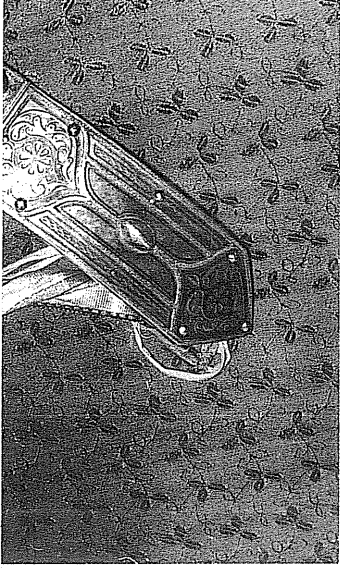

Altın sırmalı erkek başlığı(üstte solda)
Fotoğraf Hayri Ersoy tarafından Ju Yılmaz'ın evinde çekilmiştir (1995)

Gümüş kadın kemeri(solda)
Fotoğraf Hayri Otacı tarafından 1978'de çekilmiştir.

tarih

Tahtaköprü köyünde
1979 yılında Hayri
Otacı tarafından fo-
toğrafı çekilen Kaf-
kas işi "barutluk".
Şimdi kimbilir
nerede?

Gümüş kadın kemeri (üstte)
Panlı köyü
(fotoğraf: Hayri Otacı-1979)

Tahtaköprü köyünde Çelik miğfer
(fotoğraf: Hayri Otacı-1979)

Uzunyaylalı Ju Yılmaz ve eşi
ellerindeki eserleri hala
koruyabilenlerden

Kültür Bakanlığı'na dava

Tarih ve kültür erozyonu tüm hızıyla sürerken her nedense bu bölgede doğup büyümüş ama üst düzey bürokrat veya işadamaı olmuş bir çok Uzunyaylalının umur-samazlığını anlamak gerçekten güç.

Tüm bunlara karşın Uzunyayla'da hala az da olsa "tarih" var ve Çerkesler bu tarihin değerini anlamaya başlamışlar. Öylesine iyi anlamışlar ki bu uğurda Kültür Bakanlığı'nı bile mahkemeye verebiliyorlar.

Kayseri Kafkas Kültür Derneği Başkanı Mehmet Şıklaroğlu'ndan aldığımız bilgiye göre, Pınarbaşı Asliye Ceza Mahkemesi'nde 1994/12 Müteferrik, dosya numarası ile ve Lütfiye, Dilek, Neşe,

Emine Akpınar adıyla bir dosya işlem görmüş. Bu dava, müze tarafından bizzat sahiplerinden el konulan üç adet çakmaklı tüfek, bir adet bastonlu şiş ve bir adet kemerli kılıç için açılmış. Eserlerin sahibi Kafkas göçmeni Abukh Ahmet Paşa. Miras yoluyla da yukarıda adlarını saydığımız torunlarına kalmış. Dava 1995/1 numara ile 22.02.1995'te karara bağlanmış ve davayı müze kazanmış. Ancak mirasçılar temyize gitmişler. Şimdi temyiz sonucu bekleniyor. Temyiz sonucu ne olursa olsun, bu olay Uzunyaylalıların artık kültür değerlerine sahip çıkmaya başladıklarının bir kanıtı olarak tarihe geçecek.

Arabamızı "Kayseri Kafkas Kültür ve Dayanışma Derneği" tabelasının önüne parkedip içeriye giriyoruz. Dört katlı binanın tamamı Dernek tarafından kiralanmış. En alt katta derneğin kendi etkinliklerini yürüttüğü lokal var. Diğer üç katı dersaneye ve dersaneyle ilgili alt yapıya ayırmışlar. Bayram dolayısıyla bugün ders yok. Sınıfları tek tek dolaşıyoruz. Sınıflar ve ders araçları yeni, temiz ve bakımlı. Sınıflar pırıl pırıl. Dışarıda profesyonelce ders veren dersanelerden fazlası var ama eksikliği yok. Ama iş elbette bununla bitmiyor. Peki ya eğitimci kadrosu nasıl? Sorumuzun yanıtını genç ve çalışkan dernek başkanı Mehmet Şıklaröğlu'ndan alıyoruz:

"Dersane kurma düşüncesi 1977 yılına dayanıyor. O tarihte öğretmen hemşehrilerimiz **Mustafa Vurdum, Aydemir Tav ve Rasim Göksay** bütünlemeye kalan öğrencilere dernekte ücretsiz kurs vermişlerdi. Sonraki dönemlerde genel bir sessizlik yaşandı. 1989 yılından sonra tüm dünyada yaşanan değişimler ve hemen ardından yaşanan Abhazya dramı toplumumuzun dinamiklerini ortaya çıkarmada önemli rol oynadı. Ardından Çeçenistan işgali Kafkasya konusunun sıcak kalmasını sağladı. Ancak herşeye karşın hayat sürüyor ve bizim insanlarımız da bu ülkenin insanlarıyla aynı ortak sorunları paylaşmak zorunda. Biz derneklerimizin yaşamın gerçeklerini dikkate alarak üyelerinin sorunlarıyla ilgilenmesi gerektiğini düşündük. Bazı programlar yaptık ve gerçekleştirmeyi düşündüğümüz etkinliklere dersane kurmakla başladık..."

Burada başkanın sözlerine katılıyoruz.

Sayın Şıklaröğlu şu anda kaç öğrenciniz var?

"128 öğrencimiz var. Bunlardan 78'i üniversite hazırlık, geriye kalanı kolejlere hazırlık öğrencisi. Bu öğrencilerimizi 20 öğretmen eğitiyor. Öğretmenlerimiz de konularında oldukça iyi durumdadır. Bunu da bu yıl üniversite birinci basamak sınavına katılan öğrencilerimizin başarı durumu ortaya koyuyor.

78 öğrencimizin 74'ü başarılı ol-

Kafkas Kültür Derneklerine ilginin kalmadığını insanlarımızın dernek mekanlarını terkettiğini daha sık telaffuz etmeye başladığımız son yıllarda bir derneğimiz yepyeni atılımlarla sahneye çıktı

KAYSERİ

KAFKAS

KÜLTÜR VE

YARDIMLAŞMA DERNEĞİ

75. YIL

dular..."

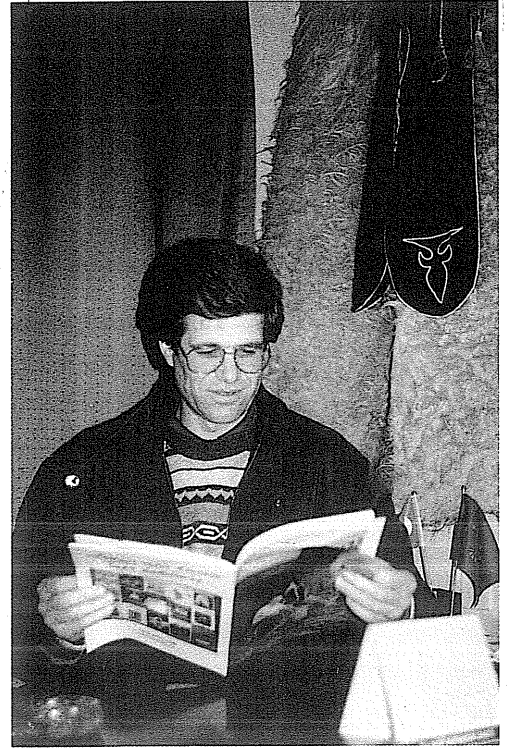
Genç başkan dersane çalışmalarının yanında sağlık hizmetleri konusunda da üyelerine yardımcı olma amacıyla. Bu konuda bazı hazırlıklara başlamışlar. Ücretsiz muayene ve ilaç sağlamaya yönelik alt yapı oluşturmaya çalışıyorlar.

Sosyal hizmetlerin yanında kültürel konulara da eğilmeye başladıklarını belirten Şıklaröğlu, Kayseri ve çevresinde yoğun olarak bulunan folklorik malzemeleri çağdaş tekniklerle derleyip yok olmalarını engellemeye

çalışacaklarını söyledi.

Kayseri Kafkas Kültür Derneği, Abhazya ve Çeçenistan'a yapılan maddi ve manevi desteklerde de kendisine düşeni yapmaya çalışan derneklerden biri. Bu konudaki son çalışmalarını Çeçenistan'a maddi yardım ve Abhazya'ya un yardımı kampanyaları.

Alaşara Dergisi olarak Kayseri Kuzey Kafkas Kültür Derneği'ni örnek çalışmalarından dolayı kutluyor diğer derneklerimizi de bu hizmet yarışına davet ediyoruz.

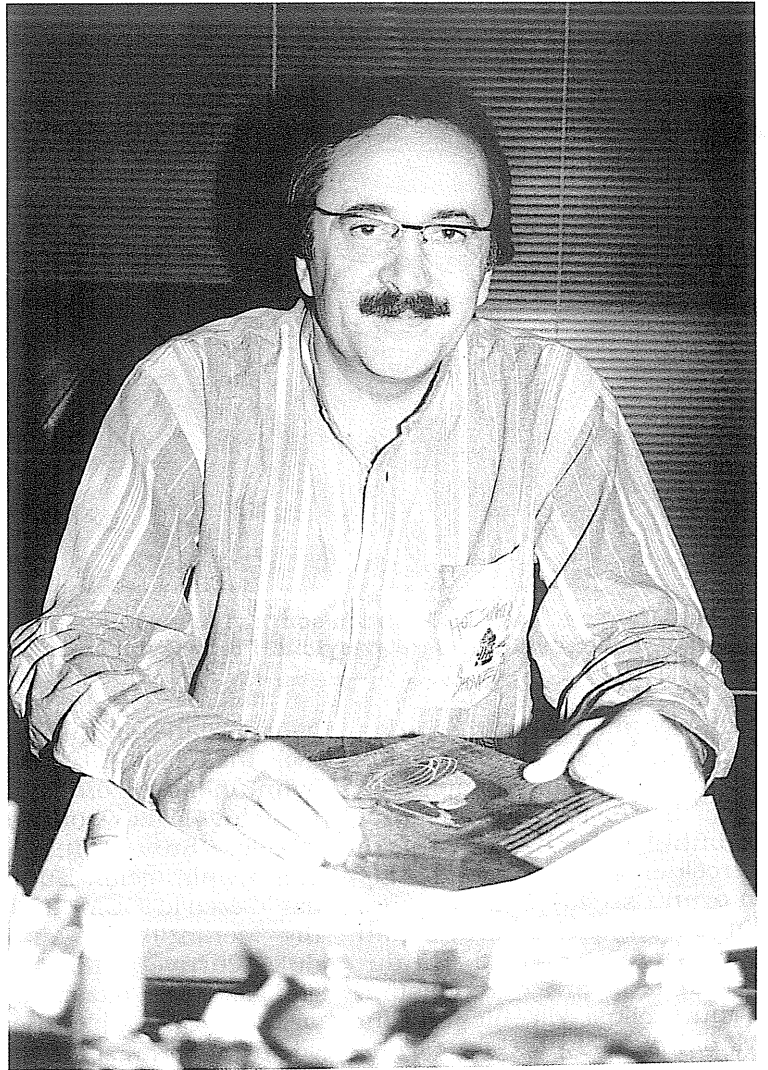
Dernek Başkanı Mehmet Şıklaröğlu halkla birleşip bütünleştiklerini belirtiyor.

Bir Mizah Ustası

Kandemir

Konduk

Milliyet gazetesinde Altan Abi'nin bir yazısını okudum. O sıralar İstinye tersanesinde işçiydim; . O yazı üzerine bana sipariş verilmiş gibi üstüme alındım. İşten iki ay izin aldım, sonra yaz Allah yaz...Herkes benimle dalga geçiyor. Sonunda yazıyı bitirdim, kalkıp götürdüm. Bir hafta sonra bir haber; oyun sahneye çıkmış... O günden sonra on onbeş tane oyunum tiyatrolarda sahnelendi...

Gönlümüzde taht kuran birçok başarılı tiyatro ve TV eseri Kandemir Konduk imzası taşıyor. Peki kimdir bu Kandemir Konduk? Çalışmalarını sürdürdüğü Bağdat Caddesindeki Komik Ajans'ta bulduk onu ve sizin için sorduk:

- Sayın Kandemir Konduk aslında sizi bütün Türkiye tanıyor ama isterseniz okuyucularımız için sanat yaşamına nasıl başladığınızı kısaca anlatır mısınız?

- 1971 yılında ilk tiyatro oyunum oynandı. Yani ilk profesyonel çalışma başlangıcım bu. Altan Erbulak ve Metin Serezli Çevre Tiyatrosu'nu kurmuşlardı. Orada benim "Yüzsüz Zühtü" adlı oyunum oynandı. 26 yaşındaydım ve benim ilk oyunumdu. Altan Erbulak ve Metin

ben de bir oyun yazdım. O sırada İstinye'de tersanede işçilik yapıyordum. O yazı üzerine adam sanki bana sipariş vermiş gibi üstüme alındım ve oturdum, işten iki ay izin aldım. Yaz Allah yaz, herkes dalga geçiyor "Yahu bırak şimdi nereden çıktı oyun yazmak" diyorlar. Sonunda yazıyı bitirdim, kalktım, götürdüm. Bir hafta sonra bir haber, oyun sahneye çıktı. Bundan büyük keyif aldım. O günden sonra aşağı yukarı 15-16 tane oyunum çeşitli tiyatrolarda sergilendi. Bunlar ağırlıklı olarak Zeki Alas-ya ve Metin Akpınar'ın Devekuşu Kabare Tiyatrosu'nda oynandı. Tabi orada kolaj çalışmaları da oluyordu. Çeşitli yazarların skeçlerinden toplanan oyunlar da oluyordu. Tümyle bir yazara ait olan oyunlar da oluyordu. Benim parça parça ça-

zamiyorum. Televizyon yazarlığına geçtik. Geçtik diyorum ama aslında ben 1971 yılında ilk tiyatro oyununu yazdığımda aynı zamanda televizyon yazarlığına başlamıştım. Çünkü Altan Abi ve o ekip TRT Televizyonuna bir takım programlar yapıyorlardı. Ben de onlarla ilişkide olduğum için sen yaz dediler. Ben de o yıl televizyona başladım. Bugüne kadar da televizyon yazarlığını bir yandan sürdürüyorum...

-Şu anda Mahallenin Muhtarları var. Daha önce benim hatırladığım Ana ve Perihan Abla var.

-Evet en fazla ilgi çeken Perihan Abla oldu. Ayrıca birçok skeçler, parodi programları, onlardan çok çok oldu.

-Gördüğüm kadarıyla hepsi mizah ağırlıklı. Bunda özel bir tercih nedeni var mı yoksa tesadüf mü oldu. Yoksa yapından mı kaynaklanıyor?

-Tabi ki yapımdan. Ben öyle sanıyorum. Şimdi edebiyata herkes şiirle başlar, ondan sonra şiiri iyi bir hale getiren de var. Ben de amatör şiirle başladım. Ondandır sonra da hep mizah türünde yazılar yazdım. Dergilerde ilk imzalı yazım 1968'de çıktı. Papağan, Salata, Çarşaf gibi dergilerde yazdım. Dergi mizahı, öykü, ondan sonra tiyatro, televizyon hepsi iç içe geçti. Yani tümüyle mizah.

-Mizah dışında hiçbir eseriniz olmadı mı?

-Hayır olmadı. Hiç de düşünmüyorum. İnsanları güldürerek hem çok etkin hem de çok yaygın olabiliyorsunuz. Böyle bir araç varken daha didaktik olmak ya da ne bileyim korku türünde yazmak. Bunlardansa güldürü türünde yazmayı tercih ediyorum.

-Oyunlarınızda ve TV dizilerinde genellikle ağırlık bazı tipler üzerinde oluyor. Bildiğim kadarıyla siz Kafkas kökenlisiniz...

-Evet.

-Bu tiplerinizin arasında neden hiç Çerkesler yer almıyor? Özel bir nedeni var mı?

-Şimdi aslında bu yaygınlık ve öncelikle ilgili. Özellikle büyük kentlerde Karadenizliler sayısal

"Perihan Abla" ve "Ana" dizilerinden sonra yine bir Kandemir Konduk eseri olan "Mahallenin Muhtarları" izleyicileri televizyon başına topluyor

Serezli, Dormen Tiyatrosu'ndan ayrılıp, ilk defa tiyatro kurmuşlardı. Kocamustafapaşa'da ilk defa bir tiyatro kuruluyordu. Yani bütün ilkler bir araya geldi ve gerçekten de çok başarılı oldu. Yılın oyunu seçildi. Benim eserim 6 tane profesyonel yazarın oyunu arasında tercih edilmişti. Bu durumu daha sonra öğrenmiştim. Öykünün çıkışı da bir tesadüf eseri oldu. Milliyet Gazetesi'nde Altan Abi'nin bir yazısını okumuştum. Onun üzerine kalktım

ışmalardan bir sürü oldu ama asıl "İnsanlığın Lüzumu Yok" adlı oyunum üç sezon sürdü ve çok tutuldu. Daha sonra Yasaklar, Geceler, Şuna Buna Dokunduk gibi oyunlar geldi. Bu arada Müjdat Gezen'le GÜM Güldürü Üretim Merkezi) diye bir ekip kurduk. Hürriyet, Milliyet ve Güneş gibi gazetelere mizah sayfaları hazırladık. Bu ekiple "Beyoğlu Beyoğlu" adlı müzikli oyun yazdık. Yani tiyatro serüveni böyle. Son yıllarda tiyatro oyunu ya-

Mahallenin Muhtarları dizisi bir diziden öte, oyuncular ve mahalle halkı arasında köklü dostlukların oluşmasını da sağlamış

olarak çok fazla. Halk onları yakından tanıyor. İnşaatta karşılaşılıyor, ev alırken karşılaşılıyor, büfede ve daha birçok yerde karşılaşılıyor. İnsanlar bildikleri şeylere daha çok gülüyorlar. Bilmediği bir konuda kimseyi güldüremezsiniz. Ben şimdi çok güzel bir Portekizli taklidi yapсам, çok da güzel yapсам yine de güldüremem. Ama bildiğim bir şeyin taklitini yaparsam, bildiğim bir insanın taklitini yaparsam hepimiz güleriz. Şimdi Lazları yaşamın içinde fazlasıyla görüyoruz. Yapı olarak onlar espriye son derece müsait. Şimdi ben bu hesaplamayı önceden yapıp, Karadenizli yazayım diye düşünmedim. Ama bu soru üzerine bu yorumu yapıyorum. Bildiğim kadarıyla Çerkeslerin o saygıdan da kaynaklanan bir hassasiyetleri ve alınganlıkları olduğunu da sanıyorum. Babamın yaşamından da biliyorum. Yani öyle açık açık dalga geçemezsiniz. Fakat Karadenizlilerde bizzat kendileri de bu espriyi yapabiliyorlar. Bir nevi kendilerini harcıyorlar. Ama bundan da gocunmuyorlar. Çok ani spontan espriler patlatıyorlar. Ama bizim geleneksel ortaoyununda o zaman İstanbul'da mozaiyiği oluşturan yurttaşlarımız çok daha yoğun bir şekilde yaşıyorlarmış. O oyunlarda da Çerkesle rastlamadım. Acem var, Laz var, Kürt var, Trakyalı göçmen var,

Arnavut var, Yahudi var, Ermeni var tüm bunlar tiplenmiş. Bir iki romanda falan "Bizim Çerkes Halayık" gibi laflara rastladım. Ama o sivri tiplerde espriyi üstünde yoğunlaştıracağınız tiplerde Çerkesle ben de rastlamadım. Örneğin günümüzde Yahudi tiplemesi yapılmıyor. Çünkü bir avuç kaldılar. Aynı şekilde Rum hemen hemen hiç kalmadı. Bu yaşamın içindeki yoğunluğuyla ilgili.

-Anladığım kadarıyla siz Çerkeslerin toplum içinde bu tür espriyanlarının olmadığını, yapılırsa alıngan olabileceklerini düşünüyorsunuz. Peki Kabartay bir ailenin çocuğu olarak Çerkesler hakkında neler biliyorsunuz?

-Dürüstçe söylemek gerekirse çok az şey biliyorum. En başta dürüst olduklarını biliyorum. Yiğitliklerini biliyorum. İnanılmaz derecede saygıya çok önem verdiklerini biliyorum. Onun dışında da günümüzde bile özlemi çekilen kadın erkek ilişkisinin onca yıl önce yerleştirildiğini ve uygarca yaşam biçimi olduğunu biliyorum. Yani bu folklorda bile belli oluyor. Kadın-erkek birlikte oynanıyor. Sonra baba tarafımın anlattıklarından biliyorum. Kadına gerçekten değer verildiğini düşünüyorum.

-Kafkasyaya hiç gittiniz mi, gitmeyi düşünüyor musunuz?

-Gitmedim. Düşünüyorum dersem yalan olur. Zaman bulabileceğimi hiç sanmıyorum.

-Peki Kafkasya denince aklınıza ne geliyor?

-Senin aklına ne geliyorsa o geliyor.

-Son zamanlarda Kafkasya'da hareketli günler yaşıyor. Ne olup bittiğini yakından takip ediliyor musunuz?

-Merakla okumak durumundayız. Tabi ki benim ilgimi çekiyor. Benim atalarım, baba tarafım. Yani benim kökenim. Oradaki insanların mutlu ve huzurlu bir yaşam sürmesini, birlik içinde yaşamalarını düşünürken tam tersi olaylarla ilgili haberleri okuyunca içten gerçek bir üzüntü duyuyorum.

-Elbette insan dünyanın herhangi bir yerindeki kötü bir olayı duyunca üzülmüyor ama köken olarak bağlı olduğu bir yöredeki insanların yaşadığı acılar daha derinden yaralıyor.

-Tabi insanı çok fazla etkiliyor. Bu arada sizi yakalamışken ben de size birşeyler sorayım. Bu soruyu rahmetli babaneme de sormuştum, bir şeyler mırıldanmış ama net bir açıklama yapamamıştı. Kandemir adı "kan" ve "demir" birleşiminden mi oluşmuş. Kan ve demiri birleştirmek çok anlamsız geliyor bana. Gerçeğini öğrenmek isterdim...

-Sanırım Temir Timur'dan geliyor, Moğol Hakanı Timur'un Kafkasya'yı işgal ettiği dönemlerin hatırası olmalı. Kan ise aslı Khan olan ve Kırım tatarlarından alınan bir isim eki. Lider, hakan anlamında. Kunduk'un aslı ise Kundukh olarak Kaberdey ve Osetlerde aile adı yani soyaddır...

-Siz benimle röportaj yapmaya geldiniz ama ben de sizden bir çok şey öğrendim. Çok teşekkür ederim!

-Biz teşekkür ederiz!

Ubıhlar ve Ubıhça

Bir Kuzeybatı Kafkas halkı olan Ubıhlar, araştırmacılar tarafından Adige halkı ile Abhaz halkı arasında ama Abhazlara çok yakın bir halk olarak tanımlanırlar. T. Tatlok Ubıhların dil, gelenek, görenek bakımından Abhaz halkına sıkıca bağlı olduğunu belirtir.

Tarihsel kayıtlarda Ubıhlardan ilk sözeden Evliya Çelebi'dir. Çelebi de Ubıhlardan bir Abaza kabilesi diye sözeder.

T. Tatlok Ubıhların Karadeniz'e dökülen Khosta ve Soçi nehirleri arasında yaşadığını, doğu sınırlarından Ciget ve Ahçıpsı Abazaları ile komşu olduklarını, ayrıca Gagra ile Soçi arasında yaşayan diğer Abhaz boylarıyla da yakın ilişkileri olduğunu söyler. 19. yüzyılda Ubıh halkının batısında Pşade nehrine kadar olan bölgede Şapsıglar yaşamaktaydı. Abzah halkı ise Ubıhları kuzeyden çevrelemişti.

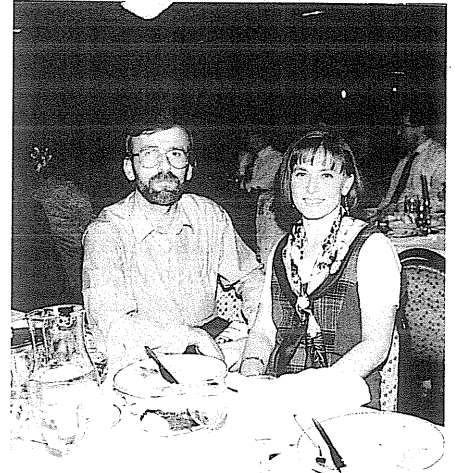
Ubıhları, coğrafi konumları 1830 yılına kadar işgalci Rus tehlikesinden uzak tuttu. Bunda Osmanlı Devleti ile Rusya arasındaki statükonun önemi büyüktü. Ancak Osmanlıların Ruslarla imzalamak zorunda kaldıkları Edirne Antlaşması statükoyu bozdu. 1829 yılında yapılan antlaşma ile Osmanlılar Karadeniz kıyılarındaki haklarının büyük bir kısmını Ruslara devrediyorlardı. Edirne Antlaşması ile elde ettikleri büyük avantajı değerlendirmek isteyen Ruslar nihai hedefleri olan Sohum-Anapa karayolu bağlantısını gerçekleştirmek için harekete geçtiler. Ubıhlar ve Sadzlar (Cigetler) üzerlerine bir çığ gibi düşen Ruslara karşı Adigelerle birleşerek yoğun bir direniş başlattılar. Savaşçı bir yaradılışa sahip olan Ubıhlar Adige ve Abhaz boylarını da yanlarına alarak 1864 yılına kadar Ruslara direndiler. Kafkasya'daki son direniş noktası Ahçıpsı da düşünce Ruslar kesin bir zafer kazanmış oldular. Hemen ardından bir çok Adige ve Abhaz kabilesiyle birlikte Ubıh halkının tamamı binlerce yıllık ülkelerinden sürüldüler. Diğer kardeş Kafkas halklarıyla birlikte Osmanlı topraklarına serpiştirilen Ubıhlar hızlı bir asimilasyon sürecine girdiler. Özellikle dillerini çok hızlı bir şekilde yitirdiler.

Ubıhça:

Ubıhça, Abhaz ve Adige dilleriyle birlikte İber-Kafkas dillerinin kuzey-batı kolunu oluşturur. Bünyesindeki 81 ünsüz 3 ünlü sesle şüphesiz dünyanın en zor ve ilginç dillerinden biridir. Ubıhçanın Adige dilleriyle Abhaz dilleri arasında bir dil olmasından ve Ubıh halkının tüm ticari ve kültürel alışverişini bu halklarla yapmasından olsa gerek zamanla kendi dillerini bırakıp Abhazca ve Adigece kullanmaya başladılar. Ubıhça konuşmayı sürdüren birkaç köy de zaman içinde Türkçenin asimilasyonuna uğradı.

Yeni Son

Ubıh kızı
Meral Çare
"Son Ubıh"
Tevfik Esenç'in
izinde. Esenç'le
aynı köyden olan
Çare Ubıhça
öğreniyor.
Çare ilk
derslerini de
Tevfik Esenç ve
Prof. Şeraşidze'
den almış.
Bugünlerde
Kanadalı dilbilimci
John Colorusso
ile Ubıhça
mektuplaşıyor.

Meral Çare Dedeman Otelinde Kafkas-Abhazya Dayanışma Komitesi yararına düzenlenen gecede arkadaşımız Hayri Ersoy'la birlikte

Dün gece bir rüya gördüm. Anlatsam da anlamazsın.

Yukarıdaki söz herhalde Tevfik Esenç'i en güzel tanımlayan söz olsa gerek. Bir yalnız adamdı Tevfik Esenç. Yalnız yaşadı, yalnız düşündü; masallarını, öykülerini, tekerlemelerini... kendi anlattı kendi dinledi. Hatta bilmecelelerini bile kendi sordu kendi yanıtladı. Sonunda dayanamamış olacak ki dilini anlayanların olduğu yere, sonsuzluğa göçtü.

Şimdilerde bir genç kız Esenç'in izini sürmeye çalışıyor. Aynı zamanda o efsane kişilikle aynı köyden olan Meral Çare atalarının dilini öğrenmeye kararlı. Çare, Ubıhça öğrenmeye 1990

Bir Ubıh mı?

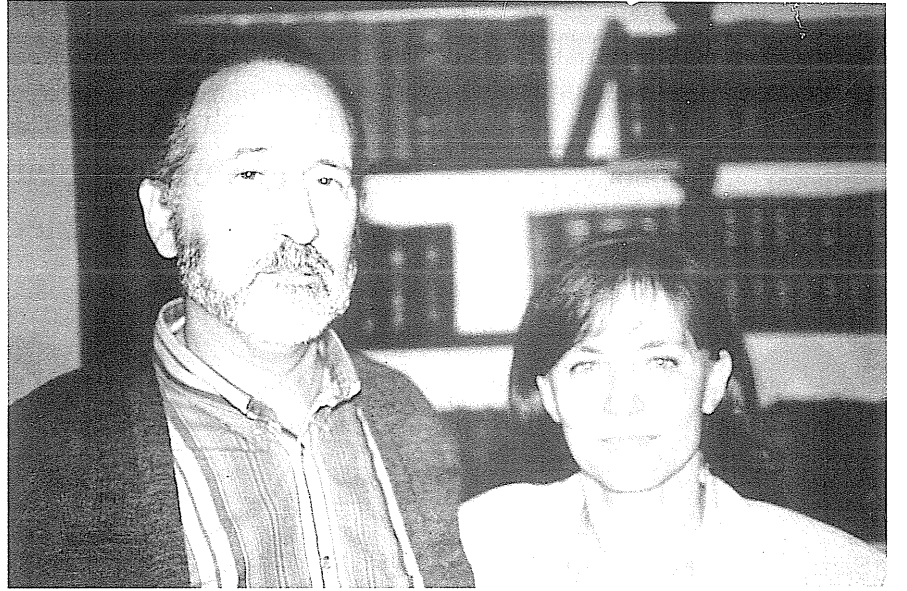
yılında Prof. Şeraşidze ile Tevfik Esenç'in sohbetlerini dinleyerek başlamış. Önceleri dili öğrenmek gibi bir niyeti yokmuş, yalnızca ilginç geldiği için dinliyormuş.

Hemen her yaz Hacıosman köyüne gelen Şeraşidze'ye Ubıhça masalların Türkçe metinlerini yazarak yardım etmiş bir süre. Sonra Şeraşidze ile Tevfik Esenç'in yarattığı büyülü havaya kaptırmış kendisini ve yavaş yavaş Ubıhçayı sökmeye başlamış. Şeraşidze bu konuda epey yardımcı olmuş ona.

Tevfik Esenç'in ölümünden sonra da Hacıosman'a gelmeye devam ediyor Şeraşidze ve köyün yaşlılarıyla çalışmalarını sürdürüyor. Geçen yaz Hacıosman'da Meral Çare'ye konuk olmuş, birlikte çalışmışlar. Fazla söze gerek yok Çare Ubıhçayı epey ilerletmiş ve Kanadalı dilbilimci John Colorusso ile Ubıhça mektuplaşıyor.

Bu arada Meral Çare'nin bir uğraşından daha söz etmeden geçemeyeceğiz.

Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü(George Dumesil Enstitüsü) adına Osmanlı mezar taşlarını inceliyor. Çalışmalarının çok profesyonel olmadığını belirten Çare arkeologlardan teknik bilgi yardımı aldığını ve Kafkas kökenli kişilerin mezar taşlarını araştırdığını hatta Hacı Grandük Berzeg'in mezar taşını da bulduğunu belirtiyor.

Meral Çare Kanadalı dilbilimci John Colorusso ile birlikte (üstte). Çare ve Colorusso Ubıhça mektuplaşıyorlar.

Meral Çare Genç Ubıh Okan İşcan ve Colorusso Ubıhça ve Ubıhçanın geleceği için bir araya geliyorlar (altta)

Dünya Abhaz-Abaza Halk Kongresi Başkanı ve temsilcileri Mayıs ayında İstanbul'daydılar.

Kongre'nin 1994 Sonbaharında Karaçay-Çerkes Cumhuriyeti'nin başkenti Çerkesk'te yapılan toplantısında Türkiye temsilcileri tarafından yapılan, bir sonraki toplantının İstanbul'da yapılması teklifine yanıt niteliğinde olan bu toplantıya, Dünya Abhaz-Abaza Kongresi Başkanı Taras Şamba, Başkan Yardımcısı Oleg Domyenya, Yura Argun, İnapha Meri Abhazya adına; Başkan Yardımcısı Maminat Gonova, Aleksey Huranov, Oleg Otluhov Karaçay-Çerkes Cumhuriyeti adına; Genel Sekreter Fadıl Aryütaa Suriye adına ve Başkan Yardımcısı Ruhi Eşba Avrupa'daki hemşehrilerimizi temsilen katıldılar.

Toplantıda bu isimlerden başka Abhazya Cumhuriyeti Parlamento Başkan Yardımcısı Genadi Alamya ve Kongre Başkanı

Sorunlar
içinde kıvranan
Kafkasya halkları
ve bu sorunlardan
kendi paylarına düşeni fazlasıyla alan
Abhaz-Abaza
halklarının
temsilcileri
çözüm arayışı
için İstanbul'da
bir araya geldiler.
Kendileri ve
Kafkasya'nın geleceği
için önemli olan
sorunları görüştüler.

Abhaz-Abazalar

Şamba'nın danışmanı Rafet Bütba da hazır bulundu.

Dünya Abhaz-Abaza kongresi Türkiye temsilcileri Cemalettin Ardızınba, Erol Kutelya ve Recep Ağırba da toplantının diğer katılımcılarıydı.

Türkiye'de ilk kez Abhaz Ulusal Marşı dinlenerek açılan toplantıda şu konular görüşüldü:

- Abhaz ve Abazalara ortak alfabe yapmak.
- Abhaz-Abaza edebiyatından bir seçki hazırlayarak yayınlamak,
- Kongrenin yayın organı olan "Abaza" dergisini Türkçe olarak da yayınlamak,
- Dünya Abhaz-Abaza Festivali'ni 1995 Ağustos ayında Çerkesk'te yapmak,
- Sohum'da ve Çerkesk'te birer cami yaptırmak,
- Türkiye'deki ve Kafkasya'daki işadamlarını ortak bir örgütte toplamaya çalışmak,
- Abhazya ve Kuzey Kafkasya arasındaki kestirme dağ yolunu bir-

Dünya Abhaz-Abaza Kongresi Başkanı Taras Şamba Abhazya'da yapılan son toplantıda(en üstte), Kongre üyeleri Abdülkadir Ardızınba'nın babasının cenaze törenine katıldı (üstte)

pazarı'na gitti.

Abaza Dergisi'ni Türkiye'de Nart Yayıncılık çıkaracak

Abhaz-Abaza Kongresi üyeleri ile Nart Yayıncılık yetkilileri arasında yapılan görüşmelerden sonra Kongre'nin yayın organı olan Abaza Dergisi'nin Türkçe basım işini Nart Yayıncılık'ın üstlenmesi prensip olarak benimsendi. Dergi üç aylık periyotlarla Abhazca ve Rusça olarak Kafkasya'da, Türkçe hatta mümkün olursa İngilizce olarak Türkiye'de ve ilerki tarihlerde Arapça olarak da Suriye'de basılacak.

Derginin Türkçeleştirilmesi çalışmalarında Abhazya'nın Türkiye Temsilcisi Viladimir Ayüdzba da görev alacak.

Avidzba aynı zamanda dergi ile ilgili koordinasyonları sağlayacak.

Abhazya'nın Türkiye Temsilcisi Viladimir Ayüdzba kongre başkan yardımcılarında araştırmacı-yazar Yura G. Argun ile(üstte)

İstanbul'da

leştirmek,

-Abhazya, Karaçay-Çerkes ve Diaspora'daki gençler arasında sosyal, kültürel vb. konularda ilişkiler kurulabilmesi için alt yapı oluşturmak...

Heyet gündemini tamamladıktan sonra da görüşmelerini sürdürdü ve "Candan Can Koparmak" adlı tiyatro oyununu izledi.

Heyetin Kafkas Abhazya Kültür Derneği'nin Üsküdar Selimiye'deki lokalinde düzenlediği halka açık toplantıya ilgi büyüktü. Bu toplantıda, alınan kararlar hemşehrilerimize duyuruldu.

Heyet cenaze törenine katıldı

Heyet üyeleri daha sonra Gebzeli hemşehrilerimizden Abdülkadir Ardızınba'nın babasının cenaze törenine katılmak üzere Ada-

Kongrenin Türkiye temsilcilerinden Cemalettin Ümit, Taras Şamba, Genadi Lamia, Oleg Domenya ve İrfan Argun ile birlikte(altta)

Herşey Kafkasya

Kafkas Abhazya
Kültür Derneği
Eski Başkanı
Avukat Ergün
Tapşın eşi ve bir
grup misafirle
birlikte(üstte)

Şamil Eğitim ve
Kültür Vakfı Ba-
şkanı Yılmaz Ak-
tan arkadaş-
larıyla(sağda)

Kafkas Balosu

Şamil Eğitim ve Kültür Vakfı ile Kafkas-Abhazya Dayanışma Komitesi'nin birlikte düzenlediği geleneksel Kafkas Balosu Dedeman Otel'i'nde yapıldı.

İstanbul'da hemşehrilerimizin yoğun ilgisini gören baloya bazı siyasi parti liderleri ile bürokratlar kutlama mesajları gönderdiler. Vakıf Yönetim Kurulu Üyesi **Resmiye Hacali**, amaçlarının yalnızca bir araya gelip eğlenmek olmadığını, Kafkasya'nın iki sorunlu ülkesi olan Çeçenistan ve Abhazya'ya ekonomik ve manevi destek sağlamaya çalıştıklarını söyledi. Gecenin sürprizi ise Kafkas Halk Dansları Ekibi idi. Kafkasya'nın değişik yörelerinden sergiledikleri danslarla özellikle basın mensuplarının ilgi odağı oldular.

Gecenin konukları arasında Abhazya'dan yeni dönen Abhazya Cumhuriyeti Gayriresmi Türkiye temsilcisi **Vladimir Ayüzba** da vardı.

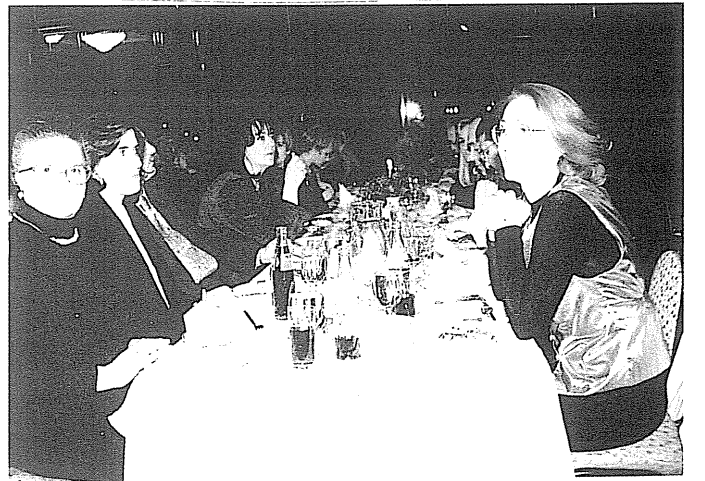

**Soldaki Resim: (Sol-
dan sağa) Kaf-
kasya'ya dönüş'ün
öncülerinden olan
ve halen orada ya-
şayan Adige(Bjeduğ)
Adnan Khoade, Kaf-
kas Abhazya Da-
yanışma Komitesi
temsilcisi işadamı
Cengiz Gül, Şamil
Eğitim ve Kültür
Vakfı Yönetim Ku-
rulu Üyesi Resmiye
Hacali ve Alaşara
Dergisi Genel Yayın
Yönetmeni Ünal Cuğ
birlikte.**

için

Gecede az da olsa gençler de vardı. Elbetteki kalabalıkta birbirlerini bulup aynı masada bir araya gelmişlerdi(üstte)

Geceye emeği geçen hanımlardan Çüyüpha Kamuran Hanım, çalışmalarıyla camiamızda dikkatleri üzerine toplayan Samsun Kafkas Kültür Derneği Başkanı Jülide Hanım ile aynı masayı paylaştı.(üstte)

Şamil Eğitim ve Kültür Vakfı na AHMED BİN

AHMET BİN BELLA

1916 yılında Marniya, Oran'da doğdu.

Fransız ordusunda çarpıştı ve madalya aldı. Bu arada gizli "Özel Örgüt'ün" yöneticilerinden oldu. Bu örgüt. Demokratik Özgürlüklerin Zaferi İçin Hareket Kongresin'de (1947) kurulmuştu.

1949'da Oran posta merkezine yapılan saldırıya katıldı. Tutuklandı. 1952'de kaçtı. Kahire'ye sığındı ve orada Hıdır ile buluştu.

1954 yazında İhtilalci Birlik ve Eylem Komitesi'nde Budiaf Bin Bulad ve Didus ile birlikte 1 Kasım ayaklanmasını hazırladı. Bundan sonra Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin dış delegasyonunda önemli rol oynadı.

Ekim 1956'da Fas yolculuğu sırasında uçağı Cezayir açıklarında çevrildi ve Hıdır, Budiaf ve Ait Ahmet ile birlikte tutuklandı. Evian antlaşmalarının sonuna kadar Fransa'da tutuldu.

1962'de otoritesini yavaş yavaş Cezayir'de kabul ettirdi. Cezayir Cumhuriyeti geçici hükümeti ile çatıştıktan sonra bir "siyasi büro" kurdu. Bu büro ülkeyi yönetmekle görevlendirildi. Kurucu Meclis seçimleri 20 Eylül 1962'de yapıldı ve Bin Bella başkanlığındaki hükümet 29 Eylül 1962'de iktidarı aldı.

Bin Bella 1963'de Cumhurbaşkanı oldu. Ulusal Kurtuluş Cephesi Kongresi sonunda partinin genel sekreterliğine getirildi. Ama yönetimine karşı muhalefet gitgide şiddetlendi. Biskra'da Albay Şabani'nin yönettiği isyanı bastırdı (Temmuz 1964). 19 Haziran 1965'de Albay Bumedjen'in yönettiği hükümet darbesi sonunda devrildi ve tutuklandı.

Cezayir'in Fransızlara karşı verdiği bağımsızlık savaşının liderlerinden yaşamının yirmibeş yılını hapiste onbeş yılını da sürgünde geçiren devrik cumhurbaşkanı Ahmet Bin Bella, hayranı olduğu bir başka bağımsızlık savaşçısı Şeyh Şamil'in adına kurulmuş olan Şamil Eğitim ve Kültür Vakfı'nı ziyaret etti.

Cezayir'in Fransa'ya karşı verdiği bağımsızlık savaşının sembol ismi Ahmet Bin Bella bir turist gurubu ile birlikte İstanbul'a geldi. Gelir gelmez de hayranı olduğu Şeyh Şamil'in adına kurulmuş olan "Şamil Eğitim ve Kültür Vakfı"nı ziyaret etti. Ahmet Bin Bella ile arkadaşımız Hayri Ersoy görüştü:

"Sn. Bella biyografinizi okuduk. Cezayir yakın tarihinin önemli simalarından birisiniz. Cumhurbaşkanlığı görevinden sonra önce hapisane ve sonra uzun bir sürgün dönemi yaşadınız Cezayir halkı sizi hala seviyor mu?"

-10 yıl Cezayir'de 15 yıl da Fransa'da hapis hayatım ve 10 yıllık da sürgün geçmişim var. Cezayir resmi ideolojisi benim adımın unutulması ve yeni nesillerin beni, ya hiç bilmemeleri ya da kötü bir kişilik olarak tanımları için büyük mücadele verdi. Başarılı da oldular. Ancak toplumun bir bölümü beni yeni yeni keşfetmeye başladı. Cezayir'i bağımsızlığa kavuşturan lider olarak, adım tekrardan anılmaya başladı. "Sn.Bella, Cezayir'de bir kaos yaşıyor. Herşeyden önce bir Ce-

zayir hükümeti var ve onun karşısında kökten dinciler. Siz Cezayir'deki siyasi yelpazenin neresindesiniz?

-Batı yanlısı yönetim ve radikal İslamcılar arasında köprü kurmaya çalışıyorum. Cezayir'de iç savaşa şiddetle karşıyım. Ben bir Müslüman'ım ve yönetimdeki Batı güdümlü generalleri tasvip etmiyorum.

"Sn. Bella, bu söylediklerinizden sizin Radikal İslamcılara yakın olduğunuz izlenimi çıkıyor. Cezayir'de şeriata dayalı yönetim isteyenlerin iktidara gelmesini is-

tiyor musunuz?

-Hayır, çünkü ülkeyi yönetecek bir programları yok.

"Peki, bir an için bu programlarının olduğunu var sayarsak...?"

-Yine de şeriata dayalı bir yönetim istemiyorum. Ama Batı tipi bir demokrasiye de karşıyım. Cezayir'in gerçeklerine uygun bir demokrasi olmalı.

"Sn. Bella, şimdi de siyaset dışı bir soru sormak istiyorum. Şeyh Şamil'e hayranlığınız nereden geliyor.

-Şamil, bağımsızlık savaşlarının sembolüdür. Ben bağımsızlık savaşını vermiş bir insan olarak Şamil'in mücadelesini daha iyi anlıyor ve onu çok seviyorum. Onun adına taşıyan kuruma gelmekten de çok mutluyum. Benim için çok önemli bir olay da bugün eşimle evliliğimin 24.yılı ve bunu sizlerle kutlamaktan çok mutluyum.

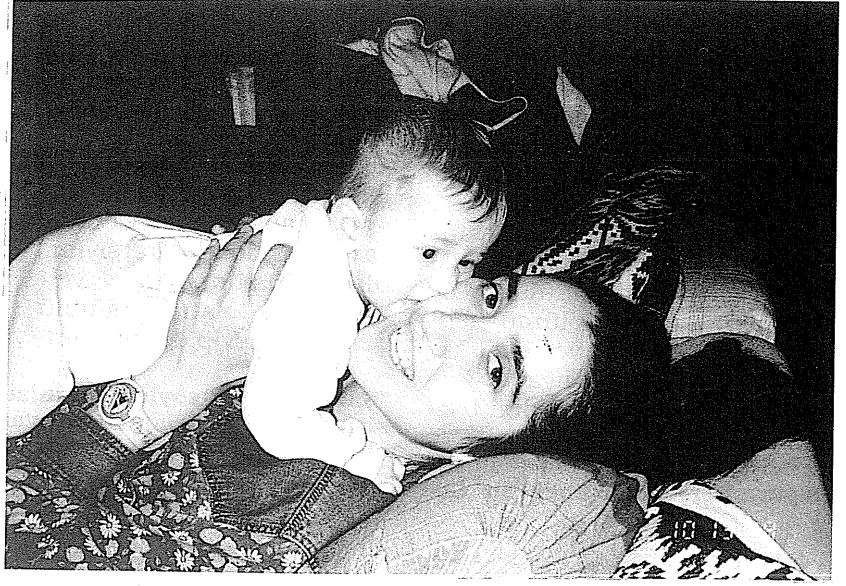
-Teşekkür ediyoruz Sayın Bella

sürpriz konuk: BELLA

Ahmet Bin Bella Şamil Eğitim ve Kültür Vakfı'na fahri üye oldu. Fahri üyelik protokolünü imzalarken heyecanlı olması dikkat çekiciydi.

Özel eşyalarını sattı, evden kaçtı ama şöhret olmaya değil, yara sarmaya gitti. İlacın ve tıbbi malzemenin hemen hiç bulunmadığı hastahanelerde çok zor şartlarda çalıştı, yerleri sildi ameliyat malzemelerini temizledi, kalan zamanlarında da sargıbezi hazırladı.

Yeşim boş zamanlarını çok sevdiği yeğeni Efsan ile geçiriyor.

Yeşim İlkuçar

Abhazya'nın

Florance Nightingale'i

Yeşim İlkuçar İstanbul'da yaşayan bir genç kız. 14 Ağustos 1992'de savaş başlayınca dayanamayıp kalmış Abhazya'ya gitmiş. Orada gönüllü hemşirelik yapmış, savaştan sonra da Abhazya Devlet Üniversitesi İngiliz Filolojisi Bölümü'nde öğrenimini sürdürüyor. Kendisiyle ilginç bulacağınızı düşündüğümüz bir söyleşi yaptık:

Alaşara: Yeşim Abhazya'dan yeni geldin ve kısa bir süre sonra gideceğini söylüyorsun. Bize Abhazya'ya nasıl gittiğini ve orada neler yaptığını anlatır mısın?

Yeşim İlkuçar: Savaş başladığında talideydim. İşgali gazetede okuyunca ta-

tilimi yarıda kesip aleracele Hendek'e ailemin yayına döndüm. Benim gibi olayı duyup birşeyler yapmaya çalışan arkadaşlarımla görüşüp bir durum değerlendirmesi yaptık. Ailem Kafkasya'ya gideceğini tahmin ettiği için bana para vermemeye başladı. Yavuz ağabeyimin de benim gibi gizlice Kafkasya'ya gitmeye çalıştığını öğrenince bu kez kendimi unutup onu göndermenin yollarını aramaya başladık. Tüm engellemelerine karşın göndermeyi de başardık.

Benim de kaçacağımı düşündükleri için büyük ağabeyimin Kütahya'daki evine hapsedtiler. Üç ay orada kaldım.

Taktik değiştirip ailemi gitmeyeceğime zor da olsa inandırdım. Hendek'e dönünce özel bazı eşyalarımı satıp arkadaşlarımla da yardımlarıyla yol parasını denkleştirdim.

Abhazya'ya varınca ilk işim Türkiye'den gönüllü olarak savaşa giden arkadaşlarımla aramak oldu. Bu arada geçici bir ateşkes sağlanmış arkadaşlarım cephe gerisine dönmüştü. Onların yanında kalmaya başladım. Düzenli olarak Gudouta hastanesine gidip hemşirelik eğitimi alıyordum. Ateşkes fazla sürmedi ve arkadaşlarım tekrar cepheye döndü. Ben de hastanede kalmaya başladım. Önceleri hastane personeli beni pek benimseyemedi. Samimiyetime güvenmiyor gibiydiler. Ama orada kalmaya ve yardıma muhtaç insanlara yardımcı olmaya karalıydim. Kendimi benimsatabilmek, en azından gücümün yettiği şeyleri yapabilmek için yerleri sildim, pansuman aletlerini temizledim. Zaten az miktarda olan sağlık malzemelerini sürekli olarak temiz tutmak zorundaydık. Oradaki görevli arkadaşlarla geceleri sabahlara kadar Türkiye'den gönderilmiş olan gazlı bezlerden tampon hazırladık. Savaş bu arada çok kızışmıştı, hastahaneye gelen yaralı ve ölüleri saymak bile zordu.

A : Peki bu olağanüstü şartlarda özellikle unutamadığınız olaylar var mı?

Y.İ. : O şartlarda gördüğünüz, yaşadığınız hangi olayı unutabilirsiniz ki? Ama yine de beni en çok etkileyen olaylardan birini anlatayım: Hastahaneye gelen ağır yaralılarından birinin bacağı bileği ile dizi arasından, savaşta zaten kullanılması yasak

olan fosforlu bomba ile parçalanmıştı. Belki kurtarılabılır umuduyla yaralının bacağını alçıya aldık. Her gün düzenli olarak alçıdaki bir aralıktan pansuman yapıyorduk. Üçüncü gün yaranın sargısını ben açmıştım. Gördüğüm manzarayı hiç unutamam, yaranın üzerinde kurt kaynıyordu. Bandajı çözdüğümde yaralı da benimle birlikte ayağına bakıyordu. O anda yaşadıklarımı kelimelerle anlatabilmem olanaksız. Sonradan kurtlanmanın, kulanılan fosforlu bombadan kaynaklandığını öğrendim.

A : Savaşı yaşamış ve etkilerini en iyi şekilde görmüş biri olarak bizlere vereceğiniz herhangi bir mesaj var mı?

Y.İ.: Savaş insani hiç bir boyutu olmayan, tüm güzellikleri mahveden, sorumlulardan çok, hiç bir suçu olmayan insanlara, hayvanlara hatta doğaya acımasızca zarar veren insanlık dışı bir olay. Gözlemlediğim kadarıyla en çok da çocuklar üzerinde olumsuz etkiler yaratıyor. Mazur görün savaş hakkında daha fazla konuşmak istemiyorum

A : Abhazya'da savaş bitti. Üzerinden bir yıldan fazla zaman geçti. Şu anda durumlar nasıl?

Y.İ. : Tüm olumsuz şartlara karşın Abhazya'da dünyanın başka bölgelerinde görmeye alıştığımız savaş sonrası kaos ve kargaşa yaşanmadı. Ancak Rusya'nın uyguladığı gizli ve açık ambargolar yüzünden ekonomik toparlanma süreci uzayacak gibi görünüyor. Ekonomideki tıkanmalar toplumsal psikolojiyi de olumsuz yönde etkiliyor. Ama yine de Abhazya halkı gelecekte umutlu.

A : Yeşim sana son bir sorumuz var, Abhazyalıların, Türkiye'de yaşayan Kafkasyalılardan ve Türkiye Devleti'nden beklentileri var mı?

Y.İ. : Abhazyalılar Türkiye'den yetişmiş insan istiyorlar. Çünkü Abhazya ekonomisinin gelişmesi ve ivme kazanabilmesi için birinci derecede yetişmiş insana ihtiyaç var. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nden de, Türkiye'de yaşayan Kafkas kökenli Türk vatandaşlarının Kafkasya ile ilişkilerinde daha duyarlı olmasını bekliyorlar. Ayrıca uluslararası platformlarda Türkiye'nin, Abhazya'nın tanınmasına destek vermesi de her Kafkasyalının dileği hatta özlemi.

A. : Yeşim sana çok teşekkür ediyoruz. Ayrıca Abhazya'ya döndüğünde oradaki dostlarına bizden kucak dolusu selamlar.

Sessiz kalmak onaylamaktır

Zulmü durdurun ki, yarın sizin kapınızı da çalsın!..

Çeçenistan'ın
insan haklarından
sorumlu bakanı

Said Emin İbragimov 24

Nisan 1995

Pazartesi günü İstanbul'daki Ame-

rikan

Konsolosluğu

önünde ölüm

orucuna

başladı.

Said Emin İbragimov Amerikan Konsolosluğu önünde başlattığı ölüm orucunu daha sonra Tepesbaşı'ndaki Tüyaş Fuar alanında sürdürdü. Said Emin İbragimov ölüm orucunun amacını şöyle açıklıyor:

"Çeçenistan'da yapılan katliam Rus emperyalizminin dünyanın diğer bölgelerine yönelik amaçladığı yayılmacı politikanın başlangıç adımlarıdır. Dünya toplumlarının suçsuz insanların topluca katledilmesine kayıtsız kalması güçlülere kendinden zayıflara karşı zor kullanmaya teşvik ediyor..."

Dünyadaki tüm insanlar gözlerinizi açın! Şiddet şiddeti doğuruyor...Zulmü durdurun ki, yarın sizin kapınızı da çalsın!..

Çeçenistan Devleti insan haklarından sorumlu bakanı olarak bu güne kadarki bütün diplomatik çabalarım olumlu hiç bir sonuç vermedi. Tüm dünya Çeçen Cumhuriyeti'ndeki altmış bin sivil masum insanın öldürülmesi, tüm yerleşim birimlerinin yerle bir edilmesi karşısında adeta sağır, dilsiz ve kör rolü oynadı. bu sessizliği insanlık adına protesto ediyorum. Dünya politikasına damgasını vuran, askeri güç ve etkinlikleri bulunan devletlerin ve kuruluşların artık harekete geçip ateşkes ilan edilerek barış görüşmelerini sağlayacak şekilde savaşa müdahale etmelerini istiyorum.

Çeçenistan'daki cinayetler sona erdirilinceye, bu -kirli savaş- bitirilip Rus askeri varlığı topraklarımızdan çekilinceye kadar ölüm orucunu devam ettireceğim"

**Ankara Kafkas Kültür Derneği
Kafkas Halk Dansları Topluluğu
da Destek Verdi**

Bir çok kişi ve kuruluş tarafından destek ziyaretleri sürerken Ankara Kuzey Kafkas Kültür Derneği gençleri sürpriz bir destek ziyareti gerçekleştirdi. Kafkas giysileri içinde ziyaretçi gençleri gören İbragimov gözyaşlarını tutamadı.

Not: İbragimov ölüm orucunu 9 Mayıs 1995 tarihinde bitirdi

Çocuklar öldürülmesin, şeker de yiyebilsinler" diyor ozan. Oysa ki dünyanın bir çok bölgesinde acımasız savaşlar yaşanıyor ve bu kahrolası savaşların acısını en çok da çocuklar görüyor.

Gözlerini açtıkları dünyada belki de ilk tanıdıkları ses bomba sesi, ilk gördükleri görüntü ortalığı yakıp yıkan tanklar. Çeçenistan'la ilgili bir toplantıda bir konuşmacı Grozni'ye yağdırılan bombaların sesinden bir çok çocuğun çıldırdığını anlatmıştı.

Oysa ki çocuklar oyuncaklarıyla oynamak istiyorlar. Tertemiz önlüklerini giyip okula gitmek istiyorlar. Akşamları kapıda işten dönen babalarını karşılamak istiyorlar, cepheden gelen tatutunu değil.

Lanet olası bir savaş daha arkasında bir çok dul ve yetim bırakarak sona erdi. Bu savaş kim kazanırsa kazansın bir tek mağlubu vardı: Çocuklar.

Annelerini babalarını ağabeylerini hatta çok sevdikleri dayılarını, amcalarını kaybetmişlerdi.

Onlar da oyuncaklarıyla oynamak istiyorlar. Tertemiz önlüklerini giyip okula gitmek istiyorlar.

Abhazıyla Ermenisiyle Rusuyla, Migreliyle, Gürcüsü ve Rumuyla, Türküyle, Kazağıyla Abhazyalı çocuklar zor durumda. Zorlu yaşam kavgasına bundan sonra

anasız babasız devam etmek zorundalar.

Ne dersiniz onlara ana baba olalım mı? Denizin karşısında da bir çocuğumuz olsun mu?

Denizin karşı kıyısında bir çocuğunuz

Adı	Cinsiyeti	D. Tarihi	Baba Adı- Anne Adı
-----	-----------	-----------	--------------------

Alyas Kutaliya(Erkek-1990)(B. Kutaliya-B. Arışba)
Alona Tarba(Kız-1979)(R. Tarba-D. Gogua)
Alyas Kvarçelya(E-1968)(A. Kvarçelya - T. Muşba)
Robert Kulan(E-1982)(A. Kulan - A. Haçikyan)
Ramaz Mikaya(E-1989)(Revaz Mikaya-Rita Katsiya)
Zurab Margiya(E-1983)(E. Margiya-M. Margiya)
Astamur Otrba(E-1981)(A. Otrba-Z. Seyba)
Tamara Sanguliya(K-1984)(A. Sanguliya-L. Sugba)
Yuri Sakolov(E-1987)(V. Sakolov-K. Kantarya)
Asida Haraziya(K-1987)(A. Haraziya-R. Cikirba)
Temur Bagdadze(E-1993)(L. Bagdadze-İ. Gabeliya)
Raul Tirkba(E-1985)(Dimitri Tirkba-Larisa Tirkba)
Aslan Otrba(E-1986)(Cucu Otrba-Zoya Seyba)
İnar Çaçhalya(E-1992)(Rezo Çaçhalya-V. Kapisa)
Nikolay Korçelya(E-1991)(Davur Korçelya-M. Tarba)
Rustam K. (E-1989)(R. Karhalava R. Kurmaziya)
İnal Sımsba(E-1991)(Georgi Sımsba-İ. Sanguliya)
İğır Kaçalipa(E-1976)(Arkadi Kaçalipa-R. Otrba)
Beslan Gogiya(E-1991)(Dimitri Gogiya-İ. Amıcha)
Adgur K. (E-1989)(R. Kurkunava-N. Kurkunava)
İzoura Gunba(K-1990)(Luti Gunba-Nona Haşig)
Radik Papba(E-1992)(Rudik Papba-Zulele Gunba)
Amide Papba(K-1991)(Rudik Papba-Zulele Gunba)
Marta C. (K-1990)(Daur Copua-Nataşa Bugakova)
Sariya A. (K-1989)(Genadi Abgacava-Nona Ayb)
Aleksandır Ajiba(E-1991)(Edward Ajiba-İ. Ajiba)
Ludmila Dzapşba(K-1987)(V. Dzapşba-B. Dzapşba)
Alik Tarba(Erkek-1992)(Temur Tarba-Asida Arstaa)
Denis Mamasev(E-1992)(B. Mamasev-D. Zarandiya)
Vironika " (K-1985)(B. Mamasev-D. Zarandiya)
Hariza Karaşa(K-1990)(T. Karasevidze-L. Tskua)
Nodar " (E-1988)(T. Kapasevidze-L. Tskua)
Dimitri Pershalya(E-1986)(O. Pershalya-İ. Hesiya)
Adisa Gutsba(Kız-1985)(İ. Bagrat Gitsba-İnga Gitsba)
Dug Gitsba(Erkek- ?)(İ. Bagrat Gitsba-İnga Gitsba)
Deral Ceniya(Erkek-1980)(Nalik Ceniya-L. Bartsits)
Almas Akaba(E-1991)(Duar Akaba-Albina Ağırba)
Alhas Cugeliya(E-1988)(Zaur Cugeliya-N. Cugeliya)

olsun

Laura Carsalya(K-1992)(Aslan CarsalyaŞ. Agumava)
Alyac Ceniya(E-1986)(Otar Ceniya-Lali Berulavi)
Diana Pançolidze(K-1982)(T. Pançolidze-R. Tsuşba)
Alisa Ağırba(K-1991)(Edward Ağırba-Anjela K. İlya)
Yalandi(E-1993)(Viladimir Yalandi-M. Yalandi)
Anna Yalandi(K-1987)(Viladimir Yalandi-M. Yalandi)
Ritsa Kutsniya(K-1990)(İ. Bagrat Kutsniya-D. Ladariya)
Timur Dıbar(Erkek-1990)(Zaur Dıbar-Maria Kariya)
Kristina Dıbar(Kız-1989)(Zaur Dıbar-Maria Kariya)
Ruzana Kulan(K-1985)(Akop Kulan-Kerina Zebelan)
Esmeralda Ampar(K-1989)(S. Ampar-F. Gezerdava)
Aksana Pliya(Kız-1978)(Vitali Pliya-Ludmila Maliya)
Madina Cikirba(K-1985)(G. Cikirba-Mimoza Bartsits)
Mirzan Garzaliya(E-1986)(C. Garzaliya-N. Garzaliya)
Eka Garzoliya(Kız- ?)(C. Garzaliya-Naira Garzaliya)
Angelina Çanturya(K-1979)(R. Çanturya-S. Çanturya)
Sabina K. (Kız-1984)(C. Kvekveskiri -S. Kvekveskili)
İlona Kivisniya(K-1977)(Anatoli Kivisniya-Zita Jiba)
Alhas Skua (E-1985)(Anzor Skua-Rıza Abgacava)
Dmitri Mişeliya(E-1985)(V. Mişeliya-Lina Gabuniya)
Sura K. (Erkek-1985)(C. Kvekveskiri-S. Kvekveskiri)
Amra B. (K-1982)(Valire Berlava-Mimoza Copua)
Lina Tskua(Kız-1982)(Anzortsqua-Rıza Abgacava)
Aslan Kuteliya(Erkek-1986)(V. Kuteliya-L. Doçuya)
David Gunba(E-1979)(Dimitri Gunba-Mzia Gunba)
Emzar Kvinadze(E-1977)(H. Kvinadze-Wala Aşuba)
Gigla K. (Erkek-1987)(Z. Kuvaranzya-G. Aydzba)
Anna G. (K-1978)(Valentin Gudum-Lida Ladariya)
Alyac Brandze (E-1986)(L. Brandze-Lidya Bganba)

Sabina M. (K-1992)(E. Masharashvili-A. Kiut)
Denis S. (E-1988)(Guram Suluhladze-Saida Nauba)
Dimitri Ş. (E-1980)(B. Şkuratov-M. Voznesenskaya)
Diana Rodoviç(K-1982)(Dimitri Rodoviç-Ş. Mukaelan)
Esma Dıbar(Kız-1989)(Vadim Dıbar Nonya Dıbar)
Bagra Aşhatasav(E-1977)(V. Aşhatasava-T. Dzkuya)
Damey Ph. (Erkek-1987)(A. Pharaziya-R. Pharaziya)
Denis Argun(E-1989)(Valeri Argun-İ. Kvarastsheliy)
Sabina G. (K-1989)(Vitali Gegenava-L. Gurigoliya)
Yuliya Dıbar(Kız-1985)(Rufbey Dıbar-İlonaya Dıbar)
Denis Halvaş(E-1987)(Rezo Halvaş Feorida Halvaş)
Aksana Ağırba(K-1993)(Vitali Ağırba-İ. Zaharava)
Cabina Tsuşba(K-1992)(Nodaş Tsuşba-İ. Ardznba)
Liana Pinopiya(Kız-1989)(A. Pimpiya-İzolda Bebiya)
Adgur Dziuya(Erkek-1990)(Femis Dziuya-M. Ayba)
Zemfira Bebiya(K-1989)(B. Bebiya-Gunda Copua)
Kama Trapş(K-1990)(Robert Trapş-Liana Gagulya)
Stepan Gagulya(K-1992)(S. Gagulya J. Haliya)
Hacrat Ç. (Erkek-1992)(V. Çerkeziya-V. Çerkeziya)
Murat Ç. (E-1989)(Valeri Çerkeziya-V. Çerkeziya)
Asida İnapşba(K-1989)(V. İnapşba-S. İnapşba)
Alhas Ts. (Erkek-1989)(G. Tsetshuladze-S. Novba)
Daur Sımr(Erkek-1987)(Valeri Sımr-Eliya Sımr)
Enver K. (Erkek-1991)(Tamaz Kivimadze-A. Papava)
Ruslan G. (E-1992)(Ruslan Gergiya-İ. Haraniya)
Fatima Ş. (K-1978)(Revaz Şeroziya-Talina Adleyba)
Alyas Dz. (Erkek-1988)(A. Dzhubha-L. Ostrovskaya)
Kristina G. (K-1988)(E. Givindoliya-İ. Givindoliya)
Aksana Gogia(K-1984)(Rezo Gogia-L. Palava)
Venera M. (K-1980)(Zaur Mamaseva-V. Mamaseva)
Timur Ş. (E-1985)(Valeri Şurdulava-A. Şurdulava)
Nizar L. (E-1984)(Anotoli Lagvilava-Mariya Pliya)
Naur Kv. (E-1992)(Ahra Kvaranzya-S. Kvaranzya)
Kamila Copua(Kız-1988)(Enver copua-V. Kapba)
Eleta Tujba(K-1984)(Zurab Tujba- ?)
Anna T. (Kız-1981)(Yuri Toriaşeva-İrina Toriaşeva)
Enriko Ts. (E-1984)(Yiroti Tsurtsuniya-M. Lomiya)
David H. (E-1986)(Daşiko Hacinba-M. Hacinba)
Tatyana Hşuba(K-1985)(Dimitri Hşuba-Lali Hşuba)
Levan Çelidze(Erkek-1986)(Nugar Çedze-L. İvaniya)
İnal Mizitov(E-1992)(İgor Mizitov-Marina Mizitov)
Asida Kiut(Kız-1989)(Tamaz Kiut-Alla Kiut)
Astamur Koydze(E-1986)(V. Koydze-Fatima Gulya)
Timur Gulya(E-1985)(Guram Gulya-Gereya Gulya)
Tamara Kutarba(Kız-1986)(T. Kutarba-M. Kutarba)
Aynar Hişba(E-1987)(Ruslan Hişba-N. Çamagua)
Hatuna Kapş(Kız-1981)(Yuri Kapş-Liliya Kapş)
Svetlana Kapş(Kız-1984)(Yuri Kapş-Liliya Kapş)
Yuri Kapş(Erkek-1993)(Yuri Kapş-Liliya Kapş)
Veçislav Kapş(Erkek-1983)(Yuri Kapş-Liliya Kapş)
Veleryan Korkiya(E-1977)(A. Korkiya-V. Korkiya)
Ruslan Korkiya(Erkek-1979)(A. Korkiya-V. Korkiya)
Serizan Çh. (K-1992)(F. Çhaberiy-İ. Çhaberiy)
Ahra Tsulukil(E-1985)(Canbul Tsulukil-L. Tsulukil)
Veşa Cikirba(Kız-1977)(Valiko Cikirba-Anjela Ayba)
Anjela Çanturya(K-1977)(R. Çanturya-S. Çanturya)
Oçama Piliya(E-1977)(V. Piliya-Zaira Tanba)
Amra Çaçhalya(K-1981)(İ. Çaçhalya-Ts. Çaçhalya)
Madina Kuteliya(K-1983)(V. Kuteliya-L. Doçiya)
Hecitsa Çaçhalya(E-1978)(İ. Çaçhalya-Ts. Çaçhalya)
Aslan Tujba(E-1980)(İgor Tujba-İnga Acba)
Aksana Korsaya(K-1985)(Y. Korsaya-A. Korsaya)
İnga Copua(K-1981)(Givi Copua-Polina Copua)
Aldona Vardinya(K-1985)(V. Vardaniya-R. Nanba)
Batal Bganba(E-1984)(V. Bganba-Miziva Bganba)
Anrik Kurçiya(E-1978)(Muşniya Kurçiya-E. Akaba)
Saida İnapşba(K-1983)(Omar İnapşba-M. Kiriya)
Desmo Marhaliya(E-1986)(T. Marhaliya-Ş. Tanba)
Astanda Berlava(K-1983)(V. Berlava-M. Berlava)
Elisa Aşuba(Kız-1985)(Givi Aşuba-Violetta Kuteliya)
Hamida Cikirba(K-1984)(G. Çikirba-M. Cikirba)
Vahtang Regvava(E-1979)(V. Regvava-Y. Jvanya)
Adgur Torçua(E-1980)(V. Torçua-Raisa Zarandiya)
Demur M. (E-1986)(T. Marhaliya-S. Marhaliya)
Ahra Kivitsiniya(E-1983)(B. Kivitsiniya-A. Buhba)
Alisa Bagkeliya(Kız-1992)(Zaur Bakeliya-M. Pikin)
Renta Ketsba(E-1986)(Valeri Ketsba-E. Ketsba)
Aziz Sımr(E-1991)(Tamaz Sımr-Laura İnarba)
Astamur Gubaz(E-1981)(Yuri Gubaz-Zaya Gubaz)
Damey Şulumba(E-1992)(Batal Şulumba-Y. Trapş)
Enrik Gerzmava(E-1993)(G. Gerzmava-R. Gerzmava)

devamı sayfa 34'de

...Osmanlı tüm kurum ve kuruluşlarıyla eskimişti. Genç Türkiye Cumhuriyeti ülkeye getirdiği yeniliklerle topluma nefes aldırdı. Ancak şimdi aynı Osmanlının durumunu Türkiye Cumhuriyeti yaşıyor. Kuvvetler ayrılığı prensibi iflas etmiş durumda. Ne yasama ne yargı işliyor. Vatandaş hakkını Arena veya Sadettin Teksoy programlarında arıyor...

...İrk dil din birliğine değil, zenginliğine inanıyoruz farklılıkları ne abartıyoruz, ne de yok sayıyoruz; olduğu gibi kabul ediyoruz

Cem Boyner Abhaz Derneği'nde K. Kafkasyalıların

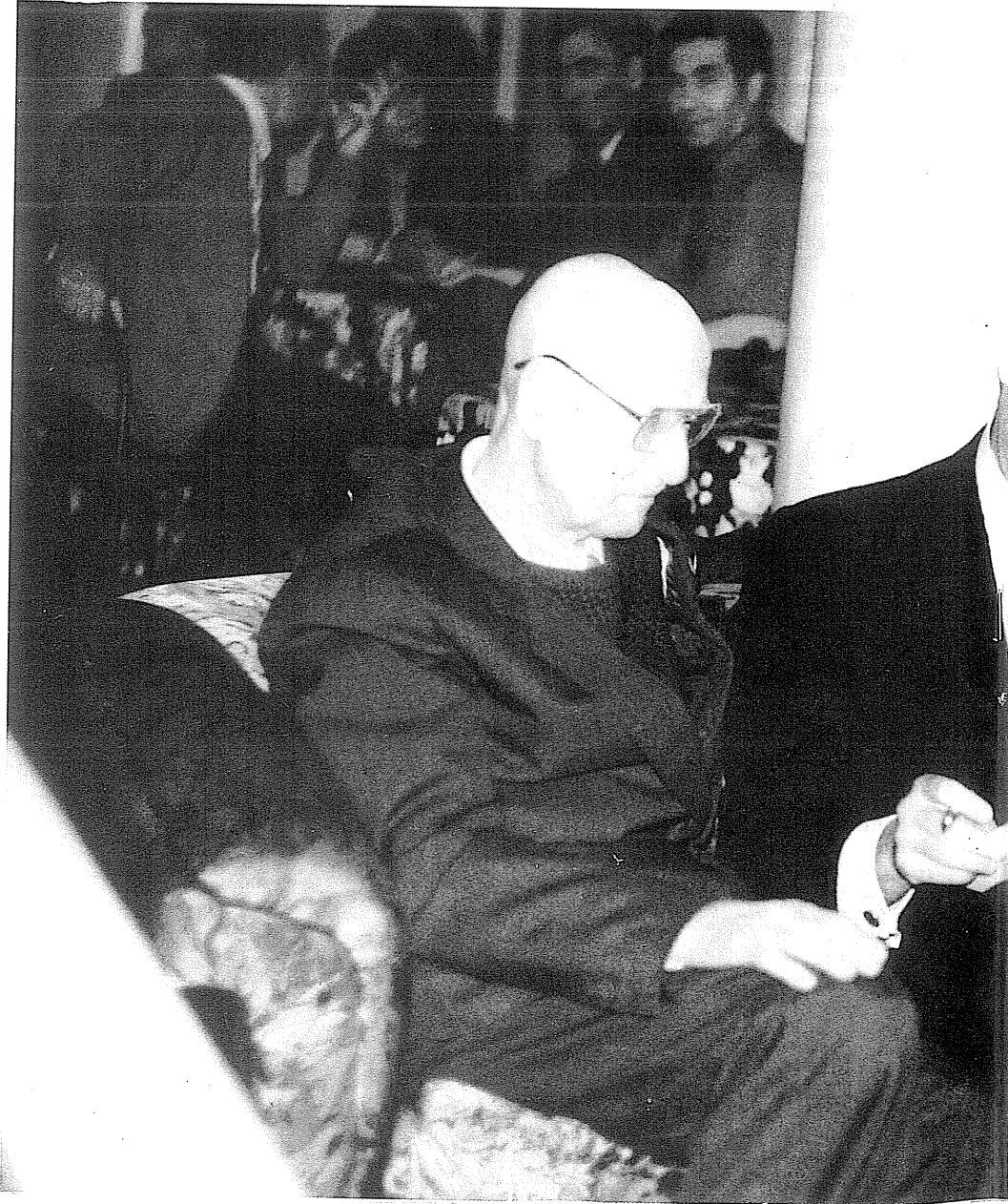
DEVİRİM DEĞİL

Son ayların tartışmasız en çok konuşulan ismi Cem Boyner, Kafkas Abhazya Kültür Derneği'nin davetlisi olarak, Derneğin Selimiye'deki lokalindeydi. Burada kalabalık bir dinleyici kitlesine hitabeden Cem Boyner oldukça radikal söylemleriyle yine kalabalığın nabzını tutmasını bildi.

Derneğe bir az geç gelen Boyner'i kalabalık bir izleyici kitlesi karşıladı. Bir süre Ömer Büyüka ile sohbet eden Boyner kürsüye çıktığında Ömer Büyüka tarafından, dernekler kanunundaki siyaset yasağı nedeniyle uyarıldığını belirterek söze başladı. Büyüka'nın uyarısını dikkate alacağını ve kendi partisi de olmak üzere hiçbir partinin adını anmayacağını, yalnızca genel siyasetten sözedeceğini vurgulayıp konuşmasını sürdürdü.

Söyleminde ağırlıklı olarak çürüten sistemin tüm kurum ve kuruluşlarıyla yenilenmesi gerekliliği üzerinde dururken ilginç örneklemeleri ve fıkralarıyla son ana kadar dikkati üzerinde tutmayı başardı.

Bu arada ilginç sorular yöneltildi kendisine ve ilginç yanıtlar verdi. Örneğin, Amerikancı olup olmadığı sorusuna, Amerika ile devlet düzeyinde ilişkisi olmadığını, ama Amerika'daki siyasi kuruluşlarla ilişkileri bulunduğunu, bunun da demokrasi gereği olduğunu söyledi. Ayrıca Amerika gibi bir çok konuda ileri ve çağdaş düzeyde olan bir ülkeyle ilişkide bulunmaktan da

rahatsızlık duymadığını vur-guladı.

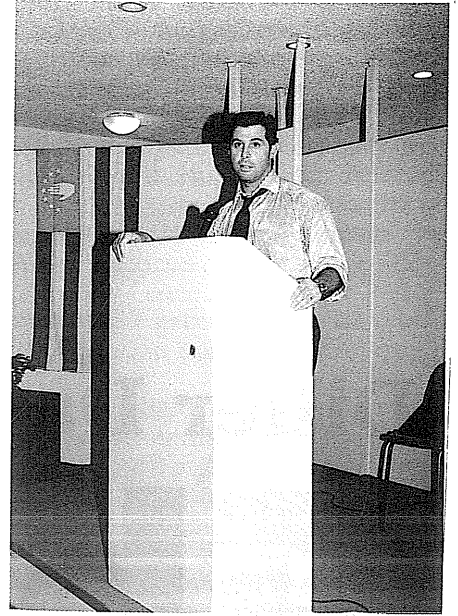
Araştırmacı-yazar Semih S. Da-ğistanlı'nın "Türkiye'deki K. Kaf-kasya kökenli 4-5 milyon cı-varındaki insanı nasıl görüyor-sunuz?" sorusuna "Görmüyorum daha doğrusu onları farklı gör-mek istemiyorum. Oldukları gibi görüyorum. Varlıklarını ne abar-tıyorum, ne de onları yok sa-yıyorum. Biz ırk, dil, din birliğini

değil; ırk, dil, din zenginliğini sa-vunuyoruz...

Avukat Selçuk Karaçay'ın, Tür-kiye'de herkes demokrat ve her-kes fikir özgürlüğünden yana(!), ancak konuşmalarının sonunda "ama..." diye başlayarak çe-kincelerini de koyuyorlar, sizin de "ama"larınız var mı? Varsa neler?, sorusuna ise "Elbette var. Ancak biraz farklı. Ben insanın ürettiği her türlü düşünceye say-

sorularını yanıtladı :

REFORM

Fotoğraf: Ekrem BAT

Fotoğraf: Hayri Ersoy

gı duyulmasından ve ör-gütlenilmesinden, hatta par-tileşilmesinden yanayım. Bana çağ dışı görünmesine rağmen et-nik ve dini temel üzerine parti kurulmasına da karşı değilim. Ancak her şey fikir bazında kal-malıdır. Teröre ve zor kul-lanmaya karşıyım. Terör bir in-sanlık ayıbıdır..."

Cem Boyner konuşmasında, di-nin devlet işlerinden tamamen ayrılması gerektiğini de sa-vunarak, devletten maaş alan ve devletin Diyanet İşleri Baş-kanlığı'ndan aldığı faksta ya-zanları cemaatine okuyan imam-larla laik bir ülke olunamayacağını, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kaldırılması ge-rektiğini anlattı.

Kitlerin de mutlaka özelleştiril-mesi gerektiğini belirten Boyner, memurlara grev ve sözleşme hakkını savunduğunu ama, bu-nun yanında memurun da bir iş-çi gibi işten çıkarılabileceğini söyledi. Herkesin siyasetin bir ucundan tutması gerektiğini, bunun gelecek nesillere olan borcumuz olduğunu, bize ileride, bugün ne yaptığımızı soran ço-cuklarımıza "Arka bahçede hıyar yetiştiriyorduk" di-yemeyeceğimizi söyleyen Boyner, verdiği Manukyan örneği ile de dinleyicileri güldürdü. Aynen ak-tarıyoruz: "Bir toplantıda sa-kalından ve giyim kuşamından dindar olduğu belli olan bir va-tandaş ayağa kalkıp bu devlete vergi vermek istemediğini fitre ve zekat vereceğini söyledi. Tam ona yanıt verecektim ki bir baş-

ka vatandaş benden önce dav-ranarak; -Sen vergini yine de ver, yoksa Manukyan'ın ödediği vergi ile maaşını alan imamın ar-kasında namaz kılmak zorunda kalırsın diye yanıtladı..."

Cem Boyner dış siyasetle ve Çe-çenistan'la ilgili olarak da, "Av-rupa yok sayılarak Balkan si-yaseti, Amerika yok sayılarak Ortadoğu siyaseti ve Rusya yok sayılarak Kafkasya siyaseti oluş-turulamaz" dedi. Kafkasya si-yasetinde yaptırımımızın ola-bilmesi için o bölgede güçlü olmamız gerektiğini "Çeçenistan Rusya'ya mezar olacak slo-ganlarıyla Kafkasya'nın prob-lemlerinin çözölemeyeceğini de söyleyen Boyner, uygulanacak en iyi politikanın "havuç-sopa" po-litikası olması gerektiğini vur-guladı. Örnek olarak Azeri-Ermeni problemini gösterdi. Eğer Trabzon limanını Ermenistan'ın kullanımına açsaydık ve Erme-nistan'ın nefes borusu Trabzon limanı olsaydı, Ermenistan Azer-beycan'a saldıramazdı. Çünkü gerektiğinde nefes borusunu sı-kıp istediğimizi yaptırırdık.

Cem Boyner'e göre YDH, ge-nellikle solun söylemi olan insan hakları, demokrasi ve sosyal adalet ile sağın ekonomik liberalizmini bir araya getiren bir sentez.

Aslında ekonomik liberalizm ko-nusunda Özal bazı hamleler yap-mış ama yanında demokrasi, sos-yal adalet ve insan hakları bulunmadığı için ekonomik li-beralizmi yaşatamamış.

Diller Dağı'ndan küçük bir halk Ahvahlar

Kendilerine "Aşvado" adını veren Ahvahlar, Batı Dağıstan'ın sayıca az halklarından biridir. Komşuları Avarlar, Kartalar, Bagulalar v.d. onları "Sadak'ilidu" diye adlandırırlar. Ahvahların bir bölümü Bogo Sıradağları'nın batı yamaçlarında, Andi Koysu'nun sağ tarafında oturur. Bunlar şimdiki Ahvah ilçesinin İzano, Dolaganitl, Kudiya-b-roso, Tadmagidl, Tsvakilkolo ve Kvankero köyleri sakinleridir. Diğer bölümü ise sıradağların doğu yamaçlarında, aynı nehrin sol tarafında bulunan Sovetski ilçesinin Ratlub, Tsekob ve Tlyanub köylerinde yaşar. Yaklaşık 18. yüzyıl ortalarında Azerbaycan'ın Zakatala bölgesine yerleşmiş üçüncü bir grup daha vardır. Burada kısmen yerli nüfusla karışık olarak (Zakatala, Car v.d. köyler), kısmen de ayrı olarak (Ahvahdere) yaşarlar. Sovyet döneminde küçük Ahvah grupları Kumuk düzlüğüne yerleşmiştir.

Ahvahların toplam nüfusu 1979 sayımına göre 6.500 kişidir. Bunlardan 4 bini kendi etnik sınırları içinde yaşamaktadır. Antropolojik olarak Büyük Avrupaoid ırkının Balkan-Kafkas grubunun Kafkas tipine girerler. Dilleri ise Kuzey Kafkas dil ai-

Toplam nüfusları 1979 sayımına göre 6.500 kişidir. Bunlardan 4 bini kendi etnik sınırları içinde yaşamaktadır. Antropolojik olarak Büyük Avrupaoid ırkının Balkan-Kafkas grubunun Kafkas tipine girerler. Dilleri ise Kuzey Kafkas dil ailesinin Nah-Dağıstan grubunun Ando-Tsez altkoluna ait Ahvahçadır.

lesinin Nah-Dağıstan grubunun Ando-Tsez altkoluna ait Ahvahçadır; Kudiyab-Rosa-İzano, Ratlub, Tsekob ve Tlyanub olmak üzere dört lehçesi vardır. Halk Avarca ve Rusçayı da iyi bilir. Bazıları rahatlıkla Azerice ve Kumukça konuşur. Yazı olarak yaklaşık 16. yüzyıl sonlarından itibaren Arap grafiğine dayalı, bu yüzyılın 30'lu yıllarından itibaren de Rus grafiğinin hakim olduğu Avar alfabesi kullanırlar. Ahvahlar Sünni Müslümandır.

Ahvah nüfusu en çok, Avarya'nın çeşitli bölgelerinden göç eden, en başta da bazı ekonomik (otlak ihtiyacı) ve sosyal (daha güçlü toplulukların baskısı) nedenlerle buraya gelip yerleşen Hunzah Avarlarından oluşmaktadır.

TARİH

14. yüzyıl Gürcü tarihi kronolojisinde Ahvalı veya Ahval halkının adı anılmaktadır. Kuzey Ahvahları Tsunta Ahvah adıyla bilinen köy topluluğu birliğini oluşturmaktadır. Güney Ahvahları ise Ratlu Ahvah diye adlandırılan Ratlub, Tsekob ve Tlyanub köyleri sakinlerdir. Yaklaşık 17. yüzyıldan itibaren İslamı yaymak adına, özgür Avar topluluklarının topraklarına olduğu gibi Ahvahlara da şiddetli saldırılar olmuştur. Bundan sonraki tarihleri büyük ölçüde Hunzah ve Hidatlılarla yapılan özgürlük ve bağımsızlık mücadelesidir... Ahvahlara ait otlakların bir kısmına el koyan ve yine Ahvah hayvan yetiştiricilerine kiraya veren Hunzahlılar ekonomik etkilerini buralara kadar genişletmişlerdir.

Dağıstan ve Çeçenistan halklarının özgürlük mücadelesine (1830-1959) Ahvahlar 1840'lardan itibaren katıldılar. 1860'larda yapılan idari reformlardan sonra Ahvah, Tsunta Ahvah Andi Bölgesi (okrug) Karata Naibliği'ne, Ratlu Ahvah ise Gunib Bölgesi Teletl-Hidatlı Naibliği'ne olmak üzere Orta Dağıstan'a dahil edildi.

EKONOMİ

Ahvahların başlıca geleneksel uğraşları sürü hayvancılığı ve tarımdır. Dağlık Dağıstan cinsi Avar ve Andi koyunları, keçi, inek, öküz ve Avar atları yetiştirirler.

Teras ve kısmen de düzlük yerlerde arpa, buğday, çavdar, yulaf, darı, karabuğday, fasulye ekerler; geçen yüzyıldan beri de mısır ve patates tarımı yaparlar. Başlıca çift sürme aleti, ağır ağaç tabanlı ve demir kulaklı dağlı pul-luğudur. Arıcılık ve avcılıkla da uğraşırlar. Post ve deri işlemeciliği, demircilik ve taş işlemeciliği gelişmiştir. 19. yüzyıl ikinci yarısında satmak için mal üretme eğilimi artmaya, kapitalist ekonomi öğeleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Sovyet döneminde tarım alanları artmış, hayvancılık ve özellikle düzlüklerde sebzecilik gelişmiştir.

TOPLUMSAL YAŞAM

Ahvah toplumunun her üyesi için anne ve bilhassa baba tarafından akrabaların (hatta anne ve babanın dört kuşak öncesine kadar akrabalarının ve onların çocuklarının) desteği her zaman çok önemlidir. 20. yüzyılın 30'lu 40'lı yıllarına kadar "tuhum" kurumu (tek ortak ortadan gelen, köken bağıyla bağlı aileler birliği) korunuyordu. Tuhum aile üyelerine maddi ve manevi destek verirdi. Evliliklerde önce mutlaka dünürlük olurdu. Seçim hak-

kının kızda olduğu evlilikler de kısmen korunuyordu. Evlenmenin diğer biçimlerine (kızın kaçırılması, kendi isteğiyle kaçması, beşik kertmesi, köy meclisinin inisiyatifiyle v.d.) son derece seyrek rastlanırdı. Aile içi ilişkilerde Ahvahlar, yabancıların yanında eşlerin, çocukların ve anne babanın birbirleriyle ilişkilerini sınırlandırmaya çalışırlardı; gelin damadın akrabalarından kaçardı v.b.

"Cemaat" diye adlandırılan toplulukların temsilcilerinden oluşan bir grup birliğin idare organıydı. "Camaat" ise seçilmiş soy reislerinden, ulaklardan, "dibir" ve "mulla"lardan ve diğer erkeklerden oluşan köy meclisi tarafından idare ediliyordu. Seçilmiş soy reisleri "adat" a göre verdikleri kararlarla hakim işlevini de yerine getiriyordu. Aile ve hukukla ilgili sorunlar, şariat hükümlerine dayanılarak din adamları tarafından çözülüyordu. Toplumsal yaşamda, türdeş (tek soylu) topluluk içinde geçmişten kalan öğelerle birbirine geçen feodal ilişkilerin çeşitli biçimleri yaşanıyordu.

KONUT

Ahvahlar için çiftlik ve köy olmak üzere iki karakteristik yerleşim tipi vardır. 20. yüzyılın ilk yıllarına kadar burada 200'den fazla "tuhum" tipi küçük yerleşim birimi vardı. 20. yüzyılın başından itibaren ve özellikle kollektifleştirme döneminde buralarda yaşayanlar köylere ve çiftliklere yerleştiler. Bu mezralara giden yollar savaş kuleleriyle korunuyordu. Köyler genellikle dağların yamaçlarında basamak basamak kümelenmiş şekilde yerleşmişti.

Başlıca konut tipi düz toprak çatılı, altı ahır olanak kullanılan iki katlı veya ahır-otluk-konut olarak kullanılan üç katlı dikdörtgen biçiminde taş binaydı. Binanın konut olarak kullanılan bölümü yer yer açık tip locaların da bulunduğu galerilerle* donatılıyordu. Evler sanatçı ustalığıyla yapılmış çerçevelerle, işlenmiş taşlarla, kemerli

* Galerî : Binanın ön yüzünde uzun, dar ve kapalı koridor. (Ç.N.)

yapılarla, taş kabartmalarla (güneş resimleri, sarmal, labirent ve Arap tarzı şekiller) ve ağaç üzerine oyma (geometrik ve bitki şeklinde) süslerle süsleniyordu.

GIYSİ

Geleneksel erkek giysisi : tunik biçiminde gömlek, cepsiz ve düz pantolon, beşmet, yenli ve omuzlu keçe giysi, çerkeska, yamçı, çeşitli koyun postu pelerin ve papak, tabaklanmış deriden (seyrek olarak, krom tuzuyla tabaklanmış ve yerel olarak işlenmiş deriden) ayakkabı, keçe ayakkabı, takunya ve yün çorap. Tabaklanmamış deriden dar bir kemer üzerinde kama ve bıçak taşılırdı. (19.y.y. ikinci yarısına kadar)

Kadınların giysisi çok daha sadeydi. Elbise-gömlek, belde birleşen düğmesiz elbise, uzun paçalı pantolon, arkasında saç örgüleri için açıklık bulunan başlık, yün ve ipek başörtüleri, kalın şallar ve erkeklerdeki gibi çeşitli ayakkabılar.

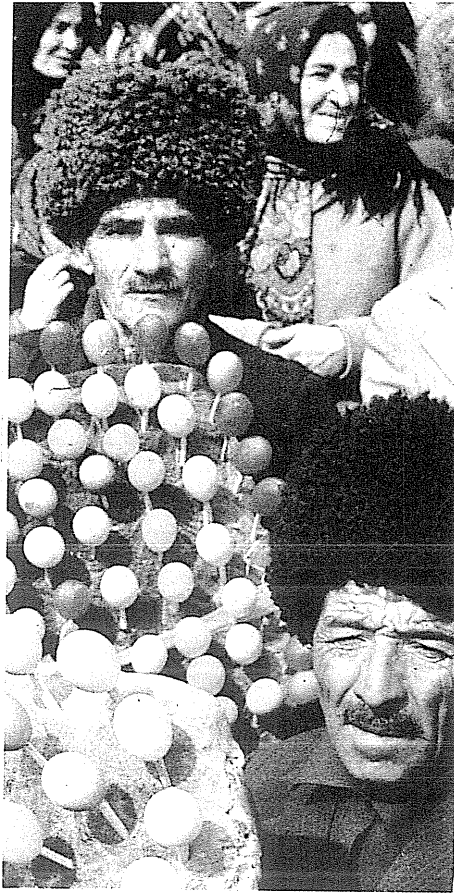
Kadınlar gümüş küpeler, yüzükler ve bilezikler takarak süslenirler, alınlarında, boyunlarında ve göğüslerinde takılar taşılırdı. Bunlar genellikle filigran, oyma, savatlama, dökme, dövme vb teknikleriyle yapılan Kubaçi, Lak ya da yerli Avar ustaların ürünleriydi.

Giysisi için malzeme büyük ölçüde yerel olarak hazırlanıyordu (çuha, deri, keçe krom tuzuyla tabaklanmış deri), fakat dışarıdan getirilmiş de olabiliyordu. (atlas, simli, ipekli ve kadife dokumalar, örtüler, şallar)

20. yüzyılın özellikle 50'li yıllarından sonra basma, Amerikan bezi, keten gibi ucuz fabrika kumaşlarının kullanımı arttı.

YIYECEK

Ahvahlarda başlıca yiyecekler un, et ve süt ürünleriydi, sebze ve meyveye itibar etmezlerdi. Yiyecekler genellikle undan, darıdan, yulaf unundan ku-

Atlı müsabakalarda kazanan yarışmacılara ödül olarak verilen yumurtalı çörek

rutulmuş ya da taze etten, sucuktan, iç yağından ve koyun kuyruğundan yapılırdı. Başlıca yiyecekleri pide, mayalı ve mayasız ekmek, yulaf unu hamuru, çeşitli şekillerde yapılan hinkal, lapa, sütlü veya etli çorbalar, yeşillik ekşimik ve etle yapılan börekler...

İNANÇLAR ve DİNİ TÖRENLER

Dini bayram günlerinde mutlaka masa kurulur, komşular ve akrabalar ziyaret edilir, hediyeler götürülürdü. Toplu halde veya aile olarak dini tören düzenlenir, köyde kurban eti ve yiyecek dağıtıldı. Takvim bayramlarında (kışın ve ilkbaharın karşılandığı günler ilk çift sürme günü, ekim ve hasat zamanı gibi önemli tarla işlerinin başladığı günler, koyun kırkma, koyunların kuzulaması, ot biçme v.b.) toplu şölenler düzenlenir,

ateşler yakılır, kılık değiştirenler oyunlar oynar ve spor karşılaşmaları yapılırdı. Sonbahar-kış döneminde kadın ve erkeklerin, yaşlıların ve gençlerin ayrı ayrı yaptığı sohbet toplantıları gelenektir.

Sözlü halk edebiyatı bütün türleriyle korunuyor ve Avar ve Ahvah dillerinde yeni kuşaklara aktarılıyordu. Halk edebiyatı çok sayıda atasözü, deyiş, bilmece, şarkı, balad, ağıt, nini v.b.den oluşuyordu. Birkaç kuşak tarafından hazırlanmış ulusal tarım takvimi vardı. Ahvah otacıları en ağır hastalıkları tedavi etmekle ünlenmişlerdi.

Ahvahların inançlarında eski dönemlerden kalan domonoteist tasavvurların izleri korunmaktaydı. Bunların birçoğu atalarının kültüyle ve doğa kültürüyle, ruhların varlığıyla ilgiliydi. Halkın belleği iyi ve kötü rahlar, iblisler hakkındaki tasavvurlarla doluydu. (Şeytanlar, cinler, hastalık getiren cadılar, kötü ruhlu iblis Hvatal, kötü kalpli Tsrsihiro, Tamikho, Rehhe, evin koruyucusu Karja, deniz kızları Hhatu v.d.) Ahvahlar güneşin doğmasını, yağmurun yağmasını, dolunun ve rüzgarın kesilmesini sağlamak amacıyla renkli ve karmaşık törenler yaparlardı. Bunların içinde gece yapılan "Vebanın Kovulması" töreninin ayrı bir yeri vardı. Bu törende 12 silahlı kadın bir kara kediye öldürerek toprağa gömerler, puluğa koşulu kadınlar tarafından toprağa sembolik bir evlek açılırdı.

Mahaçkala
Kavkaz, Ocak 1993

Çev.: Murat PAPŞU

Aykut ÖZDEMİR & Atilla ÇOLAKOĞLU

- ★ **TRAFİK MÜŞAVERE BÜROSU**
- ★ **SİGORTA ACENTELİĞİ**
- ★ **ARAÇ PROJE MÜHENDİSLİĞİ**
- ★ **OTO ALIM SATIMI**

**Akmazçeşme Sok. Talat İnan Apt.
(Mıstık Sinaması karşı sokağı)
N° 17 Kat. 2 BEŞİKTAŞ - İST.**

**Tel : (0-212) 258 77 40 - 277 21 00 (4 Hat)
Fax : (0-212) 260 59 66**

Osmanlı Resminde Kafkasyalılar

Hazırlayan: Ahmet ÖZEL

Kafkas asıllı toplumların, Osmanlı topraklarına göçleri sonrasında, sosyal ve kültürel yaşamda zamanla etkinleştikleri görülmektedir. Edebiyat, müzik, spor alanlarının yanı sıra sanat alanında, Türk resim tarihinin başlangıcında rol oynayan önemli kişilerin bu toplum arasından çıkmış olması, toplum dinamiklerinin etkin yapısının önemini gösterir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk resmi sanat okulu olan Sanayi-i Nefise Mektebi'nin yanı sıra, Darüşşafaka, Mühendishane-i Berri Hümayun v.b. gibi sivil ve askeri okul öğrencileri arasında Türk Resim Sanatı'nın oluşumuna katkıda bulunmuş pek çok Kafkas asıllı ressam vardır.

İlk dönem ve günümüz Çerkes ressamlarını ele alırken onların biyografik bilgilerine yer verecek, sanatsal tarzlarını inceleyecek ve Türk Sanatı içindeki yerlerinden söz edeceğiz.

Hüseyin Avni Lifij

(Samsun, 1886-İstanbul, 1927)

Manzara ve figürlü kompozisyonlarındaki şiirsel, simgeci tavrı ile tanınan Çerkes asıllı ressam. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sırasında Kafkasya'nın Kuban bölgesinden göç eden ailesi önce Samsun'a daha sonra İstanbul Rumelihisarı'na yerleşti. Çocukluk yılları yoksulluk içinde geçti. İlk öğrenimini Fatih'te mahalle mektebinde yaptı. Orta öğrenimine Şehzadebeşi "Numune-i Terakki" mektebinde devam ederken resim ve müzikle ilgilenmeye başladı. Babası Abdullah Efendi'nin resim konusunda ki olumsuz tutumu nedeniyle çalışmalarını gizli olarak sürdürdü. Şiir ve edebiyatla ilgilendi. Kendi imkanlarıyla özel dersler alarak Fransızca öğrendi. Olağanüstü duyarlı ve yetenekli bu genci ilk önce, Ayasofya'nın mimari çizimlerini yapan Henry Prost keşfetti ve onu Sanayi-i Nefise Mektebi Müdürü Osman Hamdi ile tanıştırdı. Karakalem desenlerinden ve hiçbir eğitim almadan yaptığı yağlı boya portreden (Bugün İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nde bulunan pipolu kendi portresi) çok etkilenen Osman Hamdi, Hüseyin

H. Avni Lifij çalışırken

Avni'yi, o sıralar Avrupa'ya iki öğrenci göndermek isteyen Halife Abdülmecid'e tavsiye etti. Sanayi-i Nefise Mektebinde bir yıl temel sanat eğitimi alan Hüseyin Avni, 1909'da Paris'e gitti. Türk izlenimcileri olarak bilinen Hikmet Onat, İbrahim Çallı, Namık İsmail gibi resamlara hocalık yapmış olan Fernand Cormon'un atölyesine devam etti. Cormon'un katı reçetelenmiş akademik eğitim tarzını benimsemedi. Duyarlı, çağını izleyen, yaratıcı yapısı onu dönemin simbolist ressamlarına, özellikle Puvis de Chavannes'e yaklaştırdı. 1912 yılında İstanbul'a dönen Hüseyin Avni, İstanbul Erkek Lisesi ve Kandilli Kız Lisesi'nde

H. Avni Lifij'in bir çalışması

öğretmenlik yaptı. Sanat ortamına ilk kez 1916 yılında Galatasaray Yurdu'nda açılan sergiye iki resimini vererek katıldı.

Ertesi yıl, aynı yerde açılan sergide, çoğunluğu İstanbul'un çeşitli görünümüleri olan 20 resmi yer aldı. (Haliç, Eyüpte Bir sokak, Sabah, Selvili Sokak, Mezarlık v.b.) Sanat gelişimini borçlu olduğu Halife Abdülmecid'in isteği üzerine "Biat Merasimi" adlı tablosunu yaptı. Büyük boyutlu resimleri (Abdülmecid köşkünde ki "Çeşme Başında Aşk Dedikoduları" ve Kadıköy Belediyesi için hazırladığı "Kalkınma" adlı tablolar), onun dekoratif amaçlı duvar resimlerine olan yakınlığını gösterir. Bir süre dönemin harbiye nazırı tarafından açılan Şişli'deki resim atölyesinde savaş ve kahramanlık konulu çalışmalar yapan Hüseyin Avni, açılan sergilere düzenli olarak resim vermiştir.

1923'de Akademi de süsleme hocalığına getirilmiş ve bu bölümün gelişmesi için ölümüne kadar büyük çaba harcamıştır. Bu bölüme İtalya'dan bir hocanın getirilmesi, bu çabaların sonucudur. 2 Haziran 1927'de ölen Hüseyin Avni Lifij, Eyüp Mezarlığı'na gömüldü. Ölümünden sonra 1931'de İstanbul Alayköşkü'nde geniş bir sergisi düzenlendi.

H. Avni Lifij "İzlenimci Resamlar"ın estetiği içinde değerlendirilmesine karşın anlayış olarak tümüyle farklı bir kişilik gösterir. Doğayı görünür yanıyla değil, içsel anlamıyla yansıtmaya çalışır. Bir anlamda doğa karşısında kendi karmaşık ruh halinin görünümünü arar.

Kaynakça : Ö. Altan, Avni Lifij (Retrospektif Sergi Broşürü) İstanbul 1968

A. Çoker, Avni Lifij. Poşadlar, İstanbul, 1983

Atayurdumuz Kafkaslar da, Abhazyada başlayıp, Çeçenistan da devam eden özgürlük mücadelesi sürerken; Türkiyemizde de İnsan Hakları ve Demokratikleşme de ileri adımlar atıldığı bir dönemde ALAŞARA'nın yayın hayatına atılmasını büyük bir sevinçle karşılıyorum.

ALAŞARA'nın Türkiyede ki milyonlarca Kafkaslı'nın duygularına tercüman olarak, Atayurdumuzla aramızda sağlam bir köprü olacağı inancı ile emek verenlere saygılarımı, başarı dileklerimi sunuyorum.

Mecdi CENGİZ

GÜVEN SİGORTA

(A) ACENTESİ

Çark Cd. Dar Sk. Ak-İş Mrk. K2 D202

Tel: 74 66 13

ADAPAZARI

Doktor Bartoletti, göç-
lerin 1861'den beri sür-
düğünü,
Osmanlı'ya sığınan Kı-
rım Tatarları,
Nogaylar ve
Kafkasyalıların sa-
yısının 350 bini aştığını
belirtir.
Trabzon'da başlayan
salgınların ciddi ön-
lemler
gerektirdiğini hatırlatan
Bartoletti, olağanüstü
yetkilerle donatılmış
Doktor
Barozzi'nin bu kente
hareket ettiğini
cemiyet üyelerine
anlatır...

...Birçok doktorun gö-
revi başında
hayatını feda ettiğini,
Varna'da bir İtalyan,
Trabzon'da bir Fransız
hekimin öldüğünü söy-
ler. Bölgede bulunmuş
doktorların verdiği bil-
giler de haberde yer alır.
Bunlara göre göç-
menlerin çoğunluğu
kentin biraz dışında, üç
büyük merkezde ça-
dırlarda barınmaktadır.
Başlıca hastalıklar ti-
füs, çiçek ve di-
zanteridir. uğ-
raşılmaktadır.

Kafkasya'dan Osmanlı top-
raklarına kitlesel göçler
başladığında Osmanlı ba-
sınının çok kısa bir geçmişi var-
dı. Buna rağmen, özellikle
1864'ün İstanbul gazeteleri göz-
den geçirildiğinde, basının bu
büyük olayı yakından izlediği gö-
rülür.

Takvim-i Vekayi, Tercuman-ı Ah-
val, Tasvir-i Efkar, Ceride-i Ha-
vadis gibi Türkçe gazeteler, göç-
lerin sürdüğü yıllar boyunca
birçok olayı, tartışmayı, tıpkı
1986-1989'da Bulgaristan'dan
yapılan göçte günümüz ga-
zetelerinin yaptığı gibi, sürekli
okuyucularına yansıtırlar. Tek
fark, o dönemde fotoğrafın kul-
lanılmamasıdır.

İstanbul gazeteleri arasından
özel öneme sahip iki gazeteyi ör-
nek olarak inceledik. Fransızca
yayınlanan *Journal de Cons-*

şöyle bildirilmiştir: "Kaf-
kasyalılar şehrimize gelmeye de-
vam etmektedir..." ya da 29 Ha-
ziran 1867 tarihli *The Levant*
Herald'dan:

"Samsun'dan bildirildiğine göre,
Taif yelkenlisi 3 bin Abzekh göç-
men getirmiştir..."

Çok sık rastlanılan ikinci tip ha-
ber de, göçmenlere yapılan yar-
dımlara ilişkindir. Örneği, 11 Şu-
bat 1864 tarihli *Jurnal de*
Constantinople. (Padişahın kız-
kardeşi) Adile Sultan'ın Kaf-
kasyalı göçmenler için 10 bin
kuruş bağışladığını, 9 Temmuz
1864 tarihli *Journal de Cons-*
tantinople, Mısır Hidivi'nin an-
nesiyle eşinin yardım ko-
misyonuna toplam 4 bin 500 lira
bağışta bulunduğunu yaz-
maktadır.

İstanbul basınında Kafkas

tantinople ile İngilizce (ve Fran-
sızca) yayınlanan *The Levant He-*
rald. Bu gazeteler, o dönemde
Tanzimat ve İslahat Fermanlarının
ardından batılılaşmaya çalışan Os-
manlı Devleti'nin, kendi top-
raklarındaki Batılılara olduğu ka-
dar, bizzat Batı'daki kamuoyuna
da sesini duyurma araçlarıydı.

İki gazetenin de 1864 yılı boyunca,
neredeyse hergün, Karadeniz li-
manlarından telgraflarla aldıkları
haberlerle dolu olduğu gö-
rülmemektedir. Haberlerin büyük bir
bölümü, zamanla kanıksanmaya
başlayan, göçmenlerin gelişine iliş-
kindir. Örneğin 23 Haziran 1864
tarihli *Journal de Constantinople*
dan: "Köstence'den 10 Haziran'da

TRABZON'DA BÜYÜK SALGIN

Biz, bu iki gazeteden birkaç ilginç
haberi ele alacağız. Birincisi, göç-
menlerin Anadolu'daki ilk gün-
lerinde içinde debelendikleri sal-
gın hastalıklarla ilgili. İki
gazeteden öğrendiğimize göre, So-
ciete Imperiale de Medecine (Os-
manlı Tıp Cemiyeti) bu salgınlarla
yakından ilgilenmiştir. 18 Mart ve
21 Nisan 1864'de cemiyet, iki otu-
rum düzenlemiştir. Sunulan bil-
diriler iki gazete de verilmektedir.
Bildirilerin tamamının ise *Gazete*
Medicale d' Orient'da (Doğu Tıp
Gazetesi) yayımlandığı be-
lirtilmektedir. Bu oturumlarda,
Doktor Bartoletti, göçlerin
1861'den beri sürdüğünü, Os-
manlı'ya sığınan Kırım Tatarları,

Nogaylar ve Kafkasyalıların sayısının 350 bini aştığını belirtir. Trabzon'da başlayan salgınların ciddi önlemler gerektirdiğini hatırlatan Bartoletti, olağanüstü yetkilerle donatılmış Doktor Barozzi'nin bu kente hareket ettiğini cemiyet üyelerine anlatır. Dr. Dellasudda bu bölgelerde tıp hizmetinin ne durumda olduğunu sorar. Bartoletti, birçok doktorun görevi başında hayatını feda ettiğini, Varna'da bir İtalyan, Trabzon'da bir Fransız hekimin öldüğünü söyler. Bölgede bulunmuş doktorların verdiği bilgiler de haberde yer alır. Bunlara göre göçmenlerin çoğunluğu kentin biraz dışında, üç büyük merkezde çadırlarda barınmaktadır. Başlıca hastalıklar tifüs, çiçek ve dizanteridir. Mezarlık sorunuyla da uğraşmaktadır. Trabzon, günde 20 bin göçmeni beslemek zorundadır. Belki bu sağlanabilir ama doktorlara sorarlar: Yakında şehre 30-40 bin mültecinin daha gelmesi beklenmektedir. Şehir bunları nasıl besleyecek, barındıracak, öl-

bile şimdiden 300 bin kişiyi geçiyor. (...) Batı basının ise hakkını teslim etmeliyiz. Batı basını genel olarak, bir yerli ırkı, beşikteki çocuklara kadar kovarak ortaya çıkan çölü başka bir halkla doldurmaktan ibaret olan bu sömürgeleştirme biçiminin ne korkunç olduğunu gördü; böyle müthiş bir kötülüğe çabucak, kusursuz bir çare bulmanın da

deniz kenarlarına kadar sürülmüş yiyeceksiz, neredeyse çıplak bir halde gemilere, sandallara doluşmuş bu insanlar Karadeniz'in bütün limanlarını vahşi hayvanların çevresinde yakılan ateşler gibi kapalı bulsalardı, hal-leri ne olurdu?(...)

İNGİLİZLERİN GÖÇMEN PLANI

Osmanlı İmparatorluğu'ndan sonra Kafkasya göçüyle en çok ilgilenen ülke İngiltere'dir. 6 Temmuz 1864 tarihli *Journal de Constantinople*' un birinci sayfasında, Londra'da yayınlanmakta olan *Morning Post*' dan uzun bir alıntı yer almaktadır. *Morning Post*' daki haber, özetle şöyledir:

"Kafkasya göçüne ilişkin diplomatik yazışmalar, Parlamento'ya sunuldu. 3 Mayıs'da İstanbul'daki elçimiz (yani İngiliz elçisi) Türk hükümetinin 30 bin sterlin harcama yaptığını belirtmiştir. Elçi, mültecilerin Türk köylerine dağıtılması projesini eleştirmektedir. Elçimiz, Türkiye ve Avrupa için en iyi yolun Karadeniz'den Erzurum'a kadar uzanan Osmanlı topraklarının bu cesur göçmenlerle doldurulması olduğunu belirtmiştir. Çünkü bu bölge, göçmenlerin terk ettikleri topraklara benzermektedir. Ayrıca bu göçmenlere bir tür askeri koloni kurulabilir ve Osmanlı köylü nüfusunun büyük bölümünü yiyen Türk ordusu için yeni bir kaynak oluşturabilirler. Ayrıca, tam da şu sırada, bu bölgede yapılacak çok iş vardır. Trabzon Erzurum arasında bir yolun gerektiği malumdur. Kafkasyalıları Osmanlı İmparatorluğuna şu hizmetleri sunabilirler: Ordusu için yeni bir

Göçü

Ayşen Gür

melerini nasıl engelleyecektir?

BATI BASINIYLA POLEMİK

Trabzon'a özel görevle giden Dr. Barozzi'nin hazırladığı rapor, dönemin bütün gazetelerinde birinci sayfadan verilir. Bu rapor, göçmenlerin feci durumunu, önlemlerin, yardımların yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır. 20 Temmuz 1864 tarihli *Journal de Constantinople*, bu rapordan yola çıkarak, Rusya ve Osmanlı hükümetini suçlayan bazı Batılı çevrelerle polemığe girmektedir. Şöyle der gazete: "Rus gazeteleri Kafkasya "tasfiyesini" 150 bin kişiyle sınırılıyorlar. Halbuki yaptığımız en ılımlı tahminler

ne kadar imkansız olduğunu anladi. Türkiye'nin (Osmanlı Devleti kastediliyor) çabalarını takdir etti. Yalnızca bazı gazeteler (olayı) saptırdılar. Örneğin *Le Pays* gazetesi, "Yaşlı Türk Partisi'nin" fanatizm yüzünden bu göçü desteklediğini yazdı. (...) *Le Pays* 'ın sözünü ettiği bu "Yaşlı Türk Partisi" de nedir? Din daşlarının mutsuzluğunu, çöküşünü, ölümünü isteyebilecek, onların sevgili dağlarından kovulmalarını dileyebilecek bu parti nerededir? (...) *Le Pays*, Kafkasyalıları kabul ettiğimiz için bizi suçlamaya kadar varıyor işi. Eğer Türkiye onları reddetseydi ne olurdu? Köylerinden

kaynak oluşturlar, tarım nüfusunun yükünü hafifletirler, önemli bir eseri (yolu) tamamlarlar, sadece Türk İmparatorluğu'na değil, dünyaya da hizmet vermiş olurlar. Bu harcama Türkiye için ağır olacaktır. 1 milyon 500 bin sterlin ve faizi de 400 bin sterlin tutar. Bu amaçla Paris ve Londra'da komiteler oluşturmalarıdır. Ali ve Fuat Paşalar da bu projeyi desteklemektedirler..."

RUMELİ'DE İSYAN

Bir başka ilginç haberi de *The Levant Herald* 'dan alıyoruz. Büyük göçten üç yıl sonra Balıklara yerleştirilmiş Kaf-

kasyalıların huzursuzluğu bu haberde ortaya çıkmaktadır. 29 Haziran 1867 tarihli gazete, bu kez Belgrad'da yayınlanan *Vidow Dan* adlı bir gazeteden alıntı yapmaktadır. Olay şudur: "Kosova, Priştina ve Prizrend'e yerleşen Kafkasyalılar, tarlalarını yakmış ineklerini salmışlardır. Mayıs başında Tuna'ya doğru yola çıkan bu göçmenler, 7 Mayıs'da Prokuşliye'ye vararak yağmalamışlardır. Bunun üzerine bölgedeki mülki amir, Niş Kaymakamı Süleyman Paşa'ya bir posta tatarı yollamıştır. Paşa bölgeye derhal 400 süvari sevk etmiştir. Paşa, bütün köprülerin yıkılmasını emretmiştir. 400 aileden oluşan göçmenler

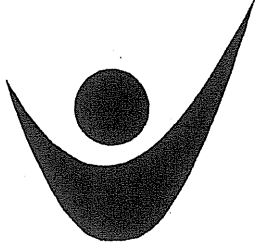
Tuna'ya ulaşmak için Sırp'lardan sınırı geçme izni istemişlerdir. Dobriç'deki köylüler, bu göçmenlere başka Kafkasyalıların da katılmalarından korkmaktadır. Süvariler de bu Kafkasya çocuklarına başka asi göçmenler eklenmesinden endişe etmektedir. Buraya son iki üç yıldır yerleşen dağlılar (Kafkasyalılar kastediliyor, ancak bu kelime orijinal dilde herhangi bir küçümseyici anlam yok) arasında birçok olmuştur. Kafkasyalılar yaşama biçimi, iklim vemahrumiyet yüzünden çok acı çektiklerini, nüfuslarının yarıya azaldığını söylemektedirler."

Denizin karşısında bir çocuğunuz olsun

...baştarafı 23. sayfada

Alya Taniya(E-1991)(Ahra Taniya-Anjela Dautiya)
Alhas Tarba(E-1990)(Aslan Tarba-Taisiya Tarba)
İlona Ağırba(K-1981)(Daur Ağırba-Raya Ağırba)
Nar Sımsım(E-1989)(Asmatür Sımsım-Asida Magi)
Cof Ağırba(E-1994)(Cofı Ağırba-İrina Lavrentiva)
Said Oturba(E-1993)(Yuri Oturba-İnessa Çugba)
Çiçba Roman(E-1991)(Anzor Çiçba-Aza Halbaş)
Eslat Dzidzarya(E-1990)(L.Dzidzarya A. Cenciya)
Mihana A.(K-1991)(R. Ahmediyani-Amra Beniya)
Rafael Tanba(E-1980)(V. Tanba-E. Ganburiya)
Aleksandr Z.(E-1990)(Saveli Zapunidi-M.Zapunidi)
Yuri Minaev(E-1985)(A. Minaev-Nona Minaev)
Gudisa Trapş(E-1986)(Raul Trapş-İnna Kivitsiniya)
Elenora Ayüdzba(K-1979)(V. Ayüdzba-L. Tanba)
Azmat Argun (E-1986)(Valeri Argun-Liana Guliya)
Levan Abacyan(E-1979)(Aşot Abacyan-T. Abacyan)
Alisa Tsugba(K-1982)(Nuri Tsugba-N. Aşharva)
Laura Kapş(K-1989)(V. Kapş-Dina Gımseniya)
Aynar Sergegiya(E.-1993)(L.Sergegiya-M.Sergegiya)
Susanna Çiçba(Kız-1988)(Anzor Çiçba-Aza Halba)
İlona Kurciya(K-1980)(A. Kurciya-Zaira Kurciya)
Şorena Kurciya(K.-1985)(A. Kurciya-Zaira Kurciya)
Rada Arşba(Kız-1992)(Robert Arşba-İna Dzebiya)
Otar İnanışba(Erkek-1986)(B. İnanışba-M. Beyya)
Artur Hacimba(E.-1980)(S. Hacimba-M.Hacimba)
Beslan Ayba(Erkek-1980)(Lorikayba-Lamara Argun)
İlona Ayba(Kız-1977)(Lorikayba-Lamara Argun)
Veçislav Blab(Erkek-1985)(Georgi Blab-Asida Blab)
Amra Blab(Kız-1980)(Georgi Blab-Asida Blab)
Alhas Şengeliye(Erkek-1993)(R. Şengeliye-R.Ağırba)
Almashan Hutaba(E.-1983)(G. Hutaba-A. Hutaba)
Alhas Hutaba(E.-1977)(Garik Hutaba-Arde Hutaba)

Igor P.(Erkek-1988)(E.Panamarcuk-E.Panamarcuk)
Ramaz Mişelya(E.-1991)(Sultan Mişelya-J. Mişelya)
Nodiya Evgeniy(Kız-1978)(V. Evgeniy-Lubov Evgeniy)
Akaki Ağırba(E.-1983)(G.Ağırba-Ludmila Sanguliya)
Yulya Neyfeld(Kız-1989)(Viktor Neyfeld-İrina Neyfeld)
Ekaterina Ç.(Kız-1986)(T.Çelohsaev-L.Çelohsaev)
Şamida Ş.(Kız-1990)(Valeri Şulumba-Maktina Haşig)
Taras H.(Erkek-1980)(V.Hundariya-O.Hundariya)
Denis E.(Erkek-1988)(V.Ermenko-Lidiya Ermenko)
Dimitri Kv. (Erkek-1981)(Givi Kvasiya-Anna Kvasiya)
Asida Ç.(Kız-1983)(Zaur çeheriya-Tamara Abacyan)
Daur H. (E.-1987)(Nugzar Harçlaa-İrina Antelava)
Gayane A. (K.-1980)(Sergey Avciyan-Manuş Avciyan)
Artur Kosyan(E.-1987)(Artin Kosyan-Asya Kosyan)
Haçik Tr. (Erkek-1990)(S.Trapizanyan-A.Petikyan)
Alhas A. (E.-1990)(Daur Ağırba-Tamara Denisenko)
Nikolay D(E.-1987)(Y.Dobroskokov-E.Dobroskokov)
Aral Ubilova(Erkek-1990)(Igor Ubilova-L.Grigoria)
Tana Kirtadze(Kız-1993)(Reza Kirtadze-İrina Kirtadze)
Tengiz Kokaskiri(E.-1993)(T.Kokaskiri-G.Kokaskiri)
Viyaçeslav-R.(Erkek-1984)(V. Rekvava-L.Rekvava)
Laura Ladariya(K-1994)(A. Ladariya-Alisa Sarguş)
Astanda Çh.(Kız-1986)(L.Çenceriya-L.Çenceriya)
Daur Aşba(Erkek-1981)(Anzor Aşba-Mariya Gıbnıya)
Rustam Gadliya(Erkek-1990)(R.Gadliya-A.Gadliya)
Madina S. (K.-1988)(R.Sanguliya-N. Sarguş)
Denis Kove(Kız-1987)(Roman Kove-İnga Huhmal)
Anjela Ahba(Kız-1980)(Vitali Ahaba L.Ahba)
Demuri B.(Erkek-1992)(C. Basariya-M. Basariya)
Saida Basariya(Kız-1990)(G. basariya-G. Basariya)
Rosik Basariya(E.-1983)(G. Basariya-G. Basariya)
Zaur Kuaçahiya(E.-1991)(G. Kuaçahiya-A. Delba)
Leonida A.(K.-1992)(Nurbey-Ayüdzba-Maya Sakania)
Tatyana Sv.(K-1991)(D.Svetekum-Svetlana Yakulina)
Elena Kostina(Kız-1989)(Anatoli Kostin-L. Kostin)

T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

ÖZEL

TANSEL DERSANESİ

SEMERÇİLER MAH. YUVAM SOKAK No. 4 TANSEL İŞHANI

TEL: 0(264) 277 36 45 - 46 FAX: 277 36 47 ADAPAZARI

Sevgili Öğrenciler

*Biz Tansel Dersanesi olarak;
Üniversiteye hazırlığın erken sınıflarda baş-
lamasını tavsiye ediyoruz. Bu amaçla da
Lise I ve II sınıflarına okullardaki
ders programları doğrultusunda yeni ve
farklı bir program sunmaktayız. Ara sı-
nıflardaki öğrencileri bekliyoruz.*

Gelin görüşelim

...geçen sayıdan devam

.....
Zavurkan Zolak, bundan sonra acaba neler anlatacak? Yukarıda sözünü ettiğimiz olaylardan acaba nasıl etkilenecek, yoksa tekrar hapishaneye mi düşecek? Acaba halkına tekrar kavuşabilecek mi? Ölüm ve sıkıntıyı kader edinen halkını bulursa da nasıl bulacak? Talihsiz Ubihlar, bu koca ülkede kendisini yalnız bırakarak ebe diyete mi göçmüşlerdi acaba?

Zamanım dolmak üzereydi ama yaşlı adamın bana anlatacak daha çok şeyi olduğunu hissediyordum. Acaba hepsini yazmaya sürem yetecek miydi?

Günboyu, yazdıklarımı incelerken bu tür düşüncelerle boğuşup durdum.

Öğleden sonra dönmüştü Zavurkan. Fakat nereye gittiği konusunda bir tek kelime bile söylemedi. Hemen yemeğe oturduk. Yemekten sonra uzandı ve o gece hiç yerinden kalkmadı. Onun bu hali daha önce söylediği bir sözü hatırlattı bana: "İyi uyumak istiyorsan ayaklarını yor."

Ertesi gün, teklif etmemi beklemeden her zamanki ağacın altına oturarak beklemeye başladı. Hazırlıklarımı tamamlayıp yanına çöktüm. Gözleri ufuklara takılmıştı, bir süre öglece kaldı ve sonra anlatmaya başladı:

"Ölene kadar süreceğini sandığım tutukluluğum bitip, özgür kalınca doğruca Ubihların yanına gidebildiğimi sanma. Bazen bir köy, bazen bir şehir, Türk topraklarında senelerce dolaşıp durdum. Kimi zaman bir efendinin yanında koyun çobanlığı, bir seferinde Erzurum'da bir beyin yanında aylıklı işçi, İzmir'de sahilde hamallık, sonra tren yolu yapımında amelelik yaptım. Adapazarı yakınlarında Abaza muhacirlere rastladım. Tzabal'dan* gelen dayıların Şatları arayıp buldum. Öz dayıların ölmüşlerdi ama ailenin diğer fertleri sağdı. İki sene ka-

*Tzabal: Abhazya'da dağlık bir bölge ve oranın halkı

Tükenişin Romanı:

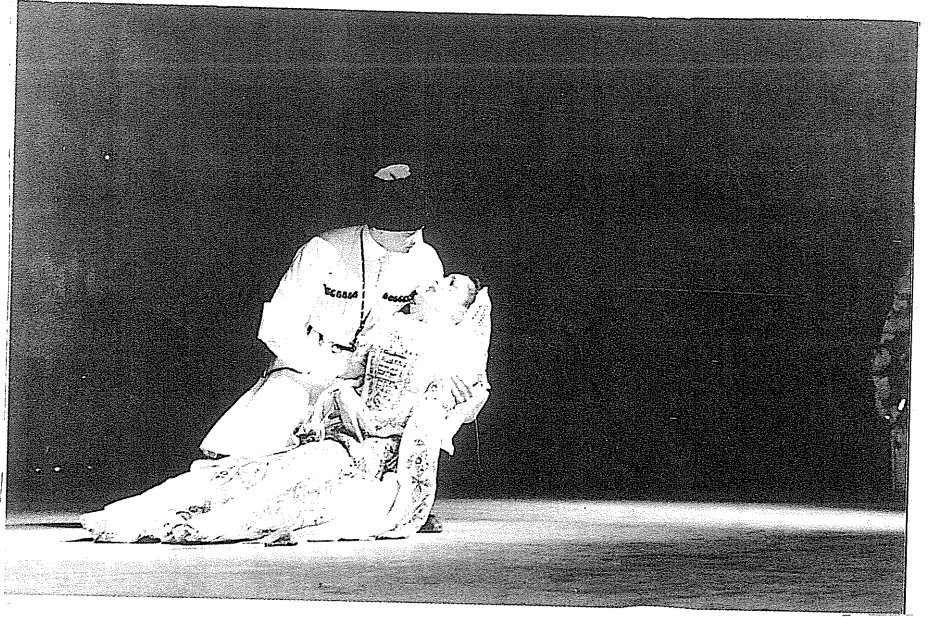
SON UBİH

Bagrat ŞINKUBA

Çev.: Zehra AÇICBE

Ubih dilini araştıran bir Abhaz genci ikinci dünya savaşında ölür ve aradan yıllar geçtikten sonra, anıları bir yazarın eline geçer.

Bu anıların yazarı olan Förah Kodzba 1864 Çerkes Sürgünü'nde yurtlarından sürülen Ubihların izini sürerek Anadolu'ya gelmiştir. Burada bulabildiği yegane Ubih, artık yüz yaşını çoktan aşmış olan Zavurkan Zolak'tır. Annesi Abhaz olan Zavurkan Abhazca da bilmektedir ve "Sürgün"ün başından başlayarak hem kendinin hem de Ubihların dramatik sürgün öyküsünü Förah

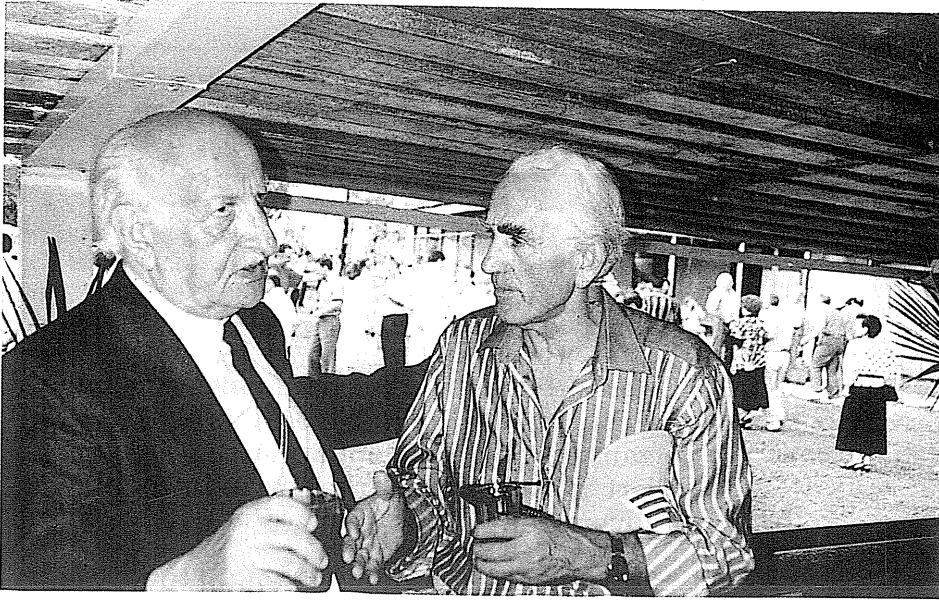

dar Şat-ıpa (Şatoğlu) Kansov adındaki akrabamda kaldım. Hapis hayatı sonunda yorgun düşen bedenim burada güçlenip canlandı. Unutmak üzere olduğum insanca değerleri tekrar hatırladım. Belki onlara rastlamasaydım daha fazla yaşayamazdım.

Akrabalarım da muhacirliğin getirdiği zor şartlar altında yaşıyorlardı. Ama güçlerinin üzerinde bir özveriyle ağırladılar beni, yaşadıkları ağır sorunlara rağmen, eski geleneklerini, yaşam biçimlerini korumaya çalışıyorlardı. O günden beri dün-

yada neler oldu, ailem zaman içinde olayların girdabında kaybolup gitmişti sanki.

Babamın, annemin, kardeşlerimin akibetini de orada; Kansov'un yanındayken öğrenebildim. Beni, Şatların mezarlığına götürdü, annem ve babam orada gömülüydü. Mezar taşlarının çevresini otlar бүрүмүштү ama benim için o otlar yeni kesilmiş gibiydi. Bahçenin etrafındaki çitleri tamir ettim, mezarların çevresindeki otları temizledim. Sanki artık göz pınarlarım kurumuştu, onlar için ağlayamadım bile. Aslında da-

Son Ubih'in yazarı Bagrat Şinkuba(soldaki) Dr. Cemalettin Ümit(Ardzınba) ile
Fotoğraf: Abdülkadir Ardzınba

ha kötüsünü bekliyordum; hiç olmazsa mezarları belliydi, dayılarının yanındaydılar.

Evet evladım Föräh, ailemin oraya nasıl geldiğini de anlatayım: İzmit'de Selim Paşa'yı öldürdükten sonra kardeşim Ma'ta yakalanmadan eve dönmeyi başarmıştı. Ancak Osman-Koy'da yaşamaya şanslarının kalmadığını bilecek kadar akıllıydı. Annemle babamı alıp köyden kaçırmış. Tzabaların da Türkiye'ye göçtüklerini duymuşlardı, onların yanına gitmişler. Öz dayılarım Şatlar hayattaymış, bizinkileri görünce sevinmişler, onları sevgiyle bağrılarına basmışlar. Bu arada annem hastalanmış, kız kardeşlerimle benim başıma gelenlere daha fazla dayanamamış olacak kısa sürede ölmüş. Beş yıl sonra da babam hayata veda etmiş.

Mata bundan sonra dayılarıma daha fazla yük olmak istememiş olacak ki biraz toprak alıp, ev yapmak istemiş. Gerekli olan malzemeleri alıp, inşaata başlamak üzereyken orduya çağırılmış.

Tsaballı gençlerle birlikte savaşa gitmiş. Daha sonraları, savaştan dönenlerin anlattığına göre, Mata Arabistan'a giden bölüğe alınmış. Ma'ta'dan başka haber alınmamış. Zavallı kardeşim, bir hiç gibi yitip gitmişti.

Kız kardeşlerimi de kötü alın yazısı beklemekteydi. Selim Paşa öldürülünce, yakınları odalıklarını serbest bıraktı. Zavallı kadınlar, suya atılan taşlar gibi, kaybolup git-

tiler. zaten sondan sonra ne Hacı Kerantukh'dan ne de onunla beraber giden Ubihlardan bir haber alınamadı. Sanki yerleştikleri ada batıp gitmişti.

Gördün mü evladım, en yakın akrabalarımın ölümünden ne kadar kolay sözediyorum? Zaman herşeyi unutturuyor. Artık onlar için üzülmekten vazgeçtim. Aynı günlerde, öyle sanıyorum ki ailem de benim asıldığını sanıyordu.

Dayılarımın yanında yaşamaya çalışıyordum ama kendimi, içinden çıktığım halkımın yanına gitmek zorunda hissettim. Yola çıktım, bütün dünya savaş halindeydi, büyük acılar karışıklıklar yaşanıyordu. Oraya buraya uğrayarak, bir yerde işçi, bir yerde aylıkçı olarak çalışıp gündüz kazandığımı akşam yiyerek yollara düştüm.

Bir keresinde uçsuz bucaksız çorak bir araziye girdim. Toprak, yakıcı güneşin etkisi ile kurumuş, kavrulmuştu. Gözün alabildiği herşey gökyüzü ve topraktan ibaretti; başka hiç bir şey yoktu. Kum yığınları, her an alev alacakmış gibi sıcaktan tütüyordu.

Arada bir esen rüzgar, kumları hortum halinde savuruyor, kum dalgaları duman gibi havalanıyor, sonra yavaş yavaş kaybolup gidiyordu.

Ben zaten yapayalnız bir insandım ama burada bir tek insanın, bir tek ağacın bile bu-

lunmadığı bu yerde kendimi daha da yalnız hissettim.

Kafamdaki bu düşüncelerle ilerlerken uzaktan bana doğru yaklaşan bir karaltı belirdi. Esen rüzgarın uğultusuyla karışmış bir insan sesi ulaştı kulaklarıma. İçli bir şarkı söylüyor olmalıydı ama ben onu ağıt gibi algıliyordum. Ses alçalıyor, yükseliyor, yaprak gibi titriyordu. Yankı yapacak bir yer olmadığı için dümdüz çıkıyordu.

Şarkıyı söyleyen kişi bir eşeğe binmişti, hayvan sendeleyerek yürümeye çalışıyordu. Biraz daha yaklaşıncaya eşiğin sırtındakini iyice gördüm. Saçı başı aklaşmış bir ihtiyardı. Gözyaşları ile teri birbirine karışarak sakalına, oradan da eski püskü elbisesine dökülüyordu. Karşımda bir insan görmek beni sevindirmişti, selam verdim ama beni görmedi bile; gözleri gökyüzüne dikilmiş, ağzı açık kalmıştı. Hiçkırarak, içli şarkısına (ağıtına) devam ediyordu. Sesi bir an gökyüzünü delmek ister gibi yükseliyor, sonra kanadı kırık kuş gibi alçalıyordu. Bazen ip gibi ince, bazen çağlayan gibi köpürerek, ama en çok da yalnızlığı hissediliyordu sesinden.

İhtiyar, yüzüme bir kere bile bakmadan yanımdan geçip gitti. Sanki - Söylediğim türküden başka hiç bir şeyim yok, o sana acılarımı anlatsın- der gibiydi.

Sesi yavaş yavaş azalıp kayboluncaya kadar arkasından bakıp durdum bu İhtiyar Türk'ün. Sesi gitgide azalıyor, sözleri kanat çırpın kuş gibi havada dolanıyordu. Şarkının sözlerinden şöyle yorumladım: İhtiyar adamın dört oğlu varmış. Sultan dördünde savaşa yollamış, hiçbir geri dönmemiş. Ekonomik durumu kötüye gitmiş, borçlanmış, arazisini yakında oturan bey elinden almış, eşiğinden başka birşeyi kalmamış. Sonunda eğer eşiğin üstüne atıp, evini barkını terketmiş. O günden beri, evsiz barksız, orada burada dolanıp duruyormuş.

ŞİİR

Çeviri - Derleme

МАФИЭХЪ

Іэджэ щіащ абы лъандэрэ, вагъуэ Іэджи ижащ, псышхуэ Іэджи жэщыжащ. Цыхухэр мэзым щіэст абы шыгъуэ. Езыхэр жэр защіэт: мэз бжэнхэр ирахужьэрти, кІэбдзкІэ къаубыдырт.

ХьэмрийкІэ еджэу зэгуэрым зылІ къахэкІри унэ ищІащ, бжэн къом къиубыдри бжыакъуэ кІэ зэрильафэурэ Іэм иригъэсащ.

Зэгуэрым уафэм зыкъызэщІиуфІыцэри уафэгъуагъуэ уэшхышхуэ къещхаш, шыблэ къеуэри жылэм я Іэхъушэр зэбгрихуаш. Абы лыхъуэу бгым здитым, Хьэмрий шыблэ зэуа жыгыжь гуэр мафІэм ису ирихьэллаш. Хьэмрий шынакъым: хъуаскІэр къыпы-лъэлъу пхъэдзакІэ къишцэри къуажэм къэкІуэжаш, жыхафэгум тетІысхьэри мафІэ зэщІигъэнащ.

...Нэху щырэ цыхухэр къэтэджмэ — Хьэмрий и унэр итыжкъым: яжэ пщтыр Іэтэщ абы къыхэнэжар. Ежьэри лыхъуахэщ — ягъуэтакъым. Щамыгъуэтым, «щхъэукъуэщ, мафІэм пэрыхуэри хисхъаш», — жари къагъэзэжаш. Къагъэзэжа щхъэкІэ, ягу загъэртэкъыми, аргуэру лыхъуакІуэ ирагъэ-жъаш.

Хьэмрий и лыхъуакІуэ ежъам Іэджэ зэхикІухъаш, здэмыхъа къуапэлъапэ къигъэнакъым. Ауэрэ, лы ныбжь зыбжанэ дэклауэ, Тубэ нэсащ. Абы зэщиплхыхьри щимыгъуэтым, къыр лъагэ гуэрым и лъапэм щетІысэхаш, «мыбдей нэху щызгъэщынщ» жери.

Нэхушым деж зыгуэр къеджэ хуэдэу къыфІэщІри къызэщыуаш. И нэр къызэтрихмэ, елъагъу: зи лыхъуакІуэ къежъар лъахъш кІапсэкІэ къырышхъэм епхаш, бгъэжбитІ щхъэщысши, чэзууэ и бгъэгур кърауІукІ.

— Уэра ар, Хьэмрий? — щІэупщІащ лыхъуакІуэр. — Хэт и нэлат къыптехуари?

— Сэраш, — жиІащ къырым епхам. — Зи нэлат къыстехуари тхъэраш. «Си мафІэр пхъаш» жери мыпхуэдэ хъэзаб къыстрилхъаш. ИгъащІэкІэ сыкІэрылхынуш сэмы къырым, сепхауэ. Мы бгъитІри сщхъэщыкІынукъым: жэщым кІыжыр махуэм

ATEŞİ GETİREN ADAM

Çok oldu o zamandan beri, çok yıldız kaydı, çok sular aktı. İnsanlar ormanda yaşıyordu o zaman. Çok iyi koşucuy-dular. Yabani keçileri kovalıyorlar, arka bacaklarından yakalıyorlardı.

Birgün içlerinden Hamriy adında bir adam çıkıp ev yaptı, birkaç keçi yakalayıp boy-nuzlarından sürükleyerek evcilleştirdi.

Birgün gökyüzü karardı. Fırtına koptu, yıldırım düşüp köyün sürüsünü dağıttı. Onları ararken Hamriy, dağda yıldırım düşen bir ağacın içinde yanan bir ateşe rastladı. Hamriy korkmadı: ucundan kıvılcımlar saçılan bir odun parçasını alarak köye geldi, odanın ortasına oturarak ateşi tutuşturdu.

... Gün ışıyıp insanlar kalktığında Hamriy'in evi yerinde yoktu, geriye sıcak bir kül yığını kalmıştı. Çıkıp aradırlarsa da bulamadılar. Bulamayınca "uyukladı, ateşe düşüp yandı" deyip geri döndüler. Döndüler fakat içleri rahat etmedi, yeniden aramaya birini gönderdiler.

Hamriy'i aramaya çıkan adam çok dolaştı, girmedikleri köşe bucak bırakmadı. Böylece, birkaç insan ömrü geçtikten sonra, Tuba'ya vardı. Orada da bakınıp bulamayınca, "burada sabahlarım" diyerek yüksek bir kayanın dibine oturdu.

Gün ışıırken biri sesleniyormuş zannederek uyandı. Gözünü açtığında ne görsün: aramaya geldiği adam kayanın tepesinde zincirle bağlı, başında iki kartal oturmuş, sırayla göğsünü gagalayıp oyuyorlar.

- Sen misin o Hamriy? - diye sordu aramaya gelen adam. -Seni kim lanetledi?

- Benim, dedi kayaya bağlı Hamriy. Beni lanetleyen Tanrı. "Ateşimi çaldın" diye bana böyle ceza verdi, sonsuza dek bu kayaya bağlı kalacağım. Bu iki kartal başımdan ayrılmayacak: gece kapanan yaramı gündüz çeşecekler.

къраулыкыж...

— Дэ тхэм дыхуельэлунш, Хэмрий. Ди цыхухэр къэсшэнши, жэши махуи дыпхуельэлунш...

Жылэр щызэхуэсаш Хэмрий щепха кырым и . лъапэм, щызэхуэсаши, щым нэклүкэ хэлубауэ тхэм йолъэу. Куэдрэ лъэуаш цыхухэр, куэдрэ, ауэ Хэмрий зэрэпха клэпсэр зэпычакым. Езыри, нэпс пщтырыр щигъэкыу, къахоплъэ цыхухэм... Абы и нэпсыр псынэшхуэу иджыри кыщлож а бгыжым.

Адыгэ хыбарыжхэр

Налшык, 1989

Зэдзыклар: Папшу Мурат

- Biz Tanrı'ya yalvarırız Hamriy. İnsanlarımızı getiririm, senin için gece gündüz yalvarırız...

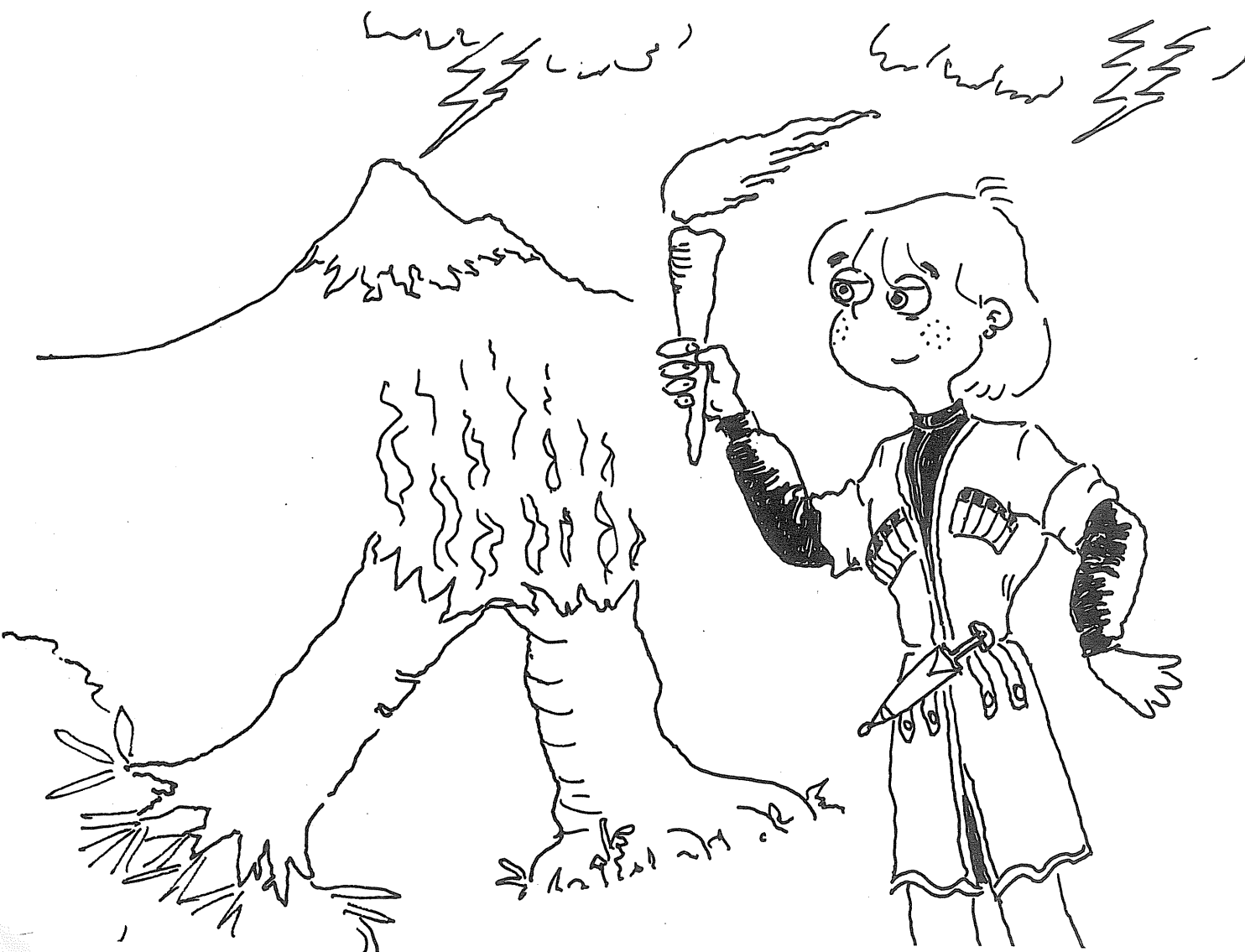
Hamriy'in bağlı olduğu kayanın altında insanlar toplandı; toplanınca yüzlerini toprağa sürüp Tanrı'ya yalvardılar. Çok yalvardı insanlar, çok, fakat Hamriy'i bağlayan zincirler çözülmedi. O da sıcak gözyaşları akıtıp insanlara bakıyordu... Onun gözyaşları pınar olarak hala o dağda akıyor.

Adıge Hıbarıjher (Çerkes Öyküleri)

Nalçık, 1989

Çerkesçeden (Kabardeyce) Çeviren:

Murat Papşu

Esintiler

ESENÇ TEN ÇOCUĞA

Sen,
Bedeni ateşten
Hücreği ateşten
Sen,
Fısan olmanın gereğini
yerine getiren çocuk...

Ben,
Senden çok ötede değil
Kallındeydim, kallındeyim
Ben,
Senin o anlayamayacağımı
sandığın yerdeyim
Kallındeyim.

Ateşini keşke benle sönderme çocuk
Ben senin yaşadığın yerdeyim.
Al toprağını eline
Öp, kokla çocuk
İçindeyim...

Bilseydim keşkelerle boğulacağımı gözyaşlarının
Kalkar ben gelirdim yanına
Ninni söyleyip sana ıblıkça
Uyuturdum seni çocuk
Kurtarırdım kabuslardan
Ama dinle!
Keşke yok sözlerimde
Acımın yaşları yok gözlerimde
Çünkü ninnimi şimdi söylüyorum sana
Çünkü kabuslardan şimdi
kurtarıyorum seni

Ben senden çok ötede değil
bir adım gerideyim
Ben senin anlamadığın yerde değil
Ben senin ateşinin içindeyim.

Zeynep ŞEH

ÖZGÜRLÜĞÜM GÖZLERİN

Süzür gola uzun
Gözür gola kısa
Ne zaman gözlerine baksam
Göz kesilir bin anda dargan,
Nereye kapabilirim
Tatakerim, tün evren
Özgürlüğüm gözlerin.

TUFAN

Her bağala göz
Dumanlı dağbaşı,
Her göz yaşı
Bir tufandır bara.

YUM GÖZLERİNİ

Yum gözlerini
İçindeki akışın
Saesini dinle
Aş şimdi
Bak gözlerime.

İŞİNLANMAK

Sevdiğinin gözlerinde gütüp
Kendine ısınmak
Ve evreni sarıyarak
Ürpermeğin mutluluk,
Ki aşar kendini
Bir gülümseyişte.

İŞİNMAK

Gözlerin ısıdığında
Aklı ısır
Hüzür, beden ısır
seni gören
İnsanlar ısır.

Yaşar BAĞ

Bir Sürgün Öyküsü

"Gitmiyorum" diye haykırdı, "...Beni evimden köyümden ayırıp bir adım bile götüremezsiniz!"

Yaşlı adamın haykırışı çevresindekilerin ürpererek ona dönmesine neden olmuştu. Sonrasında, göç için tüm hazırlıklarını tamamlamış olan kalabalığın üzerine derin bir sessizlik çöktü. Kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. Neden sonra köyün ileri gelenlerinden Hacarat sessizliği bozdu:

"Yapacak birşey kalmadı. Ne yapsak da bu inatçı ihtiyar ıknâ edemeyeceğiz. Gemi bizi bekliyor, zaman kaçbetmeden gidelim."

İnatçı ihtiyar Dadu, silah arkadaşıydı, can dostuydu Hacarat'ın. Zordu ayrılmak, zordu ona sırtını dönüp "Ne halin varsa gör!" demek. Ani bir hareketle sınıksı sarıldı ona. Yaşlar boşandı gözlerinden her ikisinin. Bir süre öyle kaldılar. Ayrıldıklarında her ikisi de gülümsüyordu. Hacarat:

"İnatçı ihtiyar, tek başına kal da gör gününü..! Bizimle gelmediğine pişman olmazsın inşallah!"

Kafile yola çıktığında güneş yükselmeye başlamıştı. Uzun uzun baktı uzaklaşanların ardından Dadu. Eşyaların yüklendiği kağnıların tekerlek gıcırtiları grubun silüetiyle birlikte vadinin derinliklerinde kaybolurken bir ölüm sessizliği sarmıştı dört bir yanı. Yüreği burkuldu yaşlı adamın. Bilirdi ki bu gidiş dönüşü olmayan bir gidişti. Bu gidiş öylesine uzak bir gidişti ki, ölüm bile daha yakın sayılabilirdi. Mezarlığa baktı uzun uzun. İşte ölenler oradaydı; Babası, annesi kardeşleri, komşulara arkadaşları, hatta savaşta şehit düşmüş oğlu. Tek tek baktı mezarlarına. İşte orada bir gözucu uzaklığındaydılar. Ama ya bu dönüşü olmayan yola gidenler...

Sonra gözleri terkedilmiş evleri taradı tek tek. Kilit vurulmuştu tüm kapılara; sanki bu uzun gidişin bir dönüşü varmış gibi. Bir tek ev vardı koskoca köyde, kapısı ardına kadar açık; bir tek ev vardı, bacası buram buram tüten: Dadu Dede'nin evi. Uzun uzun baktı evine yaşlı adam. Kendi elleriyle yapmıştı bu küçük evi. Şimdi hayatta olmayan karısı ile birlikte toprakla sıvamışlardı duvarlarını. Beş çocuğu da bu evde doğmuştu...

Saatlerce düşündü yaşlı adam. Bir anlam vermeye çalıştı tüm olanlara. Bu insanlara ne olmuştu böyle? İnsan nasıl bırakır giderdi evini köyünü? Nasıl terkederdi bulanık vaadlere kanıp da vatanını? Ruslar geliyorlarmış, hem de yakıp yıkarak, taş üstünde taş bırakmayarak. Gelsinler bakalım. Bu cennet toprakların değerini gerçek sahipleri bilemedi, belki onlar bilirler. Sonra böyle düşündüğüne pişman oldu. Gidenler elbette ki nedensiz gitmiyorlardı. Yıllarca süren acımasız bir savaşı kaybetmişlerdi. Kendi de dahil olmak üzere, herkes bir çok yakınını kaybetmişti; kimi oğlunu, kimi babasını, kimi çiçeği burnunda kocasını. Ülke işgal altındaydı ve işgalcilerin onlara nasıl davranacağını kestirmek oldukça güçtü. Ama en azından iyi şeyler yapmayacaklarını tahmin edebiliyorlardı. Göç ederken

aslında kimse kendini düşünmüyordu. Kimi çocuğunu, kimi gelinini, kimi torununu ama herkes birilerini düşünüyor, başlarına birşeyler gelmesinden korkuyorlardı.

Ağır adımlarla açık kapıdan içeri girdi. Duvardan "aphartsa"*sını indirdi. Küçük bir çocuğu kucaklar gibi sevgiyle bağrına bastı. Herkes gitmişti ama, yine de yalnız değildi. Kendisi ile dertleşecek onu anlayacak bir dostu vardı işte.

Çevreyi rahatça gözleyebileceği yüksek bir yere çıkarak bağdaş kurup oturdu. Aphartsasına şöyle göz ucuyla baktı. Uzun bir aradan sonra onu eline almaktan çocukça bir heyecan duymuştu. Derin bir soluk aldı ve başladı çalıp söylemeye:

...Uğrunda ölmek değil, seninle yaşamak isterim.

Ölsem de senin bağrına gömülmek isterim.

Bilirim ki mezarımda biten yabancı çiçekleri "ben'im.

Ve ben, yine her sabah seni koldamak, içime sindirmek isterim.

Göçmenlerin uzaklaşıp kaybolduğu vadiye boş gözlerle bakıp saatlerce çaldı, söyledi. Kendini elindeki sihirli müzik aletinin büyülü sesine iyice kaptırmıştı. Tüm yaşamı, acısıyla tatlısıyla gözlerinin önünden gelip geçti. Dügünlere gitti; fidan boylu kızlarla oynadı, at yarıştırdı, dağlara çıktı; avlandı, ayı ve dağ keçisi izi sürdü. Savaşlara gitti, göğüs göğüse savaştı, kaç defa kıl payı ölümden döndü, büyük aşklarını tek tek bir daha yaşadı. Acımasız savaşlarda kaybettiği oğlunu ve iki torununu hatırlayıp yüreği burkuldu. Onlar için de ağıtlar yaktı...

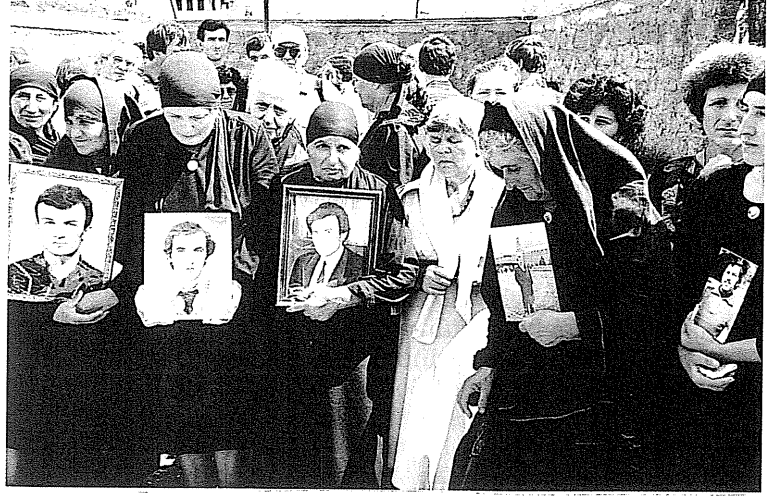
Vadinin derinliklerinde gördüğü, hareket eden bir karaltı ile irkilerek gerçek yaşama döndü. Susup beklemeye başladı. Karaltı süratle yaklaşıyor, yaklaştıkça büyüyor, büyüdükçe belirginleşiyordu. Gelen kimdi acaba? Ruslar mı gelmişti yoksa?. Yaşlı sinirleri beklemeye daha fazla dayanamayınca, gelenin yaklaşmasını daha fazla beklemeyip ayağa kalktı ve davetsiz konuga doğru yürüdü. Karaltı da epey yaklaşmıştı. Dadu'nun gözleri pek de iyi görmüyordu Yoksa bu uzaklıktan geleni seçebilirdi. Birden ayak parmaklarına kadar ürperdiğini hissetti. Kendi kendine "Herhalde hayal görüyorum" diye mırıldandı. Gelen, daha bu sabah göçmen kafilesiyle giden Hacarat'tı. Yaşlı adam yorgunluktan titreyen ayaklarıyla Dadu'ya doğru ilerlemeyi sürdürdü. Alnında biriken terleri elinin tersiyle silerken, kendisine cin görmüş gibi bakan Dadu'ya,

"Herkesi gemiye bindirip ben kaçtım. Vatanımı bırakıp gidebileceğimi sanmıştım, ama yanılmışım. Sözün kısısı benden öyle kolay kolay kurtulamayacaksın ihtiyar!" dedi yaşlı adam.

Sarıldılar birbirlerine, daha sıkı, daha içten...

Tek AÇI

Abriskil

Fotoğraf: Abdülkadir Ardızınba

Kan İstemiyoruz

Birlikte yaşamak; birlikte üretip birlikte tüketmek, dil, din, ırk farkı gözetmeksizin elele gönül gönüle, yaşanası yepyeni bir dünyanın kapılarını gelecek nesillere aralamak günümüz insanının en büyük hedefi olmalı.

Ülkeler artık dil, din, ırk birliği gibi çağın gerilerinde kalmış anlayışlar yerine, dil, din, ırk zenginliği, çeşitliliği misyonunu benimsemelidir. Farklı ırktan olmak, farklı bir inanç biçimine sahip olmak, farklı bir dili konuşmak 21. yüzyılın kapısını araladığımız 1995 yılında hala düşmanlık nedeni olabiliyorsa, hala bu farklılıklar bahane edilerek katliamlar yapılabiliyor, hatta beşikteki çocuklara kadar soykırıma gidilebiliyorsa, bunun sorumlusu, infazcı eli kanlı cellatlar kadar onlara engel olma konusunda kendine düşeni yerine getirmeyen tüm diğer dünya insanlarıdır. Irkçılığın ve dini fanatizmin yalnızca olayın vitrini olduğunu, asıl suçlunun ise tüm dünyada yaşanan açık-gizli ekonomik çıkar çatışmaları olduğunu da gözden kaçırmamak gerekir.

Dünyayı kan gölüne çeviren bu çıkar çatışmalarının insanlara daha fazla zarar vermesini engellemenin yolu, bilinçli birey ve bilinçli toplum anlayışından geçer. Çağın en etkili iletişim aracı olan medyanın her zaman doğrudan ve haklıdan yana olamayacağı gerçeğini gözden kaçırmadan bize verilen "hap"ların yan tesirlerini de dikkate alarak birey ve toplum bazında daha bilinçli ve uyanık olmalıyız.

"Barışın yolu savaşa hazır olmaktan geçer" safsatasını bir kenara bırakıp barışın yolunun gerçekten barıştan geçeceğine inanmalı ve tüm insanlığı buna inandırmaya ça-

"Müjde! Bize dokunmayan yılan bin
hatta yüzbin yaşıyor."

Bu görüntüler
bir sinema filminden alınmamıştır.

Bu görüntüler
günümüz dünyasının gerçekleri.

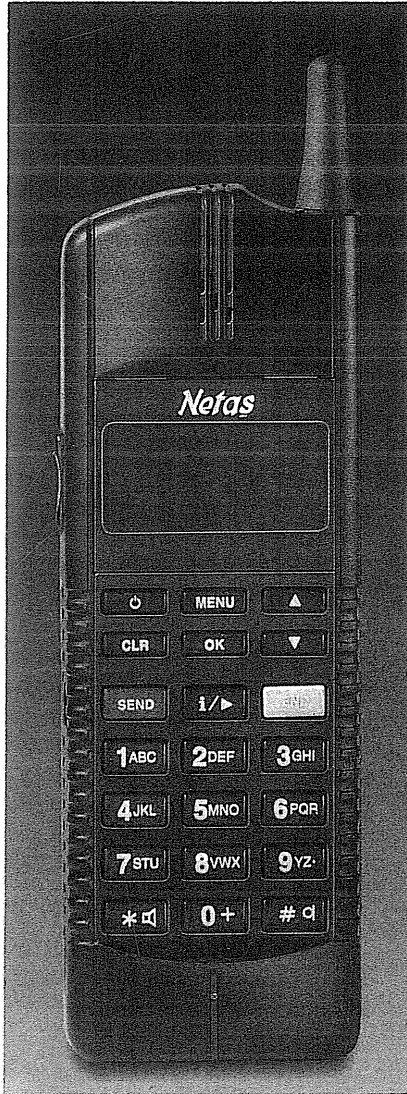
Sorumlusu kim ?

Hesabı kim ya da kimlerden
sorulacak?

Gelecek nesillere
miras bırakacağımız bu görüntülerle
bizden sonrakilerin bizleri nasıl de-
ğerlendireceğini düşünüyoruz.

Çağı yakalamak, zamanı cebinize indirgemek istemez misiniz?

DİNAMİK

ELEKTRONİK DIŞ TİCARET
VE PAZARLAMA LTD. ŞTİ.

Refik Saydam Caddesi Haliç Apt.

No: 135/1 80050 Şişhane-İst.

Tel: (0212) 252 71 25 / 3 Hat

Fax: (0212) 252 71 28

HAŞAŞAN KÜLTÜRLER

KUZEY İRLANDA'DAKİ İRLANDA DİLİ ve KÜLTÜRÜ (AKTÜEL BİLGİLER)

Birleşik Krallık içersindeki Galler Bölgesi'nde(Wales) her yıl yapılan ve 800 yıllık bir geçmişe sahip "Royal National Eisteddfod" adlı festivalden bir görüntü.(Foto: Contact Bulletin, 1993-3, Dublin)

İrlanda dilini konuşanların yoğun bir şekilde yaşadığı yerler kentlerdir: Belfast, Derry ve Newry gibi. Bu dili konuşan diğer insanlar tüm Kuzey İrlanda'ya dağılmış bulunmaktadır. Ancak, nüfusun çoğunluğunu oluşturdukları hiçbir bölge yoktur.

Kuzey İrlanda'nın tüm nüfusu 1.502.385'tir. Bu sayının yaklaşık yüzde onu, yani 142.003'ü İrlanda dilini konuşmaktadır.

İrlanda dili Kuzey İrlanda'da yasal bir statüye sahip değildir. Kamusal alanda veya idari amaçlar için kullanılmıyor.

Devlet dairelerine mektuplar İrlanda dilinde yazılabilir, lakin yanıtlar İngilizce olmak zorundadır.

Devletin resmi belgeleri İrlanda dilinde bastırma politikası bulunmuyor. İrlanda dilinde hiçbir resmi belge yok.

İngiliz Radyo ve Televizyon Kurumu (Adresi şöyle: BBC, Ormeau Avenue, Belfast BT2 SHO - Northern Ireland) yılda 6 saat İrlanda dilinde radyo yayını yapıyor.

Ulster Televizyonu (Adresi şöyle : UTV, Havelock House, Ormeau Road, Belfast, BT 7-1EB, Northern Ireland)

İrlanda diliyle bir tek çocuk çizgi filmi yayımladı.

Ulster Radyosu : (Radio Ulster) bu dille 150 saatlik radyo yayını yapıyor. Ama İrlanda dilini geliştirmek için resmi düzeyde bir çalışma yapılmıyor.

İrlanda Cumhuriyeti Hükümeti, Kuzey İrlanda'daki İrlandaca konuşanlara yönelik, İrlanda dilinde yayın yapacak bir televizyon istasyonu kurmayı öneriyor. Bu önerinin ayrıntıları henüz sonuçlandırılmadı.

"La" adında İrlanda dilinde basılan haftalık tek bir gazete var.

The Irish News adlı İngilizce basılan günlük gazetede İrlanda diline haftada bir defa tek bir sütun ayrılmış. Ayrıca "**An tUltach**" adında İrlanda dilinde basılan tek bir aylık dergi var.

EĞİTİM

Bazı çocuklar evde İrlanda dilini konuşarak yetişiyorlar. Bununla birlikte çocukların çoğunluğu İrlanda dilini ilkokullarda (Irish-medium schools) öğreniyor. İrlanda dili bazı orta dereceli okullarda (second level schools) ders olarak verilmektedir.

Röise Ni Bhaoill

Eğitim Dairesi 1988 yılında orta dereceli okullarda İrlanda dilini ders olarak görenlerin sayısını 26.000 kişi olarak tahmin ediyor. Başka istatistiklere ulaşmak mümkün olmadı. 700'ü aşkın çocuk tüm derslerinin İrlanda dili ile öğretildiği ilkokullara (Irish-medium schools) devam ediyor.

Sekiz ilkokul ile iki ortaokulları var. Keza Kuzey İrlanda'da 15 anaokulu oyun grubu (preschool playgroups) bulunmakta.

Müfredatlarında İrlanda dili bulunun ortaokullarda (secondary schools) bu dil finanse edilmekte.

İrlandaca sınıfların giderlerini de **ULTACH** adlı bir kuruluş (**Ultach Trust**) tam anlamıyla karışılıyor. Bu kuruluşun harcamalarını hükümet üstlenmiş durumda.

İrlandaca öğretmek için kullanılabileceğimiz dil öğretim malzemesi bir iki parçayı geçmiyor. Bunlardan biri **Cürsa Clo-samharic Gaeilge** adında 1 kaset ile birkaç kitaptan oluşan bir dil öğretim setidir.

İngiliz Radyo ve Televizyon Kurumu (BBC) radyo ile İrlandaca öğretmek amacıyla bir dizi malzeme, ayrıca "Temel İrlandaca" (Primary Irish) adında kaynak kitaplar üretmiştir.

Kuzey İrlanda'daki kültür, eğitim sorunları hakkında bilgi almak için yazışma adresi:

EBLUL

Room 202- Fountain House

19 Donegall Place

Belfast BT 1 - 5 AB

Northern Ireland - U.Kingdom

Not: Roise Ni Bhaoill, merkezi Dublin'de bulunan "Az Yaygın Olan Diller için Avrupa Bürosu'nun (**The European Bureau for Lesser Used Languages**) Kuzey İrlanda'daki alt biriminin sekreteridir.

Kaynak : Sayın Röise Ni Bhaoill'in 9/11/1994 tarihli yazısı.

Çeviren: Ö. GÖNERALP

Suya-dur

İNŞAAT, PROJE, YATIRIM, UYGULAMA, İŞLETME, PAZARLAMA SAN ve TİC LTD ŞTİ

**İzolasyon sorununuzu Suya-dur çözerse,
Suyunuz yalnızca musluktan akar.**

**Suya-dur İnşaat Proje Yatırım Uygulama İşletme Pazarlama San Tic Ltd Şti
Etkinlikleri:**

İNŞAAT VE PROJE BÖLÜMÜ

- MİMARİ PROJE
- DEKORASYON PROJELERİ
- BETONARME PROJELERİ

İNŞAAT MALZEMELERİ BAYİLİĞİ VE SATIŞ BÖLÜMÜ

- BETEK VE YASAN'IN BÜTÜN MAMULLERİ
- BÜTÜN İÇ CEPHE VE DİŞ CEPHE İZOLASYON MALZEMELERİ

UYGULAMA BÖLÜMÜ

- HER TÜRLÜ İÇ VE DİŞ CEPHE KAPLAMALARI UYGULAMASI
- İZOLASYON UYGULAMALARI
- DEKORASYON UYGULAMALARI

Büro: Aydın İşhanı No: 73 Tel-Fax:(0216) 814 94 25
Satış Mağ.: Fatih Cd. Dere Sk. No:18-A Tel:(0216) 812 12 80 YALOVA

1954 ten Günümüze

Dergiciliğimiz

Aydın O. Erkan

ricilikten yakınan bir yazı

5. Azerbaycan ve Rus Akınları

(Mirza Hüseyin)

Bu ülkedeki Rus emperyalizminden söz eden bir yazı

6. Berzeg Giranduk

(İnal Şahaplı)

Ünlü Çerkes liderinin özgeçmişidir.

7. Saadet Şarkısı

(Güner Akdoğan)

Şiir.

8. Kafkas Tarihinden Bir Köşe

(Kansav)

Anapa'nın düşüşü ve Edirne Antlaşması. Yazıda D. Urguhart, J.A. Longworth ve J.S. Bell'in samimi yardımları anılır.

9. Kafkas (Akından)

(Kutay)

Hamasi bir kısa yazı.

10. Kafkas Derneğinin Yılbaşı Gecesi münasebetiyle fotoğraflar, röportaj ve haberler.

(Muharrem Noğumzok)

11. Çerkeslerde Atasözleri

(Seyin Time)

19'dan 35'e kadar, 17 atasözü daha

12. Faideli Bilgiler

(Dr. Atsok)

Çay ve Alkolün fayda ve zararları konu ediliyor.

13. Kafkas Kültür Derneği Ana Sözleşmesi :

39 maddeden oluşan sözleşmenin tamamı ve kurucuları, İ. Ziya Bersis, Mehmet Ketey, Vasfi Güsar, Şeref Terim, Şecaettin Nabak, Hayri Domaniç, Muharrem Bilgiç.

Sayı 3

1 Mart 1953

Kapak Resmi : Kuzey Kafkasyalı Süvariler.

fiyatı 50 krş.

İçindekiler :

1. Büyük Kafkasya

(İsmail Ziya Bersis)

Kafkasyalıların Türklerle ilişkileri ve yakınlaşmasını konu alıyor.

2. Sovyet Rusyada Kafkasyalıların İmhasına ve Kafkasya'nın Ruslaştırılmasına doğru

(Gnl. İsmail Berkok)

Çeçen-İnguşların sürülmesi anlatılıyor ve bunu daha da korkunç olayların takip edeceği işleniyor. Yazıda Merhum Mehmet Fetgeri Şöenu'nun bir fotoğrafı da yer alıyor

3. Bir İlan

13 Mart 1953 tarihinde Balo yapılacağı ilanı

4. Demokrasi Zaferinde Kafkasya'nın durumu

(Şeref Terim)

Amerikan demokrasisine, Birleşmiş Milletlere ve bunların gelecekte Kafkasya'ya yapacağı etkilere değiniliyor.

5. Meyra Baybulat

(Mehmet Ketey)

Çete lideri abrek bir Çeçen'in gerçek öyküsü.

6. Kafkas Aşk romanının önsözü :

(Kadircan Kafil)

Zübeyde Şaplı'nın bir fotoğrafı (Çerkes kıyafetli) ve bu bayanın özgeçmiş.

7. Kuzey Kafkas Türk Kültür Derneği'nin yazısı

10 Ocak 1953'de dergide yayınlanan bazı yazılardan görünmüş olan bu dernek, Kafkas Kültür Derneği ile ilişkisi olmadığını Genel Katip Serki Bulut ve Bşk. Ömer Haydaroglu imzasını taşıyan bir teklip ile bildiriyor.

8. Kafkasyalıların Bolşevikler Tarafın İmhası

(Mehmet Ketey)

Çeçen-İnguş ve Karaçay Balkarların Sibirya'ya sürülüşlerinin öyküsü.

9. Çerkes Müziği ve Oyunları

(Ahmet Rasim)

Çerkes olan anneannesi ve annesinden kalma anıları ile müzik ve oyunları anlatıyor.

10. Kafkas Coğrafyası

(Aziz Meker)

İstanbul Şimali Kafkas Cemiyeti'nde 1918 senesinde verilen bir konferanstan çok etraflı ve ilginç bir yazı

11. Behçet Kemal Çağlar'dan bir şiir Çerkesler hakkında.

12. Kafkasya'da Araplar Devrinde Ticaret

...Geçen sayıdan devam

16. İctimai Hastalığımız

(Jinef Aşa)

Eski ve bazı olumsuz toplumsal adetlerden sözeden ve tekrarının önlenmesi konusunda bazı öneriler getiren bir yazı.

17. Kafkas Kültür Derneği'nden

Derneğin adının Dost Eli Yardımlaşma Derneği'nden Kafkas Kültür Derneği'ne çevrildiğine dair bir ilan.

18. İhtiyar Kafkaslı

(Mehmet Yasin)

Orta Anadolu'da yaşayan Kafkas asıllı bir vatandaşın öyküsü.

19. Kuzuluk Maden Suyuna Dair :

(İmzasız)

Reklam türünden küçük bir yazı.

Sayı 2

(1 Şubat)

Kapak Resmi: Ressam Halil Bek Musayasul'un " Savaşa Giden Gencin Uğurlanışı" adlı tablosu (renkli)

Fiyatı 50 krş.

İçindekiler :

1. Kafkasyalılar ve Çerkesler (İsmail Ziya Bersis)

Çerkeslerin 3000 yıllık geçmişinden sözeden bir yazı

2. Demokrasi ve Hürriyet

(Dr. Vasfi Güsar)

28 Aralık 1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nden söz ederek yeni Demokratik gelişmeyi öven bir makale

3. Kafkasyada Eski Ticaret Yolları

(Ahmet Canbek Havjoko)

Tarihsel yönden Kafkasya'nın ticaretini inceleyen bir araştırma

4. İrtica Hakkında Bir Kaç Söz

(Şeref Terim)

Demokratik ortamda gelişen dini ge-

(Ahmet Canbek Havjoko)
İlk Halifeler devrinden başlayarak ticaret ve ticaret yolları konu ediliyor.

13. Noe Jordanya'nın Hatırasına Taziz
(İmzasız)
Demokrat Gürcü Cumhuriyeti Reisi'nin bir özgeçmişi. (fotografı da var)

14. Abdulhamit Thuştoka (Xuştoka)
1886-1936
Mısır'daki Çerkeslerden olan bu zatın ölüm yıldönümü dolayısıyla anılması. (İdaremizden) ve (Savaş)'dan.

Sayı 4

1 Nisan 1953

Kapak Resmi : Eski Bolu Milletvekili ve Korgeneral Met Çunatuka İzzet Paşa'nın Kafkas kıyafetliyle bir fotoğrafı.
fiyatı 50 krş.

İçindekiler :

1. Kafkasyalıların İttihadı

(İsmail Ziya Bersis)
Birlik çağrısı yapan uzlaştırmacı bir yazı.

2. Dünkü Diktatör Kimdir?

(Dr. Vasfi Güsar)
Stalin'i konu alan ve zalimliğini belirten ilginç bir yazı.

3. Met Çunatuka İzzet

(Nart)
İzzet Paşa anlatılıyor ve rahmetle anılıyor.

4. Eski Çerkeslerde Savaş

(Seyin Time)
Muhariplerin nasıl oluştuğu konu ediliyor.

5. Kafkasyada Ticaret Durumu

(A. Canbek Havjoko)
Eski devirlerdeki ticaret konu ediliyor.

6. Dünya Haberleri

Aktüel olayların haberleri veriliyor.

7. Kafkasya ve Kafkasyalılar

(İnal Şaphi)
Geçmişten günümüze bu yöre ve halkları incelenerek değerlendiriliyor.

8. Kafkas Balosu

(İmzasız)
Atatürk'ün Yalova'dan Bursa'ya giderken rastlantı sonucu bir Çerkes düğününe konuk olmasının ilginç öyküsüdür. Yazıda iki hanım fotoğrafı da var.

9. Rusya ve İrtica

(Semih Şermet)
Yazıda dini gericiğin ters bir orantı ile Rusya'nın işine yarayabileceği iddia ediliyor.

10. Hayırlısını Tenkit

(Toplu İğne)
Geçen sayıda yayınlanan K.Kafkas Türk Kültür Derneği'nin göndermiş olduğu tekbaze yanıt niteliği taşıyor.Yazıda belge ile onların yalanları ortaya çıkartılıyor.

11. Hacı Murad

(Ahmet Canbek Havjoka)
Şamil'in naibi Hacı Murad'ın hayatı konu ediliyor.

12. Kafkas Coğrafyası

(Aziz Meker)
İstanbul Şimali Kafkas Cemiyeti'nde 1918 senesinde verilen bir konferanstan

alınan yazının geçen sayıdan devamı.

13. Güzel Sözler

Bazı dış kaynaklı atasözleri konu ediliyor

Sayı 5

Mayıs 1953

Kapak Resmi : Şamil'in, Prens Barıyafinski'ye teslim oluşunun tablosu.
fiyatı 50 krş

İçindekiler :

1. Matem Günümüz-6 Nisan 1953 (İdare)

Dumlupınar denizaltısının Naboland Şilebi ile çarpışması sonucu batmasının üzüntüsü belirtiliyor.

2. Azerbaycan ve Azerbaycanlılar: (İ.Ziya Bersis)

Bu ülke ve halkı dostane bir şekilde konu edilerek, ilişkilerin olumlu yönde artması arzulanıyor.

3. Tarihten Evvel Kafkas ve Sümer Teyzini Sanatı ve Bu Sanatın Latin Teyzini Sanatları (Romanus) ile Münasebeti: (Dr. Vasfi Güsar)
Adı üstünde bir yazı, çok ilginç ve belgeli.

4. Kafkasya da Araplar Devrinde Ticaret : (Ahmet Canbek Havjoko)
Geçen sayıdan devam.

5.Hacı Murad'dır
(Ahmet Canbek Havjoko)
Geçen sayıdan devam.

6.Birgün Kudurursam
(Turhan Yavuz Marşan)
Yazarın dedesinin kolundan aldığı ağır bir yara için Moskof Savaşları konusunda yazdığı bir şiir.

7. Bizde ve Onlarda Tarihi Hale Telakkisi
(Mirza Bala)
Gerek Bolşevik ve gerekse anti bolşevik rusya'nın çok farklı olmadıklarını iddia eden ilginç bir yazı.

8. Kafkasya ve Kafkasyalılar
(İnal Şahplı)
Geçen sayıdan devam.

9. Çerkeslerde Atasözleri : (Seyin Time)
36'dan 54'de kadar olan atasözlerinin devamı.

10. 11 Mayıs Kuzey Kafkas İstiklali Yılı dönümü (Kansav)
Tarihi ile bu konu işleniyor.

11. Dünya Haberleri
Dış kaynaklı aktüel haberler veriliyor.

12. Çoban Kızı
(Ahmet Süha Arslangiray)
Bir öykü.

13. Nezaket
(Muharrem Bilgiç), (Neğumzok)
Bazı sosyal düşünceler inceleniyor.

14. Kafkas
(Aziz Meker)
Ülkenin sosyal, ailevi yönden durumu.

15. Sarı Kedi

(Lale Ali)
Öykü.

Sayı 6

Haziran 1953, fiyatı 50 krş.
Kapak Resmi : Şimali Kafkas Kadınları İş Başında Çalışırken (fotoğraf)

İçindekiler:

1. Kafkas İdeali

(İsmail Ziya Bersis)
Derginin varlığının ve amaçlarının anlatılışı.

2. Çerkeslerde Atasözleri (Seyin Time)

55. Atasözü'nden, 73'cü atasözü'ne kadar yazılmış.

3. Kafkasyalıların Latin Dekorasyonunda Roller (Dr. Vasfi Güsar)
Kuzey-batı Kafkasyalılar ile eski Grek ve Roma ile Sümer uygarlığı arasındaki benzerliklere değiniliyor.

4. Yurt ve Dünya Haberleri

5.Kafkasya, İngilizlerin Ticari Menfaatleri Dairesinde (Ahmet Canbek Havjoko)

6. Kızıl Ahtopotun Yeni Taktiği
(Dr. Aziz Alpaut)

Sovyet Rusyada başlayan Yahudi düşmanlığı.

7. Karşılama, Uğurlama (Toplu iğne)

Tekirdağ Milletvekili Şevket Mocan'ın bu konuda verdiği taktir değerlendiriliyor.

8. Üstün İrk Yoktur (İdare)

Kafkasyalılar arasında kabilecilik tenkit edilip, basit fikirlerle birliğin bozulması tehlikesine değiniliyor.

9. Kafkas
(Aziz Meker)
Geçen sayıdan devam

10. Ayışığı
(Güner Akdoğan)
Bir şiir.

11. bizde ve Onlarda Tarihi Hak Telakkisi; (İmza Bala)

12. Köylü Vatandaşlarımız
(Bir köylü)

Köy ve köylülerin sorunları ele alınıyor.

13. Faydalı Bilgiler
(Dr. Atsok)

Marul, Maydonoz, Dereotu, gibi doğal besinlerin yararlılığı anlatılıyor.

14. Uzun Yaylamız : (Asım Boran)
Bir şiir.

Sayı 7

Temmuz 1953
Fiyatı 50 krş.

Kapak Resmi : Şimali Kafkasyada Kabile Reisleri'nin Toplantılarını Simgileyen bir fotoğraf.

İçindekiler :

sürecek

K. Abhazya Kültür Derneği'nin amblem yarışması sonuçlandı

Gençlerin Başarısı

Kafkas Abhazya Kültür Derneği'nin düzenlediği amblem yarışması sonuçlandı. Alaşara bülteninin Ocak sayısında ilan edilen yarışma amatör ve profesyonel tüm yarışmacılara açıktı ve son katılma tarihi olan 28 Şubat 1994 tarihine kadar 12 sanatçı toplam 21 eserle yarışmaya katıldı.

Ahmet Özel (ressam), Hasan Arık(grafiker), Hayri Otacı(se-ramik sanatçısı), Ekrem Bat(fotoğraf sanatçısı) ve Ergül Ekol (mimar)'dan oluşan jüri uzun tartışmalardan sonra genç sanatçı Barış Güven'e ait eseri birinci ilan etti.

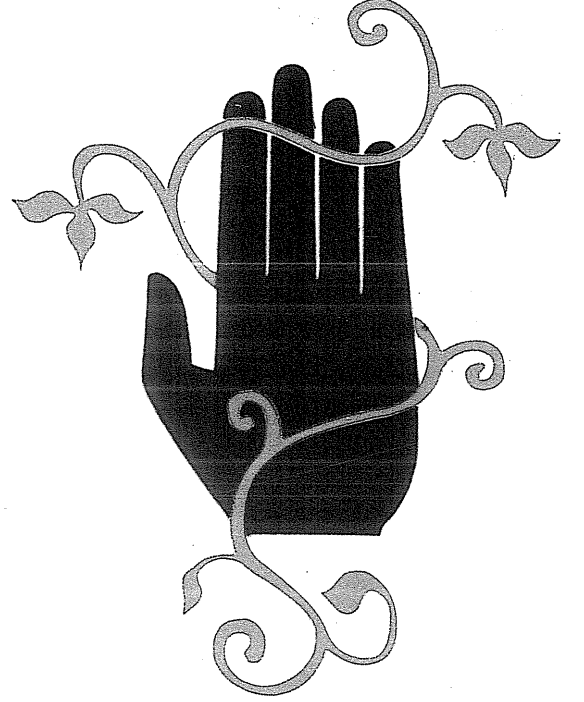
Aynı yarışmada ikinciliği Cihan İşbaşı, üçüncülüğü ise Yalçın Senkir kazandı.

Her üç dereceyi de gençlerin kazanması ise yarışmanın en büyük sürpriziydi. Genç sanatçılarımızın kazandığı bu başarı büyük takdir topladı.

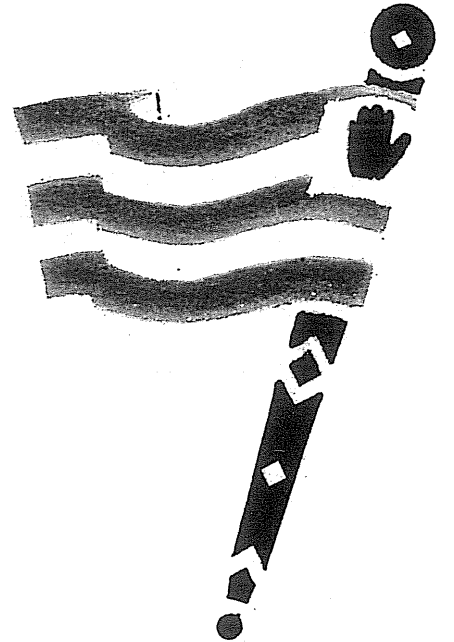
Birinci Barış Güven'e 5 milyon Türk Lirası ve Nart Yayıncılık'ın onbeş kitaplık seti, ikinci Cihan İşbaşı'ya 2.5 milyon Türk Lirası ve Nart Yayıncılık'ın onbeş kitaplık seti, üçüncü Yalçın Senkir'e ise 2.5 milyon Türk Lirası ödül verilecek.

Ödüller önümüzdeki günlerde düzenlenecek bir toplantıda Kafkas Abhazya Kültür Derneği tarafından yarışmacılara sunulacak. Dereceye giren gençleri Alaşara olarak kutluyoruz.

Yarışmaya
katılan eserlerde
ana temanın
"el" üzerinde yoğunlaşması
dikkat
çekiciydi
Hemen tüm
eserlerde
el motifi
belirgin bir
şekilde kendini
gösteriyordu

Barış Güven'in birinci gelen eseri aynı zamanda K.Abhazya Kültür Derneği'nin amblemi olacak(üstte)

İkinci olan eser tanınmış karikatürist Cihan İşbaşı'ya ait(solda), ve üçüncülük kazanan eser Yalçın Senkir'in(sağda)

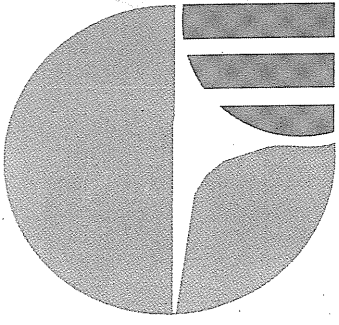
HİDROLİK ASANSÖR

Pera, konforunuzu tamamlar

Adres: Avcılar Cd. Keklik Sk. No: 11
Tel: (0216) 417 22 64 - 417 22 65
Fax: (0216) 417 22 66

81585 İdealtepe-Küçükyalı/İST.

GÜL ELEKTRİK
TİCARET VE SANAYİİ LİMİTED ŞİRKETİ

*Her türlü
Ampul ve Aydınlatma Armatürleri
İthalat ve Toptan Satışı*

Merkez:

Okçumusa Cad. Şaireşref Sk. Defne Çık.
No:1 **80000 Karaköy - İSTANBUL**
Tel. : (0212) 252 87 50 (3 Hat)
Fax : (0212) 245 63 81
Telex : 24031 Jul

Şube:

Bankalar Caddesi No: 90
80000 Kakaröy - İSTANBUL
Tel. : (0212) 252 54 95 (2 Hat)
Fax : (0212) 244 10 08